T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

18. YÜZYIL ŞÂİRLERİNDEN

FERHAD PAŞA DİVANI

(Metin – İnceleme)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ALİ YILDIZ

İSTANBUL 2006

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

18. YÜZYIL ŞÂİRLERİNDEN

FERHAD PAŞA DİVANI

(Metin – İnceleme)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ALİ YILDIZ

DANIŞMAN

DR. ÜZEYİR ASLAN

İSTANBUL 2006

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Ali Yıldız'ın "18. Yüzyıl Şairlerinden Ferhat Paşa Divanı (Metin-İnceleme)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı	: Dr. Üzeyir Aslan	....
Üniversitesi	Marmara	
Üye	: Prof.Dr. Orhan Bilgin	....
Üniversitesi	Marmara	
Üye	: Prof.Dr. Nihat Öztoprak	....
Üniversitesi	Marmara	

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun ..12../..01../ 2006 tarih ve ....1-6.......... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR VE İŞARETLER

[ ] : metinde olmayıp eklenen bölüm

< > : metinde yırtık bölüm

{ } : metinden çıkarılan bölüm

A. : Millet Kütüphanesi, Ali Emirî Efendi, Manzum Eserler Bölümü, Nu: 325.

age : adı geçen eser

Ar. : Arapça

c. : cilt

D. : dübeyt

G. : gazel

h. : hicrî

K. : kaside

Ktp. : kütüphanesi

m. : miladî

M. : musammat

Ms. : mesnevi

Mt. : matla’

Nu. : numarası

s. : sayfa

S. : Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu, Nu: 3831.

TYDK : İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu.

ÖN SÖZ

Ferhad Paşa, 18. yüzyılda vezirlik yapmış, çeşitli yerlerde valiliklerde bulunmuş bir şâirimizdir. Elimizde, şâirin şiirlerini ihtiva eden üç nüsha vardı. Süleymaniye ve Millet kütüphanelerindeki nüshaları inceledik, fakat İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler bölümündeki nüshaya, üniversite kütüphanesinin taşınması sebebiyle ulaşamadık.

İncelediğimiz şiirlerine göre Ferhad Paşa, musikiden anlayan bir devlet adamıdır. Zira divançede, bestelenmek üzere yazılmış şiirler mevcuttur. Aynı zamanda şiirlerinden, dine önem veren biri olduğunu da anlıyoruz. Hazret-i Peygambere (aleyhissalatu vesselam), dört halifeye, bazı din büyüklerine şiirlerinde yer vermesi, şâirin dinî hassasiyetinin bir göstergesidir.

Şiirlerin, şekil yönünden çok hatalı, kusurlu olması bize, inceleme esnasında epey zorluk çıkarttı. Bu ve daha başka zorlukların üstesinden gelmede yardımlarını esirgemeyen başta Dr. Üzeyir ASLAN olmak üzere bütün büyüklerimize ve dostlarımıza teşekkürlerimizi arz etmek, üzerimize borçtur.

Bu tez, bir şâirimizin, sanatkârımızın unutulmuşluk karanlığından kurtulmasına vesile olacaksa bu, kendimizi bahtiyar hissetmemize yetecektir.

Ali YILDIZ

İstanbul, 2006

I. BÖLÜM

A. FERHAD PAŞA'NIN HAYATI VE EDEBÎ ŞAHSİYETİ

1. Hayatı, Edebî Şahsiyeti

Ferhad Paşa'nın hayatı ile ilgili bilgi, sınırlı sayıdaki kaynakta bulunmaktadır. *Son Asır Türk Şairleri, Sicill-i Osmanî ve Tuhfe-i Nâilî'*de şair ile ilgili verilen kısa bilgiye göre[1] Ferhad Paşa, Bostancı ocağında yetişmiştir. Cemaziyelevvel 1200/Mart 1786'da bostancıbaşılığa terfi etmiş, 8 Muharrem 1204/28 Eylül 1789'da vezirliğe yükseltilmiştir. Bir süre sonra Hoten muhafızlığı görevine getirilmiş, 1207/1792'de Adana valiliğine atanmıştır. Adana valiliği sürerken 1209/1794'te Selânik valiliği görevi de kendisine verilmiştir. 13 Şaban 1209/5 Mart 1795'te Selânik valiliğinden azledilerek Adana valiliği görevini devam ettirmiştir. Şevval 1209/Mayıs 1795'te İnebahtı valiliğine, Cemaziyelevvel 1210/25 Kasım 1795'te de Hanya valiliğine atanmıştır. Daha sonra mansıb olarak kendisine Kandiye verilmiş, Cemaziyelevvel 1213/Ekim 1798'de burada ölmüştür.

Ferhad Paşa'nın edebî şahsiyeti ile ilgili olarak yukarıda anılan üç kaynakta kısa değerlendirmeler yapılmaktadır.

İbnü'l-Emin Mahmut Kemal İnal, Ferhad Paşa hakkında kısa malumat verir:

---

[1] İbnü'l-Emin Mahmut Kemal İnal, Son Asır Türk Şairleri, Ankara 1999, c. 2, s. 392 - 393; Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmânî, İstanbul 1997, c. 4, s. 20; Mehmet Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî, Ankara 2001, II, 767.

“Bostancıbaşılık, kapıcıbaşılık gibi saray hizmetlerinde bulunduktan sonra vezir olarak Hotin muhafızlığına tayin edilmiş ve Adana, Selanik, İnebahtı ve Hanya valiliklerinde bulunmuştur. H. 1213 – m. 1798/9 tarihinde Kandiye’de vefat etmiştir.”[2]

Mehmed Süreyya, Sicill-i Osmanî’de şâir hakkında şöyle demektedir:

“Bostancı ocağından yetişip, haseki ve 1200 Cemaziyülevveli evâhirinde (M. Mart 1786) bostancıbaşı ve 1204 Muharreminin sekizinde (M. 28 Eylül 1789) bâ-rütbe-i vezâret Rumili sürücüsü ve bâdehû Hotin Valisi ve 1205 (M. 1791)'te Diyarbekir Valisi oldu. 1207 (M. 1792)'de azlolunup, 1209 (M. 1794)'da Adana inzimamiyle Silistre Muhafızı bir iki mahda Selanik Valisi ve 1210 Cemaziyülevvelinde (M. Kasım 1795) İnebahtı ve derakab Hanya ve 1211 Rabiyülevvelinde (M. Eylül 1796) Kandiye Valisi oldu. 1213 Cemaziyülevvelinde (M. Ekim 1798) fevt olmuştur.”[3]

Nâil Tuman’ın eserinde ise şu bilgileri görüyoruz:

“Konya valisi, vefatı Cemaziyelevvel 1213, m. 1798.

Yeridir serseri gezsem ne yārim ne diyārım var
Ne gōñlüm gibi derdim dökmeğe bir gam-küsārım var (G. 34/1)

---

[2] Son Asır Türk Şâirleri, c 2, s 392.
[3] Sicill-i Osmanî Yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye c. 4, s. 20.

Reh-i gamda düşüp ḳaldım żaʿīf [ü] bī-mecāl cānā

Ne künc-i gamda hā lim yanmaga [bir] yār-i gārım var" (G. 34/2)

Bir kimse ki eyyām-ı bahāra nigerāndır

Bu bende gibi bülbül-i efgān-günāndır (G. 27/1)

Bir dīde ki nergis gibi göz dike bahāra

Sun-ı Ḥaḳ'a ibretle naẓar-bāz-ı cihāndır" (G. 27/2)

Divanı, Hacı Mahmud Efendi kısmında, Süleymaniye Kütüphanesinde. nu. 2831.

Divanı, Üniversite kütüphanesinde. nu. 313."[4]

---

4 Tuhfe-i Nâilî, c. 2, s. 767.

B. FERHAD PAŞA DİVANI'NIN ŞEKİL VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

1. Divan'ın Şekil Özellikleri:

1.1. Tertip Şekli

Divan'ın tespit edebildiğimiz iki nüshasına göre nazım şekilleri genel itibariyle klâsik divan tertibi üzre sıralanmamaktadır. S nüshası mesnevî ile başlamakta, araya musammatlar serpiştirilmiş gazeller ile devam etmekte, sonra mesneviler ile bir dübeyt gelmekte ve divançede son olarak matla'lar bulunmaktadır. Ali Emirî nüshasında ise karışık tahmisler, birkaç gazel ve matla'lar bulunmaktadır.

1.2. Nazım Şekilleri

Ferhad Paşa Divanı'nda klâsik Türk edebiyatı nazım şekillerinden tahmis, murabba, mesnevî, gazel, dübeyt ve matlalar bulunmaktadır. Gazel nazım şekli ile meydana getirilmiş ilahîlerin bir kısmının, "İlāhī der-Maḳām-ı Baba Ṭāhir" (M. 11) gibi makam adları da yazılmıştır.

Divan'da yer alan nazım şekilleri şöyledir:

Nazım Şekilleri	Divan'daki Adedi
Gazel	81
Mesnevi	7
Matla'	6
Murabba	5
İlâhi	4
Dübeyt	1
Müstezad	1
Tahmis	1
Muhammes	1

1.3. Vezin

Ferhad Paşa Divanda yer alan 106 adet şiirden 102'si aruzla, 3'ü hece ile yazılmıştır. Aruzla yazılan şiirlerin bazıları vezin bakımından oldukça zayıftır. Bu şiirlerde pekçok vezin hatasına rastlanmaktadır. Divan'da kullanılan vezinlerin, nazım şekline göre dağılımı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Vezin	Nazım Şekli
Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün	38
Me fā ī lün me fāī lün me fāī lün me fāī lün	19
Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün	15
Vezinsiz	11
Fe i lā tün fe i lā tün fe i lā tün fe i lün	8
Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün	2
Me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün fe ‘ū lün	2
14’lü hece vezni	2
Me fā ī lün fe i lā tün me fā ī lün fe i lün	1
Mef ‘ū lü fā ‘i lā tün mef ‘ū lü fā ‘i lā tün	1
Fe i lā tün me fā i lün fe ‘ū lün	1
Fe i lā tün fe i lā tün fe i lün	1
Mef ‘ū lü me fā i lün fe ‘ū lün	1
Müf te i lün müf te i lün fā i lün	1
Fe i lā tün me fā i lün fe i lün	1
8’li hece vezni	1

Ferhad Paşa Divanı’nda vezinle ilgili bazı kusurlar dikkati çekmektedir. Meselâ, ayın harfi ile başlayan kelimelerde ulama yapılmıştır: “Ḳalmış isyān içre mūrunam eyā Rabbe’r-Raḥīm” (G. 65/ 6)

“Kir-i cihān” gibi pek rastlanmayan tamlamalara yer verilmiştir.

Sonu "nun" ile biten hecelerde imale-i memdûd yapılarak bir buçuk hece değerinde sayılmıştır: "efgāndır, seyrāndır, vīrāndır, uryāndır" (G. 35) gibi.

Vezni "fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün" olan bir şiirde " Alīniñ aşḳıyla deldim bunca sengīn ṭagları" (G 36/ 7) birinci tef'iledeki Alīniñ kelimesinde imâle ve zihaf yapmak gerekmektedir ki bir kelimede iki kusur birden mevcuttur.

(Fâ 'ilâtün) fe 'i lā tün fe 'i lā tün fe 'i lā tün fe 'i lün (fa 'lün)" kalıbı ile yazılmış bir şiirde "Gel göñül insāf idelim böyle mi geçsün günüñ" (55/ 3) mısraında vezin gereği insāf kelimesinin sāf (veya sā) hecesi ve geçsün kelimesinin sün hecesi açık (kısa) okunmalıdır ki yine bir hatalı kullanım söz konusudur.

Ferhad Paşa Divanı'nda ayrıca bir aruz kalıbına uymayan, hece sayısı da eşit olmayan, dolayısıyla vezni tespit edilememiş şiirler de vardır:

1 Ḥālimi ol sitemkāre arż eylemeden usandım
Hele bu rūzgāruñ germ ü serdinden usandım

2 Bilmedim cürmüm nedir āyā cām-ı cihāndan bezdim
Ol sīm-beden būy-ı reyḥānımdan usandım

[3] Bir laḥẓa ansız olamazdım n'oldı ben yārdan usandım
Şimden gerü ey dil ḥaḳīḳati bildim mecāzdan usandım

---

[3] Laḥẓa: laḥsa A.

4 Öyle mest olmuşam ki zülf-i perīşānımdan bezdim
Hele bu bezm-i cihānda seyr u safādan usandım

5 Eyā n'oldı baña bugün mekāndan usandım
Çekdigim derd-i elemdir nigāhdan usandım

6 Bildim seni ey cān ḳurbānuñ olam gayrı unutdum
Sevdim seni ālem-i agyārdan usandım

7 Öyle Anḳā olmuşam ki zīnet-i dünyādan usandım
Cānım bu cihānuñ ḳāfile-sālārından usandım

8 Ben Ferhādveş Şīrīn ārı unutdum

Yār ile hem-dem olalı gayrı kārından usandım

Hele ben cāy-ısafā derdden usandım

(G. 58)

1.4. Kafiye ve Redif

Ferhad Paşa Divanı'nda yer alan bazı manzumelerde birbiriyle kafiye teşkil etmeyecek kelimelerin bir araya getirilmiş olduğu görülmektedir.

…ḳālimiz

…ḥālimiz

…seyrānımız (M. 6/ 6)

Sen yetişdiñ imdādıma

Yaḳdıñ muḥabbet nārına

Ḳıl ināyet baḳ ḥālime

Yā Ḥażret-i Mevlānā hū (MS. 6/ 2)

Divan’da kullanılan redifler ve yerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Redifler	Yeri
Alīnüñ	Ms. 4, G 51
yā Ḥabība’llāh	Ms. 9
Alīdir Alī	Ms. 10
Saña	G 1
yā Mevlānā	G 5
‘abes̱	G 19
Mülevves̱	G 20
Geç	G 21
subḥ	G 22
kūh	G 23
İder	G 33
Var	G 34
ḳabūl etmez	G 37 (1, 2, 4 ve 5. beyitlerde)
İmiş	G 40
Haṭ	G 44
Baḳ	G 49
aşḳ	G 50
Ḥażret-i Mevlānānuñ	G 52
ne dirsiñ	G 53, 54

Usandım	G 58
İtdim	G 61
Hātem	G 62
yā Rasūla'llāh	G 70
Mevlānāya	G 71, 72
Olmaya	G 73
Ḳalmadı	G 80
Oldı	G 81
Gerekdir	Mt. 1
mI (soru edatı)	G 78, 79

1.5. Dil ve Üslûp Özellikleri

Ferhad Paşa'nın şiirlerinde kullandığı dil, sade olup atasözü ve deyimlerle yüklüdür:

Raḳībe uyup ol dil-berini gözden ıraḳitdi

Çıḳardı göz hele ey dil alurken ol çapagını (G. 81/1)

Beyitte, “Çapağını alayım derken gözü çıkarmak”[5] deyimine yer verilmiştir. Yine aşağıdaki beyitte “Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş”[6] deyimini görüyoruz:

Bahār-ı aşķ virüp mi desine anıñ aceb tāb

Didim görünce bulmış tencere şimdi ķapagını (G. 82/ 2)

“Kulak tutmak” deyimini aşağıdaki beyitte görüyoruz[7]:

Velāyetşerḥi[ni] cümle haber vi rmiş aña bir bir

Velākin ṭ ıfldır cānāhaber almaz ķulaķ ṭ utmaz (G 37/ 3)

Yine aşağıdaki beyitte “dağ üstü bağ” deyimi geçmektedir[8]:

Nefse uyup rāh-ı aşķdan kendini [sen] itme dūr

Ehl-i aşķa ey şehāçün oldı bil ṭāg üsti bāg (G 46/4, 47/2)

Aşağıda, divanda geçen bazı deyimlerden örnek verilmiştir.

---

[5] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, Birinci Kitap, s. 57.
[6] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, Birinci Kitap, s. 226.
[7] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, İkinci Kitap, s. 320.
[8] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, Birinci Kitap, s. 61.

“Göz kulak olmak”[9]

Gamma humı müşgīn-i dilber yine bil virdi zāg

Göñlümüz dāglar ki olsun her ṭarafa göz ḳulag (G 47/1)

“Kara yüzü ak eylemek”[10]

Ḳoma her şahsı ḥicāb altında cānā pek saḳın

Tā ki ola dü cihānda ḳara yüzüñ senüñ ag (G 47/ 3)

“Kızıl mankır”[11]

Çıḳdı yūfa münkirüñ ḥāli ḳızıl manḳır gibi

Ẕīrā olmaz Ferhadā çün şemşir-i gayb ile lāg (G 47/ 5)

“Muma mühür basmak”[12]

Ṭaşdır ol göngül ki mihrini ḳabūl eylemeye

Mü’minīn müjde dile şem a basarlar hātem

---

[9] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, İkinci Kitap, s. 210.
[10] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, İkinci Kitap, s. 452.
[11] Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, c. 2, s. 277 (“kızıl akça” maddesi)
[12] Osmanlı Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, c. 2, s. 607 vd.

"Kuş uykusu"[13]

Ḳu ş uyḳu sında idi andelīb-i şūr-fiken

Şarāb suhtesi gibi ṭutarsa ḳan reng-i semen

"Dîdeler rûşen"[14]

Hemīşeḳāle gelür o şūh -ı sīm-beden

Gözi agardı ise ola dīdeler rūşen

"Taş atmak"[15]

Anı münkir ne bilür ey dilā ṭ aş atmadadır ol

Sen ārif oluban Ferhād kerem-bahş ol bu yār[an]a (G 75/ 5)

"Ayak almak"[16]

Olan ẕevḳ u safāyı ṭuṭ [añup] hāṭ ırda ey gül-[ruh]

Gider zevraḳçe-i mey ṭogru sen alma ayagını (G 82/ 4)

---

[13] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, İkinci Kitap, s. 325.
[14] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, İkinci Kitap, s. 134.
[15] Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, c. 2, s. 900.
[16] Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler, İkinci Kitap, s. 39.

"Yan bakmak"[17]

Niçün teraḥḥum itmezsin o ḫaṭṭuñ ebrūsına
Bilmem n'idügi yan mı baḳılmaz ser-furūsına (Mt. 5)

Aşağıdaki beyitlerde ise sade bir ifade söz konusudur:

Şeydāligin iẓhār ideyor bu dil-i şeydā
Pek bagla efendim anı zīrā ki delidir (G. 26/4)

Āşıḳı dūr itmesün Allāh cemāl-i yārdan
Ḳış gününde sīnesi ateş olur manḳāluñ (G 56/ 3)

Cihānda egrilik ālātını celb eylemişler
Bārī ucı ṭogrı olaydı çengālıñ (Mt. 4)

Şâirin üslûbu, aşağıdaki mısralarda görüleceği gibi konuşma diline yakındır:

"Yüri her serv-i bālāya aḳtmasu gibi göñlüñ" (G. 21/ 2)

"Pek bagla efendim anı zīrā ki delidir" (G. 26/ 4)

---

[17] Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, c. 2, s. 933.

“Gel göñül insāf idelim böyle mi geçsin günüñ” (G. 55/ 3)

“Cānım bu cihānuñ ḳāfile -sālārından usandım” (G. 58/ 7)

“Bildim seni ey cān ḳurbānuñ olam gayrı unutdum” (G. 58/ 6)

2. Muhteva Özellikleri

Ferhad Paşa Divanı’nda din ve tasavvufla ilgili unsurlar oldukça fazladır. Esmau’l-Hüsna, tarikat terim ve tabirleri; derviş, intisâb, mürüvvet, niyâz, dergâh, gibi; tasavvufla ilgili terimler; âlem-i hestî, âlem-i nistî, ezel bezmi gibi. Ayrıca aşk ve âşıklıkla ilgili unsurlar Divan’da yer almaktadır: aşk, şarap, meze, badem, meyhane, rint, dürd, gibi.

Ferhad Paşa Divanı’nda ayet, hadis ve Arapça ibarelere sık sık telmihte bulunulmaktadır. Bunlar aşağıda gösterilmiştir:

raḥmeten li’l- ālemīn (M. 5): “Âlemlere rahmet” anlamında, Peygamber Efendimiz (aleyhissalatu vesselam) hakkında kullanılır. Ayrıca bkz. Enbiyâ 21/107: “[Resulüm] biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”

hüden li'l-muttaḳīn (M. 5): "Takva sahipleri için doğru yolu gösteren" anlamında, Kur'ân-ı Kerîm hakkında kullanılır. Ayrıca bkz. Bakara 2/2: "O kitap [Kur'ân]; onda asla şüphe yoktur. O muttakiler (sakınanlar ve arınmak isteyenler) için bir yol göstericidir."

şefī a'l-müẕnibīn (M. 5): Ar. "Günahkârlara şefaat edici" anlamında, yine Peygamber Efendimiz (aleyhissalatu vesselam) hakkında kullanılır.

hatmü'l-mürselīn (M. 5): Ar. "Peygamberlerin sonuncusu, mührü) anlamında, Peygamber Efendimiz (aleyhissalatu vesselam) hakkında kullanılır.

levlāk: kudsî hadisten (tamamının meali): *Sen olmasaydın, sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım.*

sallû ‘aleyh (MS. 1/10): Ar. "Ona salavat getirin."

lemyezel (M. 10/ 1): Ar. "Ölümsüz, kendisi için zeval söz konusu olmayan" Allahu Teala için kullanılır.

bi-smi'llah (Ms. 1/ 1): Ar. "Allah'ın adıyla…" Neticesinden hayır umulan işlere başlarken kullanılır.

ulu’l-ebsār (MS. 1/ 14): Âlu İmrân, 3/13: *“…Elbette bunda basiret sahipleri için büyük bir ibret vardır.”*

s̱āniye’s̱neyni iẕ hümā fi’l-gār (Ms. 1/ 14): Tevbe, 9/40: “…Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir’le birlikte Mekke’den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı…”

ni‘me’n-nasīr (Ms. 2/2): Enfâl, 8/40: *“… O ne güzel yardımcıdır.”*

lā rayb (Ms. 3/ 4): Bakara, 2/2: *“…Onda asla şüphe yoktur.”*

müfettiḥa’l-ebvāb (G 11/5): Ar. “Kapıları açan” anlamında, Allahu Teala için kullanılır.

lā-ya‘ḳil (G 18/ 5): Ar. “Akıl edemez”

halaḳa’l-leyl (G 22/ 2): Kasas, 28/73: *“…Allah geceyi ve gündüzü yarattı ki…”*

ve’ḍ-Ḍuḥā (G 22/ 2): Duhâ, 93/1: *“Kuşluk vaktine (yemin ederim ki).”*

ve’s-Subḥ (G 22/2): Tekvîr, 81/18: *“Ağarmaya başladığında sabaha and olsun ki”*

elest (G 24/5, 78/ 1): A’râf, 7/172: “*… Ben sizin Rabbiniz değil miyim?*” Ruhların yaratıldığı “Elest Bezmi”ne telmih vardır.

‘alleme’l-esmā (G 25/ 2, G 38/ 2): Bakara, 2/31: “*Ve Adem'e isimlerin hepsini öğretti*”

lā (G 26/ 6): Ar. “Hayır” anlamındadır.

illā (G 26/ 6): Ar. “Ancak” manasında istisna edatıdır.

ḳanā at kenz-i lā-yefnā (G 45/ 5): Ar. “Kanaat (tokgözlülük) bitmez tükenmez bir hazinedir.”

men aref (G 49/ 3, 76/ 5): (tamamının meali) Ar. “*Nefsini tanıyan Rabbini tanır.*”

Ayrıca divandaki 7. gazelin, Fuzûlî’nin bir gazeline nazire olduğunu görüyoruz. Yine 4. musammatın da Sılacıoğlu’na nazire olduğu dikkati çekiyor.

Ferhad Paşa Divanı’nda çeşitli makamlarda yazılmış ilâhîler dikkati çekmektedir. Divanda yer alan bestelenmiş şiirler ve makamları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

MAKAM	YERİ
BABA TAHİR	M. 6, 15
EVİÇ	M. 2
HİCAZ	M. 3, 7
MAHUR	M. 13
MUHAYYER	M. 1
GÜFTE (makam ismi yazmıyor)	M. 10, 12

Yukarıdaki tabloda adı geçen makamlarda ilahiler yazan şâirimizin, musiki bilgisi olduğunu görüyoruz. Aşağıda, tablodaki makamlar hakkında kısa bilgiler verilecektir:

Baba Tahir (Tahir): “Türk musikisinde bir basit makam… Tam adı ‘Baba Tahir’dir ve sonraları kısaltılarak ‘Tahir’ denmiştir. (Baba Tahir, m. 1010’da Hemedan’da ölen İranlı bir mutasavvıf şâirdir.) En eski makamlardandır.”[18]

Eviç (Evc): “(Ar. ‘yüksek, gökyüzünün zirvesi’, Türkçede halk telâffuzu: eviç). Türk musikisinde bir mürekkep makam. Irak makamının inici şeklidir.”[19]

Hicaz: “Türk musikisinin 8 numaralı basit makamı… Makamlar arasında birinci gelir [elimizde en fazla eserin bulunduğu makam]… Hicaz, en eski makamlardandır.”[20]

Mahur: “Türk musikisinde bir şed (mürekkep) makam… Makamlar arasında 9. sıraya girer. Bu makam … tahminen 6.5 asırlık bir makam olmalıdır. Mâhûr,

[18] Türk Musikisi Ansiklopedisi, c. 2, s. 296.
[19] Türk Musikisi Ansiklopedisi, c. 1, s. 201.
[20] Türk Musikisi Ansiklopedisi, c. 1, s. 261.

Hindistan’da, Haydarâbâd Nizamlığında bir şehrin adıdır (Türkler, tarihleri boyunca cihan coğrafyasının enginliklerinde yaşamanın verdiği ırkî bir alışkanlıkla, birçok makamlara, coğrafî adlar vermişlerdir). Neş’eli, şûh, ferahlık verici, sert bir makamdır ve asırlardan bu yana rağbetle kullanılmıştır.”[21]

Muhayyer: “(**ha** ile yazılışı galattır, **hı** olacaktır, ‘serbest, takdir ve beğenişe bırakılmış’, **hayr** masdarından) Türk musikisinde bir basit makam… Makamlar arasında 14. gelir. Coşkun, biraz içli karakterdedir. Çok sık kullanılmıştır, hâlâ kullanılmaktadır. En az 7 asırlıktır. Bilhassa halk musikisinde en çok kullanılmış birkaç makamdan biridir.”[22]

---

[21] Türk Musikisi Ansiklopedisi, c. 2, s. 5.
[22] Türk Musikisi Ansiklopedisi, c. 2, s. 35.

SONUÇ

Ferhad Paşa 18. asır devlet adamı ve şâirlerimizdendir.

Divan'ı mükemmel değildir. Zira kaside, terkib-bend, terci-bend gibi nazım şekilleri divanda yer almamıştır.

Divan'da tahmis, murabba, gazel, ilahî, rubaî ve matla nazım şekilleri ile yazılmış şiirler bulunmaktadır.

Divan'da yer alan manzumelerde vezin hataları sıklıkla görülmektedir.

Ferhad Paşa'nın şiirlerinde kullandığı dil sade, anlaşılır ve açıktır.

Ferhad Paşa'nın manzumelerinde dinî ve tasavvufî unsurlar öne çıkmaktadır. Divan'da, başta Hz. Muhammed olmak üzere din ve tasavvuf büyüklerinin medhiyesinde yazılmış şiirler yer almıştır.

II. BÖLÜM

A. DİVAN NÜSHALARININ TANITIMI VE METİN TESPİTİYLE İLGİLİ HUSUSLAR

1. Nüsha Tavsifleri

1. Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu, Nu: 3831 (S).

22 yaprak, 190x120 – 165x77 ölçülerinde, nesih yazılı, 18 satır, beyaz Avrupa kâğıt, yaldız baskılı, kırmızı ciltli, arkası meşin, üstü neftî renkte bez kaplı, istampa yaldızlı, Osmanlı arması resimli cilt.

Baş:

Söze bi'smillāh ile başlayalım

Bī mekān-ı pāke ḥamd eyleyelim

Son:

Niçün teraḥḥum itmezsiñ o haṭṭuñ ebrūsuna

Bilmem nidügi yan mı baḳılmaz ser-furūsına

2. Millet Kütüphanesi, Ali Emirî Efendi, Manzum Eserler bölümü, Nu: 325 (A).

6 yaprak, 215x132 – 160x72 ölçülerinde, nesih yazılı, muhtelif satırlı, abâdî taklidi kağıt, bakır yaldız cild, arkası bez, üstü kâğıt kaplı ciltli. Bu nüshada 10 parça ilâhi ve gazel vardır. Başında ve sonunda Ali Emirî Efendinin vakıf mührü ile kütüphanenin resmî mührü basılıdır.

Baş:

Ulaşdır bendeñi ehl-i kemāle yā Rasūla'llāh

Sen olduñ reh-nümā dār-ı cemāle yā Rasūla'llāh

Son:

Benim iftirāḳım cihānı ṭutdı

Yolında çekdigim hebāya gitdi

3. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Nadir Eserler bölümü, T 313 numarada bir nüsha daha vardır, fakat kütüphanenin kapalı olmasından dolayı nüsha görülemedi.

TYDK'deki bilgiye göre İstanbul Üniversitesindeki nüshanın özellikleri şu şekildedir[23]:

[23] İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu, c. 3, s. 876.

22 yaprak, 227x130 – 181x83 ölçülerinde, ta'lik yazılı, 19 satır, abâdî taklidi kâğıt, kahverengi meşin kaplı, şemseli, zencirekli ciltlidir. Başta kütüphanenin resmî mührü basılıdır.

Baş:

Söze bi'smillāh ile başlayalım

Bī mekān-ı pāke ḥamd eyleyelim

Son:

Niçün teraḥḥum itmezsiñ o haṭṭıñ ebrūsuna

Bilmem nidügi yan mı baḳılmaz ser-furūsına

Bu nüshada da 1 münâcât, 1 na't, 2 Mevlânâ medhiyesi, 82 gazel, 9 ilâhî, 1 müstezad, 4 mesnevî, 1 kıt'a ve 5 beyit vardır.

2. Tenkitli Metnin Kurulmasında Takip Edilen Metodlar

Çekim ekleri

1. Yükleme hâl eki, düzlük – yuvarlaklık uyumuna göre değil sessiz harfle biten kelimelere "-ı, -i"; sesli harfle bitenlere ise "-yı, -yi" getirilmek suretiyle yazılmıştır: Māsivāyı (G 9/ 3), pāyüñi (G 8/1).
2. Bulunma ve ayrılma hâl ekleri sadece yumuşak şekilleri ile yazılmıştır; yazıdaki imlâ gözetilerek d'li şekilde kullanılmış, t'li şekilde kullanılmamıştır: işitdim (G 46/ 2), itdim (G 47/ 4).
3. İlgi hâl eki yuvarlak ünlü olarak yazılmıştır: vasluñ (G 1/ 5), senüñ (G 2/ 2), baḳdıguñ (G 1/ 5).
4. İkinci şahıs iyelik eki yuvarlak ünlü olarak yazılmıştır: göñlüñ (G 2/ 2), rūyuñda (G 53/ 3). Üçüncü şahıs iyelik ekleri sadece düz ünlü ile yazılmıştır: boyına (G 22/ 1).
5. Soru edatı düz ünlü olarak yazılmıştır: baḳar mı (G 64/ 2), yoḳ mıdur (M 3/ 1).
6. Bildirme eki ünlü uyumuna uygun olarak yazılmıştır: günāhımdır (M 3), gibi.

Yapım ekleri

Metinde geçen yapım eklerinin yardımcı ünlüleri düzlük – yuvarlaklık uyumuna göre yazıldı: Yazılır (G 62/ 1).

Fiil zaman ekleri

1. Geniş zaman: geniş zaman eki olan –r ile birlikte yuvarlak ünlü kullanılmıştır: gelür (G 54/ 3). –ar, -er şeklindeki geniş zaman ekleri aynen yazılmıştır: gider (G 72/ 5).
2. Öğrenilen geçmiş zaman: -mIş eki, düzlük yuvarlaklık uyumuna göre yazılmıştır: ḳomuşam (G 36/3), olmuşam (G 58/ 4).
3. Bilinen geçmiş zaman: -dI eki, yumuşak ünsüz ile düz veya yuvarlak ünlü ile yazılmıştır: aḳıtdı (G 38/ 4).

Sıfat- fiil ekleri

-dIk ekinin sert ünsüzlü ve düz ünlülü (-tIk) şekli kullanılmamış, yumuşak ünsüzlü ve yuvarlak ünlülü şekli kullanılmıştır: nidügi (Mt 5).

Zarf- fiil ekleri

-Ip eki yuvarlak ünlülü ve "p" ünsüzü ile yazılmıştır: bilüpdür (G. 38/ 4).

Kelimelerin imlâsı

Et- fiili "it-" şeklinde yazılmıştır: it- (G 38/ 1).

Bazı kelimeler, yazma metindeki imlâsıyla yazılmıştır: ḳarşu (G 45/ 2), gīce (M 9/ 4).

"Elif" ve "yā" ile yazılan "kapalı e"ler "i" ile gösterildi: "itdi (Ms. 1/ 22), ider (M 11/ 1)" gibi.

Arapça ve Farsça bazı terkip, ek ve kelimelerin imlâsı

1. Arapça terkipler şu şekilde yazılmıştır: ulu'l-ebsār (Ms. 1/ 14), müfettiḥa'l-ebvāb (G 11/ 5)
2. Farsça birleşik kelimeler kısa çizgi ile yazılmıştır. pā-mālıñ (G 56/ 5), sīm-beden (G 81/ 2).

Arapça ve Farsça eklerin imlâsı

1. Aynı iki kelimenin arasına bir edat getirildiğinde tire ile ayrılmıştır: ser-te-ser (G. 28/ 4).

2. Arapça ve Farsça kelimeler orijinal okunuşları ile yazılmıştır: tārmār (G 28/ 5).
3. Hakk, redd, dürr gibi sonu ikiz konsonant ile biten kelimelerin sonundaki bu harfler, beyit içerisinde vezne göre çift veya tek yazılmıştır: dürr-i aşḳ -ı yārdır (G 29/ 4), dür-i mu‘cize (Ms. 2/ 6).

Arapça ve Farsça ibareler yatık yazılmıştır: “Şānıña levlāk burhān-ıḥịṭ āb -ı bihterīn” (M. 5/ 2) gibi.

B. ÇEVRİYAZI İŞARETLERİ

	A, a, E, e
	B, b
	P, p
	T, t
	S̱ , s̱
	C, c
	Ç, ç
	Ḥ ḥ
	H, h
	D, d
	Ẕ , ẕ
	R, r
	Z, z
	J, j
	S, s
	Ş, ş
	S, s
	Ż, ż, Ḍ, ḍ
	Ṭ, ṭ
	Ẓ , ẓ

	G, g
	F, f
	Ḳ, ḳ
	K, k, ñ
	L, l
	M, m
	N, n
	V, v, Ū, ū
	H, h, a, e
	Ī, ī, Y, y
	’
	Ā, ā
	Ū, ū

III. BÖLÜM

FERHAD PAŞA DİVANI’NIN TENKİTLİ METNİ

[MUSAMMATLAR]

1

İlāhī der-Maḳām-ı Muhayyer

Hece (15’li)

1 Ferş-i āsāyişe salma beden -i uryānımdır
Olmada cümle senüñ arż u semā ḥayrānuñdur
el-Amān her dem amān benim vird-i zebānımdır

2 Rūz [u] şeb zār u efgān itdigimiz seyrānuñdur
Hele bu bezm-i cihān cümle senüñ pā-mālüñdür
el-Amān her dem amān benim vird-i zebānımdır

3 Ālem-i dünyā vü uḳbā ḳul u ḳurbānuñdur
Ḥā sılı cevr u cefā baña mürüvvet kānuñdur
el-Amān her dem amān benim vird-i zebānımdır

M_1: 8^a S, 2^b A. İlāhī Muḥayyer Ferhād Paşa A.
[1] // u: -A. // Vird-i zebānımdır: virdi zebānımdır A.
[3] Ālem-i: Ālem u S. // Baña: bana A.

4 Fażl-ı Ḥaḳḳ ḳuluña her an luṭf u iḥsānuñdur

Ẕevḳ-i vuslat ile Ferhād şādmānuñdur

el-Amān her dem amān benim vird-i zebānımdır

2

Velehū İlāhī der -Maḳām-ı Evc

Me fā ʻī lün me fā ʻī lün me fā ʻī lün me fā ʻī lün

1 Göñül dil-bestedir cānā senüñ zülfüñ hayāline

Hasteyem irmek müyesser olmadı visāline

Ne gūne āh idem bilmem bu cünūnum ḥāline

Beni sūzān iden böyle yine kendi günāhımdır

2 Gice gündüz senüñ aşḳuñ beni zār u zebūn itdi

Firāḳım āteşi eritdi çeşmim eşk -i hūn itdi

Günüm günden ziyād oldı beni derdüñ harāb itdi

Beni sūzān iden böyle yine kendi günāhımdır

---

4 her an: -S.
M_2: 7 b S, 3 a A. İlāhī Güfte-i Ferhād Paşa Maḳām-ı Evc A.
1 Zülfüñ: zülfin A. / hayāline: ḫayāline S, A. // Hasteyim: ḫasteyim A. // Yine: gene A. / Mısra S'de şu şekildedir: Beni böyle sūzān iden böyle yine kendicegidir.
2 Zār u zebūn: zārī zebūn A. // Firāḳım: firāḳuñ / Eritdi: +dü S, A. // Günüm: göñlüm S. / Harāb: ḫarāb A. // Yine: -A.

3 Heveskār olma yaḳ nefsi düşürāteşlere cānı
Düşürdi beni gurbete dün [ü] gün eylerem zārı
Olur bu vuslatım senden baña eyle kerem kānı
Beni sūzān iden böyle yine kendi günāhımdır

4 Ezelden āteş-i aşḳa düşen eyler mi şekvāyı
Seni Mecnūn iden Leylā dile ḳor mı o şeydāyı
Bu Ferhād ḳuluña her dem ināyet eyle ey Bārī
Beni sūzān iden böyle yine kendi günāhımdır

3

Hece (14’lü)

1 Olma dil-bestesi çāh-ıgurūr -ı efzānuñ
Ālem-i fānīde eger bāy eger sulṭānuñ
Diñleme gel soḥbetini cāhil-i nādānuñ
Degmez bir pula yoḳ mıdur hīç senüñ iẕ ānuñ

2 Germī-i derde sabr eylemeyen bir laḥẓa
Nice ṭāḳat getürür cānā senüñ bir ānuñ
Āḳil isen sözine gel baḳmagıl a dānuñ
Degmez bir pula yoḳ mudur hīç senüñ iẕ ānuñ

---

[3] Baña: bana A. // Yine: -A.
[4] Āteş-i aşḳa: āteşi aşḳa A. // İnāyet eyle ey Bārī: ināyet eyler ol Bārī S. // Yine: -A.
M_3: 12^b S, -A.

3 Nesinegurūr olursın bu denī dünyānuñ
Meşgalesi ne cezādır gerdiş-i devrānuñ
Ne oldı ey cānım sende senüñ irfānuñ
Degmez bir pula yoḳmıdur hīç seniñ iẕ ānuñ

[4] Terk ider Ferhād dimāguñ birgün bu cānuñ
Ḳa çırduñ sen o elüñde olan fırsatuñ
Ömür nāzenīnini hebāya virme pek saḳın
Degmez bir pula yoḳmudur hīç senüñ iẕ ānuñ

[4]

Mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

1 Ey dil olagör maḥrem-i irfānı Alīnüñ
Sırrına dem-ā-dem ire irfānı Alīnüñ
Gūş it ki ne nuṭḳ eyledi yārānı Alīnüñ
Cān küştesi dil bende-i fermānı Alīnüñ
Oldum dil ü cāndan ḳulıḳurbānı Alīnüñ

---

[4] Elüñde: elinde S. // Saḳın:saḳıñ S.
M_4: 20^{b} S, -A.

2 İẓhār-ı muḥabbetle ne gam dillere düşsem
Mecnūn gibi vādīlere yād illere düşsem
Demdir o şehüñ aşḳı ile çöllere düşsem
Kūyında n'ola sāye-sıfat yollara düşsem
Tenhāk -i reh-i serv-ihırāmānı Alīnüñ

3 Ayaḳda ḳalup cür a mis̱āli sünbül üzre
Kendin diremez düşse dahi cām-ı mül üzre
Āhar yire pervāz idemez cüz'-i gül üzre
Dil murgı hevāsında döner şāh-ı gül üzre
Destinde ḳaçan kim ṭura fincānı Alīnüñ

4 Çekdim ezelī hil at-i aşḳu ñḳadem üzre
Şevḳu ñ ile rāḥat buluram mesnedim üzre
Vāsıl olayım ḥażretüñe maḳsadım üzre
Derdüñle şehā cān viricek meşhedim üzre
Yārān yazalar küşte-i hicrānı Alīnüñ

5 FerzendeSılacıya meded meşreb -i dūnlar
Bīgāne-i esrār-ıHudādır d imesünler
Mecmū a-i uşşāḳda nāmım oḳusunlar
Ḳaydeyle ḳuluñ defterine tā ki disünler
Ben zārına Ferhād suhan-dānı Alīnüñ

5

İlāhī velehū der-Maḳām-ıḤcāz

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Ey cemālüñāftābı raḥmeten li’l- ālemīn
Pertev-i ḳandīl-i miḥrāb-ı hüden li’l-muttaḳīn
Oldı naḳş-ıhātemüñ hem yāşefī a’l -müẕ nibīn
Sen hidāyet ma denisin it şefā at yā mu īn

2 Şānıña levlāk burhān-ıhiṭāb -ı bihterīn
Yazdı menşūr-ı risāletçünḳażā -i kātibīn
Çekdi ṭugrā yerine imżāyı hatmü’l-mürselīn
Sen hidāyet ma denisin it şefā at yā mu īn

M_5: 14^a S, 3^b A. İlāhī velehū der-Maḳām-ıḤcāz: İlāhīḤcāz Güfte -i Ferhād Paşa A.
1 Cemālüñ āftābı: cemālin āftāb A. // Naḳş-ıhātemüñ: naḳş -ıhātemin A.
2 imżāyı: imżāya A. // hatmü’l-: ḫatmü’l- A. // Ma denisiñ: ma deni S.

[3] Dāver-i rūz-ı cezāhẒāhende -i luṭf u aṭā
Çün ṭufeylüñdür ẓuhūrā enbiyā vü evliyā
Maẓ har-ızāt u sıfāt -ı bī-bedeldir Musṭafā
Sen hidāyet ma denisin it şefā at yā mu īn

4 Yā Muḥammed nūr-ı Aḥmed Ḥaḳ seni itmiş yaḳīn
Senüñ içün nāzil oldı nice āyāt-ı mübīn
Sen gibi sulṭān-ı dīne oldı Ferhād kemterīn
Sen hidāyet ma denisin it şefā at yā mu īn

6

Hece (8'li)

1 Aşḳşarābuñ içdim ezel
Hīç kimseden itmem ḥaẕer
Dervīşinem eyle naẓar
Yā Ḥażret-i Mevlānā hū

2 Sen yetişdüñ imdādıma
Yaḳduñ muḥabbet nārına
Ḳıl ināyet baḳ ḥālime
Yā Ḥażret-i Mevlānā hū

---

[3] HẒāhende-i luṭf u aṭā: hāhend-i luṭfī aṭā A. // ẓuhūra ẓuhūrı S. // Maẓ har-ı: Maẓ harı A.
M_6: 16[a] S, -A.

[3] Gel zāhid añla bizi
Ṭurma hemān it sen sözi
A mā olan görmez gözi
Yā Ḥażret-i Mevlānā hū

4 Pīrim ḳomaz bizi garīb
Feryādımız hep andelīb
Bāg-ı cemāl oldı nasīb
Yā Ḥażret-i Mevlānā hū

5 Sensin bizi mihmān iden
Aşḳ yolına ḳurbān iden
Ālem içre seyrān iden
Yā Ḥażret-i Mevlānā hū

6 Faḳr u fenāda ḳālimiz
Vuslat içinde ḥālimiz
Aşḳ yolıdır seyrānımız
Yā Ḥażret-i Mevlānā hū

---

[3] Mısrada vezin hatası vardır.

7 Aşḳseyridir seyrān baña

Ḳurbān durur Ferhād saña

Eẕkār durur her an aña

Yā Ḥażret-i Mevlānā hū

7

1 Pīr elinden içegör şarāb-ı vaḥdeti

Ehl-i irfān meclisinde nice sulṭān eyledi

...

Göynüm alup beni salma firāḳa

Hasteyem irmek dilerem murāda

2 Delinmez ol ṭagı aşḳ yolından delmişem

Şīrīn ile yol idüp ben murāda irmişem

Visāl-i yār içü[n] hemān ben serimi ḳoymuşem

Göynüm alup beni salma firāḳa

Hasteyem irmek dilerem murāda

M_7: 5 [b] A, -S. Şiirin vezni tespit edilemedi.

[1] Şarāb-ı vaḥdeti: şarābı vaḥdeti A. // Hasteyem: ḫasteyem A.

[2] Delinmez: delemese A. // Hasteyem: ḫasteyem A

3 Ne yaman āteşe düşdi derūnum
Ḥecr-i firāḳ bükdi benim boyunum
Maḥzūn oldı içime gelmez sürūrum
Göynüm alup beni salma firāḳa
Hasteyem irmek dilerem murāda

4 Ḳaralar geydirdi ṭutdurdı yası
Gitdikçe uzatdı silmedi pası
Hīç kimse görmiş mi ben gibi āsī
Göynüm alup beni salma firāḳa
Hasteyem irmek dilerem murāda

5 Benim iftirāḳım cihānı ṭutdı
Yoluñda çekdigim hebāya gitdi
İrmeyüp maḳsūda āhım ṭuṭuldı
Göynüm alup beni salma firāḳa
Hasteyem irmek dilerem murāda

---

3 Maḥzūn: maḥṣūn A. // firāḳa: eyżan A.
4 firāḳa: eyżan A.
5 firāḳa: eyżan A.

8

Güfte-i Ferhād Paşa

1 Düş oldı gözüm bir vaḳt-i seḥer ol yāre
Visāl-i yāre oldı aşḳ oldı āşkāre
Bir derde sataşdım ki bulmaz hīç aña çāre
Cemālüñ görsem diyüdür bende bu yara

2 Ṭabībā derd ile ḥālim cigerim oldı pür yāre
Eger senden olur cānā baña vuslat ile pür çāre
Kimhalās oldıysa dertli yarañı yārüñsara
Cemālüñ görsem diyüdür bende bu yara

3 Ḳıl seferle göñlüm <   > ḳa r-ı deryāda ara
Ḥā sılı cānānımı gördüm bu kez düşmeni çekdiler dāra
Ẕerremizde ṭ āhir oldı nice biñ hurşīde ara
Cemālüñ görsem diyüdür bende bu yara

M_8: 4^a A, -S. Vezin tespit edilemedi.
[1] Cemālüñ: cemālin A.
[2] Baña: bana A. // Yāreñi: yāreni A / Yārüñ: yārin A. // Cemālüñ: cemālin A.
[3] Hurşīde: ḫurşīde A // Cemālüñ: cemālin A.

4 Ey dil sen de bugün Ferhād gibi Şīrīn ara
Dārü'l-emān olmış iken çekdirme āh u zāra
Dertli sīnem senüñçün oldı pāre pāre
Cemālüñ görsem diyüdür bende bu yara

9

Me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün

1 Derūnuñ maḫzen-i rāz-ı Hudādır yā Ḥabība'llāh
Ben ol müştāḳınam cānım fedādır yā Ḥabība'llāh
Ḳıl şefā at yā Nebiyya'llāh

2 Senüñ aşḳuñ ile yandı derūnum yā Ḥabība'llāh
Yüzüm sürmek ki ravżana revādır yā Ḥabība'llāh
Ḳıl şefā at yā Nebiyya'llāh

3 Benim cürmüm ḳatı çoḳdur bilürem yā Ḥabība'llāh
Garībüñdür ḳapuñda bir gedādır yā Ḥabība'llāh
Ḳıl şefā at yā Nebiyya'llāh

---

[4] Cemālüñ: cemālin A.
M9: 16a S, 2a A.
[1] Derūnuñ: baḳdügüñ S.
[2] Ravżana: rıżāna S.
[3] Ḳapuñda: ḳapında S.

[4] Kerem ḳıl merḥamet eyle bu derde yā Ḥabība’llah
Gīce gündüz benim zārım sañadır yā Ḥabība’llāh
Ḳıl şefāʿat yā Nebiyya’llāh

[5] Şerer-i cürm ile āhım senüñçün yā Ḥabīballāh
Kebā’ir ehline imdād senüñdür yā Ḥabīballāh
Ḳıl şefāʿat yā Nebiyya’llāh

[6] Bu Ferhāda teraḥḥum it sezādır yā Ḥabīballāh
Seḥer vaḳti ki feryādım sañadır yā Ḥabīballāh
Ḳıl şefāʿat yā Nebiyya’llāh

10

Hece (15’li)

1 Cenāb-ı fāżıl feyyāż-ı muṭlaḳ Alīdir Alī
Hem şeref-bahş u niḳābet ẕātı Alīdir Alī
Oldı bil ser-levḥa-i ʿirfān o şāh-ı evliyā
ʿAṭā itdi Lemyezel hem şānı Alīdir Alī

---

[4] Sañadır: sanadır A.
[5] Şerer-i: şerm S. / Senüñçün: senüñçündür S.
[6] Seḥer vaḳti: vaḳt-i seḥer S.
M_{10}: 19[b] S, -A.

2 Baḥr-ı elṭāf gevherinüñ kānı Alīdir Alī
İlm u irfān baḥrinüñ ummānı Alīdir Alī
Rāmdır emrine ālem oldı ümmetle[re] emān
Mü'minüñ nūr-ı īmān-ı şānı Alīdir Alī

3 Gevher-şān-ı ma delet tevfīḳi Alīdir Alī
Ya nī hümām-ı sebz-i bārān[ı] Alīdir Alī
Ḳıl edeb[i] eyle ḥaẕer sen ey dilā ol şāhdan
Feyżi olur Ferhād ilhām dostum Alīdir Alī

11

İlāhī der-Maḳām-ı Baba Ṭāhir

Hece Vezni (8'li)

1 Yanar çerāguñdır müdām
Ḥaḳ seni eylemiş be-nām
Ümmetlerüñ ider selām
Ey şāh-ı ālem Musṭafā

[2] Sensin bize şefī -i tamām
Senüñ bu cümle hās u ām
Sensiz ālem bulmaz niẓām
Ey şāh-ı ālem Musṭafā

M_{11}: 18^a S, 1^b A. Ḥarfu'l-Yā' İlāhī der Maḳām -ı Baba Ṭāhir: İlāhī Güft -i Ferhād Paşa Ṭāhir A.
[2] Hās: ḥās A. // Sens iz ālem bulmaz niẓām: Sensiz bulmaz ālem niẓām A.

3 Aşḳuñ beni eyledi lām

Her nefesde seni bulam

Kemter ḳuluñ Ferhād-ı gulām

Ey şāh-ı ālem Musṭafā

MES̱NEVİYYĀT

1

Fe i lā tün me fā i lün fe i lün

1 Söze bi-smi’llah ile başlayalım
Bī-mekān pāke ḥamd eyleyelim

2 İtdi iḥyā bizi bir avc hākden
Şāh-ı kevneyn reh-ber-i pak iden

3 Ṭā’ir-i Sidreye viren ṭayrān
Kim ile öñce ṭarrafū-gūyān

4 Lā-mekān seyrine uran pervāz
Cān hümāsınısayd iden şehbāz

5 Cebre’īli öñince peyk idici
İderek dostı yoluna gidici

MS$_1$: 1^b S, -A.
[2] İtdi iḥyā bizi bir avc hākden: Ki itdi bizi iḥyā bir avuçhākden S.
[5] İderek: idüp de S.

6 Feyżi her cānibe su gibi revān
Raḥmeti çeşmesine teşne olan

7 Bezm-i cān şem'i ḥ̣ āce -i levlāk
Yolınuñ hāki z̠irve -i eflāk

8 Hırmen-i māhı parmagıyla bölen
Yüzi iḥsānda gül mis̠āli gülen

[9] Cānları 'āşıḳ eyleyen özine
Ḥaḳ dinildi Muḥammedüñ sözine

10 Ḥaḳ buyurdı sözine ḥürmet içün
Didi sallū 'aleyh ümmet içün

11 Yā ilāhī taḥiyyet ile selām
Vir anuñ rūḥ-ı aḳdesine rām

12 Dahi asḥāb u āline salavāt
K'oldılar reh-nümā-yı rāh-ı necāt

---

[9] Ḥaḳ dinildi Muḥammedüñ sözine: Muḥammeddir ḥaḳ dinildi sözine S.

13 Menba‘-ı sıdḳ imām-ı evveldir
Yār-ı gār-ı nebiyy-i Mürseldir

14 Aytdı şānında yā ulu’l-ebsār
S̱āniye’s̱neyni iẕ hümā fi’l-gār

15 Yār-ı s̱ānī ‘Ömer halīfe-i Ḥaḳ
‘Adl idi her dem aña ders-i sebaḳ

16 Aytdı ‘adl oldı hem yanında ḳabūl
Aña ümmet sirācı didi Resūl

17 Yār-ı s̱ālis̱ ‘Os̱mān-ı ẕi’n-nūreyn
‘İlm ü ḥilm içre mecma‘u’l-baḥreyn

18 Yār-ı rābi‘ imām u h˘īş-i vasī
Esedu’llāhdır ‘Aliyy-i velī

19 Yār-ı müşfiḳ Ḥüseyn ile Ḥasan
K’oldılar şāh-ı dīn emīr-i zaman

---

[13] Nebiyy-i: seyyidü’l- S.
[15] S̱ānī: s̱āḳī S.
[18] Esedu’llāhdır: Esedu’llāh-ı ‘ālem S.
[19] İle: ü S. // Zaman: ezmān S.

20 Ḳurretu’l-‘ayn dīnde maḳbuller
Ẓulm ile dīn yolunda maḳtuller

21 Pāk ‘ammāmı Ḥamza vü ‘Abbās
Sevmeyenleri sen ḳahır ile bas

22 Āl ü evlāda ola her dem selām
K’itdiler dīn yolını anlar tamām

[2]

Müf te i lün müf te i lün fā i lün

1 Maḫzen-i esrār-ı Hudā-yı Mu‘īn
Maṭla‘-ı envār-ı Muḥammed Emīn

2 Havf u recā ehline ni‘me’n-nasīr
Hayr-ı şefī‘ ile beşīr u neẕīr

3 ‘İlm u ‘amel ẓāhir ü bāṭın tamām
Ẕāt-ı şerīfinde bulupdur hitām

---

[21] Pāk ‘ammāmı: ‘amm-ı pāki // Sen: +it S.
MS$_2$: 2ª S, -A.
[2] İle: u S.

4 Çıḳdı ise cānib-i Ṭūra Kelīm
Oldı Nebī meclis-i Ḥaḳḳa nedīm

5 Oldı ‘asāsıyla yasaḳçı şiyān
Kürk-i ḥarāmīye irişdi ziyān

6 Oldı ḳarīn ire bu deryā-yı nūr
İtdi dür-i mu‘cize bir bir ẓuhūr

[7] Buldı deminden iki mürde revān
Ḳıldı ferinden iki şem‘-i cihān

8 İki çerāg virdi kerem eyledi
Zīnet-i miḥrāb-ı himem eyledi

9 Kāgı eger itmese tābıyla gün
Ṭogmaduga döne [hemānā] bu kevn

10 Geldi ẓuhūr eyledi mahfī künūz
Ḳudret-i Ḥaḳ ile bilindi rumūz

---

[7] Ferinden: feründe S. / cihān: cān S.

11 Āh iledi beni bu nefs-i dūn
‘Aşḳ yolundan dur u maḥzūn-[gūn]

12 Eyle bu Ferhāda Hudāyā kerem
Maḥşere dek eyle aña sen kerem

3

Mef ‘ū lü me fā ‘i lün fe ‘ū lün

1 Misṭar-keş-i ṣafḥa -i merātib
Hāme-zen-i sebḥa-i mevāhib

2 Mi mār-ı binā-i çār erkān
Bārū-keş-i şehr-i bend-i imkān

3 Sulṭ ān-ı serīr-i lā-yezālī
Mustagnī-i taḫt-ı lā’ubālī

4 [Hem] öyle nev- arā’is-i gay b
Ser-levḥa-keş-i kitāb-ı lā-rayb

[5] Āb-ı kereminden oldı peydā
Sandūḳ-ı ṣadefde dürr -i yektā

MS3: 21a S, -A.
[5] Sandū ḳ-ı: Sandū ḳa -i S.

6 Her ḳahrı hezār luṭ fıḥāmil
Her zehri hezār şehdi şāmil

7 Sunı ile oldı cevher -endāz
Mānend-i çenār-ı sīne-i bāz

8 Nāmūsı suhan-güẕāri-i nās
Āmedş ud-i kārvān-ı enfās

9 [İ]çinde şerefidir anāsır
Mihriyle döner bu nüh devā’ir

10 Vasf-ı ezelī beyānasıgmaz
Ol murg bu āşyānasıgmaz

[4]

Velehū

Fe ‘i lā tün fe ‘i lā tün fe ‘i lün

1 Zāhid[ā]hōş geçen ṭāli dir
Garaż andan amel-isāliḥdir

MS$_4$: 21^b S, -A.

2 Eyle encām-ı murād-ı aḳdām
Dā’im[ā] nā’il ola saña merām

3 Meslek-i ehl-i fütüvvet oldur
Cennet-i āliye ṭogrı yoldur

4 Himmet erbābı mürüvvetli olur
Kerem asḥābı kerāmetli olur

5 İt sen[e] tesliye ol nālānı
Gele bir pāre yirine cānı

6 Şevḳ ile gül gibi iḳbāl olsun
Rūy-ı dille biraz hoşḥāl olsun

7 Ṭutu[ben] bu yolı ehl-i sülūk
Oldı hep ehl-i süluk cümle mülūk

8 Ferhād[ā] nef den olma āri̅
Görinen hep şefā at kānı

[2] nā’il ola saña merām: olasın nā’il-i merām S.
[8] Ferhād[ā] nef den olma āri̅:Ārdır Ferhād nef den olmaḳ āri̅ S.

5

1 Hücūm itdi ḥayret dil-i pür-gama
Unutdı niçün geldügüñ āleme

2 Neden oldı baña bu firḳat bilmem
Aḳl ımı başıma derüp alamam

3 Acā’ib sır oldı baña amelim
Geçdi derd u firāḳıyla eyyāmım

4 Gerçi kim cān u dil oldı hirāsān
Dile perhīz olursa olur āsān

5 Çünki Ferhād ḥālüñ oldı bī-ārām
Müşfiḳāne işitdi böyle kelām

6

1 Ohasteleri çoḳ ṭabībe düşdim
Saña dildāreyim cānım efendim

MS$_5$: 21 [b] S, -A. Vezin tespit edilemedi.
[5] ḥālüñ oldı: ḥālidir S.
MS$_6$: 22 [a] S, -A. Vezin tespit edilemedi.

2 Seni bildim ki ben saña geldim
Baña raḥm eyle sulṭānım efendim

3 Fenā baḥrına cānāgarḳoldum
Fenā buldıḥālim serserī oldum

4 Beni zemm ideni ben medḥiderim
Müşfiḳāne durur ḥālim kelāmım

5 Çünki Ferhād ḥālüñ oldı bī-ārām
Aglamaḳdır yaraşa saña müdām

[GAZELLER]

[Ḥarfu'l-Elif]

1

Fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1 Vech-i cānāna nazar ḳıl hep añadur iḳtidā
Ḳande iderseñ nigāhı görünen dostdur saña

2 Gayrıdan dil hānesin pāk eyle de gel ḥāżır ol
Hāneñe yar teşrif ide yar müheyyādır saña

3 Pūte-i ẕilletde ḳāl etmiş seni üstād-ı 'aşḳ
Ey göñül saf olduñ ise imtiḥān olmaz saña

4 Cümleden sen yāri seyreyledüñ ise ey göñül
Dost düşmānhār ile gül cümle yeksāndır saña

G_1 : 2 [b] S, -A.

5 Ḥālet-i vasluñ safāsından figān olmaz dilā
Baḳduguñ āyīnedir bil görünen yārdır saña

6 Ferhad[ā] itme tefekkür çünki gir[s]eñ bu yola
Birgün irersin safāya bāg-ı Firdevsdir saña

2

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Ḥaḳ olandan gaflet itme yapış ey dil sen aña
Her ne kim emr eyler ise diñle kim āsān ola

2 Sen cemāle ṭālib iseñ tevḥīd ile gir yola
Tā heme ol nūr-ı vaḥd[etd]en senüñ göñlüñ ṭola

3 Kūy-ı tevḥīd ister iseñ çevganı algıl ele
Fırsatı fevt itme sa‘y it müşkilüñ tā ḥall ola

4 Mürşide gel hürmet it sen her yanuñ bostān ola
Mest olup ẕikr-i Hudāya ṭaşra gezme gel yola

5 Gīceyi gündüze ḳat sen eylegil Ḥaḳdan niyāz
Gūş-ı cān[uñ] açagör kim her sabāḥuñ hayr ola

G_2: 2 [b] S, -A.
[2] gir: +bu S.

[6] ‘Ārif-i bi’llāh olan hāk ile yeksān ola mı
Kim nedāmet vireni Ferhād olar almaz ḳale

3

1 Ḥüsnüñ leṭāfetinden ẓāhir ki nūr-ı Hudā
Hulḳuñ nesīmidir viren dem-i Cem-i ten safā

2 Aḥibbā bādī oldı çünki ḳaṭre-i cūduñ
Bu ‘ālemi görüñ nehcīler sitemdür eşyā

3 Fikrüñ şehā senüñ hiç levḥ-i żamīr[e] sıgmaz
O mübhemi ne mümkin ḥall eylemesi cānā

4 Dīn mülkini çün iḥyā itdüñ sen efendim
Ḳul olsa ger ne ola Kelīm ile Mesīḥā

5 ‘Uşşāḳa cān-bahşdur bu gazelüñ a Ferhād
Uzatma çoḳ kelāmı ‘uşşāḳa virme sevdā

---

6 hāk:hār S.
G_3: 2 b S, -A. Vezin tespit edilemedi.

4

1 Gevherüñḳıymetinisarrāfdan itdiler su’āl

Mürşidüñ naẓ arı anı eyler ancaḳ bī-bahā

2 Sanma devşürdüm cihanda bī-meşaḳḳat gevheri

Gevher-i ḥaḳḳānīdārdırḥaḳīḳatden añla hā

3 Ḥıbb-ı maḥbūb ile memlū göñli hep ‘āriflerüñ

Cān gözini aç göre sen ne imiş bil bu safā

4 ‘Āşıḳānuñḥāli her dem ẕikr -i maḥbūbdur begim

Var mı ‘aceb bu cihānda böyle gevher ey şehā

5 İbtidāña ibtidā yoḳ intihāña intihā

Olma Ferhād mis̱āli seng-ihārā her yana

5

Fe ‘i lā tün fe ‘i lā tün fe ‘i lā tün fe ‘i lün

1 Ṭalmışam secrgeh-i firḳate yā Mevlānā

Girmişem şāh-reh-i ḥayret[e] yā Mevlānā

G_4: 3^a S, -A. Matla’ beyti eksiktir. Şiirin vezni tespit edilemedi.

[5] İntihāña: intihāna S.

G_5: 3^a S, -A

2 Olmuşam dergeh-i vālāñı ziyāretden dūr
Ben ḳuluñ eyle sezā vuslata yā Mevlānā

3 Oldı hākister-i rīzān-ı safā meyl idemez
Saña ʻāşıḳ geçinen cennete yā Mevlānā

4 Ehl-i ʻaşḳı yine sensin iden āşüfte-i Ḥaḳ
ʻĀşıḳuñ irse n'ola ḥażrete yā Mevlānā

[5] Düşdi Ferhād ḳuluñ kendini żāyiʻ itdi
Hele ʻaşḳuñ gibi bir ḥālete yā Mevlānā

6

Mef ū lü me fā ʻī lü me fāʻī lü fe ʻū lün

[1] Bu ḥüsn-i leṭāfet ne dur[ur] ey gül-i zībā
Ben saña nice olmayayım ʻāşıḳ-ı şeydā

[2] Hep baña [mıdır] eyledügüñ cevr ü eẕālar
Bir kerre teraḥḥum ile ey ḳadd-i dil-ārā

---

[5] düşdi: +bu S.
G_6: 3[a] S, -A.
[1] Saña: sāñe S.
[2] Eyle: eyleye S.

3 İtdüñ mi ʻacep ʻāşıḳa cevr ile eẕiyyet
Luṭf u kerem it sevdicegim dilber-i raʻnā

4 Sensanma ki cevr ile geçe ʻāşıḳı senden
Geçmez bu göñül olsa eger bir yaña dünyā

5 Gel ʻayş ile nūş eyle bıraḳ ḳīl ile ḳāli
Ferhād hele ḥāl ehli çeker mi gam-ı ferdā

7

Fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lün

1 İt hemīşe reh-nümā yā Rab luṭ fuñı baña
Şol ṭarīḳi baña gösterme ki ol gitmez saña

2 Āşnālıgım benim gayr[ı]dan it ḳaṭ ʻ el-amān
ʻĀrif-i bi'llāh olan ḳullarla eyle āşnā

3 Ḳıl bu yolda benlig[im] s̱ābit-ḳadem ey pādşāh
Kim ideyim rāh-ı Ḥaḳḳa gıll u gışsız iḳtidā

G_7: 3 ^{b} S, -A.
[1] reh-nümā yā Rab luṭ fuñı: luṭfını yā Rab reh-nümā S.
[2] gayr[ı]dan it ḳaṭ ʻ: ḳaṭ ʻ it gayrdan S.

[4] Bir ‘amel yoḳbende şāyeste saña hīç ey ilāh
Şān-ı luṭfuñdan ‘amelime göre virme cezā

[5] Sen ḳuluñ Ferhāda luṭ f eyle hevāda ḳoyma
İstiḳāmet [ver] yolıma sen hidāyet ḳıl baña

[8]

Me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

1 Elā ey ma den-i leṭ ṭ āf ki sensin cümleden a lā
Gubār-ı pāyüñi itsem iki gözlerime ṭūtiyā

2 Efendim gerçi kim mānend-i hār u hasa kim bendeñ
Ḳuluñ bir ḳaṭ re-i kemter efendimdir ulu deryā

[3] Cihānı eyledüñ şimdi gülistān-ı safā cān[ā]
Sen olduñ cümleye maṭlūb-ı mergūb maḳsad-ı aḳsā

4 Aceb mi ṭutsa dünyāyı efendim hẔān-ı iḥsānuñ
Nasīb olmaḳdadır dā’im gerek a lā gerek ednā

---

[4] virme: vir mene S.
[5] Sen ḳuluñ Ferhāda luṭ f eyle hevāda ḳoyma: ḳoyma hevāda ḳuluñ Ferhāda sen eyle luṭ f S.
G_8 : 3[b] S, -A.
[3] sen: +den S.

5 Hidāyetle ināyet hem senüñdir ey kerem kānı
Sen eyledüñ [bu] Ferhādı cihānda böyle müsteşfā

Ḥarfu'l-Ba

9

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Mevsim-i gül geçmeden gel ‘aşḳa gir eyle şitāb
Būy-ı bāg-ı ma‘rifetden nefha-yāb ol nefha-yāb

2 Birbirine çün girift olup durur bu kā'ināt
Dagılur bil olmasa eger şirāze-i kitāb

3 Güft ü gūy-ı māsivāyı gel ḳulāgından çıḳar
Tā ki sem‘-i cāna Ḥaḳdan irişe ḥüsn-i ḫiṭāb

4 Dönmeden devr-i felek bul bir ż[iy]ā-yı ma‘nevī
Görmeye hergiz gurūbı hemçü māh u āftāb

5 Ferhadā erbāb-ı ‘aşḳdan himmet alursañ eger

G_9: 3^b S, -A.
[1] Mevsim-i: mevsimi S.

Açılur bāb-ı sa‘ādet üstine bī-irtiyāb

10

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Geştesi elbet yürür bahtı müsā‘id olanuñ
Ḳoma yā Rab gel bizi gurbet içinde sen garīb

2 Ne ‘aceb sırdır bu sır kim hiç sezā mı şānına
Saña bühtān iden ol münkir ile ḳalam garīb

3 Ey şehā bezm-i elest[de] birledik tā biz seni
Neyçün olmaya bizim de bahtımız böyle ‘acīb

4 Ḳuluña yā Rab kerem it bu gice dersimizi
Alalım biz dersimizden bir haber vir ey necīb

5 Yā İlāhī ḳulunam ben yoluña ḳurbānınam
Açıver meydānımı ḳurtar baña olgıl ṭabīb

G_{10}: 4[a] S, -A. Şiirin matla beyti eksiktir.
[1] Geştesi elbet yürür bahtı müsā‘id olanuñ: bahtı müsā‘id olanuñ yürür elbet geştesi S.
[3] Ey şehā bezm-i elest[de] birledik tā biz seni: seni biz tā bezm-i elest birlemişiz ey şehā S.
[4] Ḳuluña yā Rab kerem it: İt kerem ḳuluña yā Rab S.
[5] Yoluña: yolına S.

6 Dūr olursa dergehinden ger bu Ferhād bendeñi
Ḥaşre degin güle yā Rab ḥālime cümle raḳīb

11

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Oldı çün nuṭḳum ile māye-i dil-ber intisāb
Eylemişdir cümle hüner bir bir o ẕāt iktisāb

2 Naḳl-i bezm-i Cemi Dārā gibi temeddüḥ idüp
Bir ayag üzre virür gör yā ki kināye cevāb

3 Ḳaldı mı āyā dilā çeşme-i merḥametde āb
Ben saña dirim ḳaranlıḳ içre ḳalma it şitāb

4 Ṣād-ı dünyā ṭopṭolıdır gıll-ıgış ile şehā
Çekmek isterler seni āgūşa [durma] bāb yap

5 Cevr ile baḳılmasa dīvāne göñül el-amān
Sen bu Ferhāda kerem ḳıl yā müfettiḥa'l-ebvāb

G_{11}: 4^a S, -A.
[4] Ṣād-ı dünyā: +hem S.

Ḥarfu't-ta

12

Fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1 Cām-ı 'aşḳı nūş[ı] diler kerdem ez-bezm-i elest
Eyle mi bunda cānā mest ola rūz-ı elest

2 Mest elinden içmişem bāde-i 'aşḳ-ı ezeli
Şöyle mest itdi beni bilmem nedir iglā vü pest

3 'Ālem-i hestīde olma 'ālem-i nistīye gir
'Ālem-i nistīde olan görmedi ebed şikest

4 'Ālem-i nistīye pervāz terk-i hestī oldı çün
Eyle terk sen de vücūdı dahī cümle her çi hest

5 Āşnāsıñ yār ile çünki ezelden Ferhadā
Hīç ider mi terk-i 'aşḳ kim ki ezelden oldı mest

G_{12}: 4[a] S, -A.
[1] ola: olan S.
[3] Ālem-i: 'Ālemi S.

13

Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün

1 Zāhid benim ol mest yine sen havf ile ḥayret
İtmez baña kār eyledügüñ va‘ẓ u nasīḥat

2 Biz bend-i esīr-i ham-ı zülf-i perişānız
Yoḳ minnetimiz var senüñ olsun heme cennet

3 Pervāz ideli nīsti mülkine bıraḳdıḳ
Sen ḳīl ile ḳāl eyle bize eyleme s̱ıḳlet

4 Biz pīr-i mugān bendesiyiz ‘aşḳ ile rüsvā
Sen ‘āḳil iseñ eyleme bizler ile ülfet

5 Böyle perişān güfteye bā‘is̱ ne ki Ferhād
Var gibice bu güftede bir gizlice ḥikmet

14

Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün

1 Yā Rab dil-i pür-dāgıma sen eyle ‘ināyet
‘Ālemde bula tā ki muḥabbet ile şöhret

G_{13}: 4 [b] S, -A.
G_{14}: 4 [b] S, -A

2 Yaḳ varlıgu[ñı] āteş-i ‘aşḳ içre hebā it
Luṭf u kereminden baña sen eyle mürüvvet

3 Hecr-i elemi yār ile göñül heme sūzān
Hep eyledi gāret göñüli ol meh-i ṭal‘at

4 Hicrānda ḳoma bizleri vasluña sezā it
Bu haste göñül vasluñ ile tā bula ṣıḥḥat

5 Ferhād seni maḥrūm ide mi ol ulu ḥażret
Erbāb-ı niyaz melce’idir ol der-i ‘izzet

15

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün

1 Meded yā Rab gurūr-ı nefs ile ḳıl[ur] bu bendeñ mest
Ezel bezminde çün itdüñ beni [sen] ‘aşḳ ile [ser]-mest

2 Oluben vaḥdet ü kes̱ret içinde saña heme yār
Sezā mı böyle zā’id anda ḳılalım bi-kes himmet

---

[2] Varlıguñı: varlıgı S.
G15: 4 b S, -A.
[1] beni sen ‘aşḳ ile: ‘aşḳ ile beni S.
[2] bi-kes: + ḳurb-i S.

[3] Benim sen dest-gīrimsin meded senden meded senden
Elim al dest-gīrim ol düşürdi gayrı bu gurbet

4 Senüñ dergāh-ı ʻālüñdür penāhı cümlenüñ şāhā
Sıgındım ben saña it merḥamet ey ṣāḥib-i ḳudret

[5] İrerse ger nesīm-i vasl Ferhād saña şöyle bil
Nereye kim naẓar itseñ görine ol ulu ḥażret

16

Me fā ʻī lün me fā ʻī lün me fā ʻī lün fe ʻū lün

1 Nehoş gelmiş şu endāma bu haṭṭ ile ṭarāvet
Benim cānım seni sevdi seni Ḥaḳḳa emānet

2 Görelden bu göñül içre baña ʻaynı leṭāfet
Benim cānım seni sevdi seni Ḥaḳḳa emānet

[3] Baña dirler güzel sever ḳadīm[ī]dendi bu ʻādet
Benim cānım seni sevdi seni Ḥaḳḳa emānet

---

[3] ol düşürdi: olañ düşiyor S.
[5] Ferhād saña: saña Ferhād S.
G_{16}: 5[a] S, -A.
[3] ḳadīm[ī]dendi:ḳadīmdendir S.

4 Niçün evvel güzel olduñ soñunda ne nedāmet
Benim cānım seni sevdi seni Ḥaḳḳa emānet

5 Baña dirler ki terk eyle ne mümkindir ferāgat
Benim cānım seni sevdi seni Ḥaḳḳa emānet

6 Görelden sen gibi hūbı göñülden oldı ülfet
Benim cānım seni sevdi seni Ḥaḳḳa emānet

7 Olur ‘āşıḳda Ferhād[ā] muḥabbetle sadāḳat
Benim cānım seni sevdi seni Ḥaḳḳa emānet

17

Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün

1 Yetmez mi ‘acep çekdicegüñ derd ile zaḥmet
Yetmez mi ayā itdicegüñ dünyāya ragbet

2 Gel diñleme el sözini [sen] itme tekāpū
Her gördücegüñ şahsa hemān eyleme ‘izzet

---

[7] Olur ‘āşıḳda Ferhād[ā]: ‘āşıḳānda olur Ferhād S.
G_{17}: 5[a] S, -A.
[2] Eyleme: etme S.

[3] Gördüñ mi ‘acep dünyā-perestlerde dürüst sen
Ḳılduñ mı ayā anlar ile ṭogrıca ülfet

4 Cānā seni sevmede bize var mı şe’āmet
Ger olsa dilim pāre yine itmeye ferāgat

5 Ferhād ḳulınsanma ki sen ide şikāyet
Kendi kereminden aña gel eyle ‘ināyet

18

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün

1 Ezelden yār-ıgam almış mıdır [hiç] ‘aşḳdan lezzet
Benim ḥālim soran cānā beni ‘aşḳ itdi bī-ṭāḳat

[2] Gam-ı hecrim degildir sır ümīdim sañadır cānā
Görünmez sāḥil-i maḳsūd amān ey sāḥib-i ḳudret

3 Eger görse benim bu ‘aşḳ ile sūz-ı derūnum Ḳays
Bu rāh içre olamaz bil baña ānük ile ülfet

---

[3] Gördüñ: Gördün S. // Ḳılduñ:Ḳıldın S.
G_{18}: 5ª S, -A.
[2] Gam-ı hecrim degildir sır ümīdim sañadır cānā: O gamda sırr-ı hecrim degildir sañadır ümīdim cānā S.

4 Felek bilmez amān bir kimseden dermāna yoḳ imkān
Yürisad -pāre dil illā saña yardan olur şefḳat

5 Ben oldum mest-i lā-ya‘ḳil şarāb-ı la‘l-i dilberden
İriş sen Ferhadā yāra nedir bu sendeki gaflet

Ḥarfu's̱-S̱a

19

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Oldı şāhā taḫt-ı ‘Os̱mānī saña çün mevrūs̱
Rāmdır emrine şāhān-ı cihāngayrı ‘abes̱

2 Sen şehenşāh-ı cihānhāḳān -ı a‘ẓ amsın şehā
Saña ṭugyān eyleyenüñ olur işleri ‘abes̱

3 Āl-i ‘Os̱mān neslisin sen ṭıynetüñ pākdir senüñ
Saña kim dil uzadırsa diyeler ‘ālem ‘abes̱

---

[4] sad-pāre dil illā: ey dil-isad -pāre S.
G_{19}: 5^{b} S, -A. Şiirin matla beyti eksiktir.
[3] Ṭıynetüñ: ṭıynetin S.

4 Bil o şāhı sen ẓ arīf ol itme ey dil hiç cedel
Kim ki anı bilmedi hep oldılar cümle ‘abes̱

5 Rūz u şeb Ferhād o şāha eylegil dā’im du‘ā
Aña ṭugyān eyleyenüñḥāli cümle hep ‘abes̱

20

Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün

1 Gel olma dilā işbu fenā ile mülevves̱
Lāyıḳm’olasın girü cihān ile mülevves̱

2 Bu bezm-i fenāya neye geldügüñi añla
Dārāt-ı cihān ile saḳın olma mülevves̱

3 Olduñ çü o maḥbūb-ı cihāna ezel ‘āşıḳ
Şimd’olmaga lāyıḳ mı ki gayr ile mülevves̱

4 ‘Aşḳ bādesini nūş ide gör yādına yārüñ
Ter dāmen olanlarla dilā olma mülevves̱

---

[5] u: -S. / Şāha:şā S.
G_{20}: 5 [b] S, -A.
[2] Geldügüñi: geldigini S.

5 Ferhād seni yazdılar ezel defter-i ‘aşḳa
Cehd eyle ki agyārla sen olma mülevveş

Ḥarfu'l-Cim

21

Me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün

1 Bilā-Mecnūn sıfāt Ferhād-ı 'aşḳ ol pīrehenden geç
Belā meydānınuñ gerçi şehīdisüñ kefenden geç

2 Yüri her serv-i bālāya aḳıtmasu gibi göñlüñ
Fenā gülzārdan el çek bahār [u] gülşeninden geç

3 Çekilmez derd-i hasret[dir] bu bāguñ derd-i dil-cūsı
Dükenmez derd ü miḥnetdir ruh-ı ḥāl -i çemenden geç

4 Göñül şahbāzını Sīmurg-ı Ḳāfa sen cenāh eyle
Bu alçaḳdaki pervāz eyleyen zāg u zagāndan geç

G_{21}: 5[b] S, -A.
[1] Meydānınuñ: mendānınuñ S.

Ḥarfu'l-Ḥa

22

Fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1 Çün çemenden şīve-i reftāruñ[ı] añladı subḥ
Boyına Ṭūbā vu Sidre eylediler reşk-i subḥ

2 Kāfir ol kim zülf derdüñ gördi dimedi o hār
Āmentu halaḳa'l-leyl ve'ḍ-Ḍuḥā hem ve's-Subḥ

[3] Dāne-i hāl-i siyāhuñ subḥatu'l-ebrārdır
Levḥa-i māh-ı cebīnüñ maṭla'-ı envār-ı subḥ

4 Ahter-i necm ile ḳılmaḳlıg[ıçün] ceng ü cidāl
Tīg-i cevherdārım olmışdır [o] dūd-ı āh-ı subḥ

5 Yeridir gūş-ı şehenşāha irerse sözlerin
Her kelāmuñ virddir Ferhād hemān[ā] söyle subḥ

G_{22}: 6[a] S, -A.
[3] envār-ı: nār-ı S.

Ḥarfu'l-Hı

23

Fā 'i lā tün   fā 'i lā tün   fā 'i lā tün   fā 'i lün

1 Sāḳiyā dürd-i lebinden sun mey-i gül-fām-ı kūh
Cür'a-i cāmuñ durur dil-teşne-i en'ām-ı kūh

2 Bezm-i 'aşḳuñda lebüñle gözüñ āşüftesiyiz
Mezemize ol mey ile sekker-i bādām-ı kūh

3 Haṭṭı geldikde dilā zülfüñ ile miskīn-i kūh
Devr-i āhirde kişinüñ dūragıdır Şām-ı kūh

4 Menzil-i yar gerçi ey dil ikki aḳdāmdır lakin
İrmek ol ḳidmāna ister haylice iḳdām-ı kūh

5 Nāmdār olmaga 'aşḳıla cihānda Ferhadā
Kişi 'aşḳı gibi ey dil olmalı bed-nām-ı kūh

G_{23}: 6ª S, -A.
[1] cāmuñ: meyüñ S.
[2] 'Aşḳuñda: 'aşḳında S. / Lebüñle: lebinle S.
[4] aḳdāmdır: ḳademdir S // ḳidmāna: ḳademe S.

Ḥarfu'd-Dal

24

Fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lün

1 Biz cemāl-i yāre ḳarşu eyleriz bil feryād
Bize ṭaʻn eyleme zāhid itme bizlerle ʻinād

2 Çünki bizim her birimiz oldı cānā pīr-i ʻaşḳ
Gīce gündüz olmadadır neş'emiz bil izdiyād

3 Hāṭır-ı nā-şādımı yap itme bizimle garaż
Gerçi mey-ālūdız ammā degiliz ehl-i fesād

4 Kātib-i ʻaşḳ defter-i ʻaşḳa çü yazdı nāmımız
Tā ezelden olmışız biz gamm-ı dünyādan āzād

5 Bu şehādet mülkine hem çünki geldik ez-ezel
Ferhadā bezm-i elesti dā'imā sen eyle yād

G_{24}: 6ª S, -A.

25

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün

1 Cihān hep būy-ı gülinden benim cānım mu‘aṭṭar bād
Zebānında iderler pāk ismini dem-ā-dem yād

2 Yüzüñde ‘alleme’l-esmā ḳaşuñ miḥrāb-ı ‘uşşāḳdır
Ruhuñ nūrından ay u gün bugün içre olupdur şād

3 Lebüñ dürāb-ı Kevs̱er hem dehānuñ ḥoḳḳa-i gevher
‘Aceb sāḥir durur çeşmüñ olupdur ‘āşıḳa cellād

4 Saña ‘āşıḳ olan ‘uşşāḳ göñülden hep iderler ‘īd
Dilerim Ḥażret-i Ḥaḳdan cemālüñ eyleye müzdād

5 Ne mümkin eyleye vasfuñ şu kim ḥāl ehli olmaya
Keremüñden ḳuluñ Ferhādı gamdan ey legil āzād

G_{25}: 6^{b} S, -A.

Ḥarfu'r-Ra

26

Mef 'ū lü me fā 'ī lü me fā 'ī lü fe 'ū lün

1 Zāhid senüñ o zühd ü riyāñ çün 'amelīdir
Bilmezsin a bī-çāre saña n'eylemelidir

2 Ol ḳadr-i dil-ārāşeh-i mümtāzı bulagör
Mest eyleyen üftādeleri la'l-i mülidir

3 Üftāde vü bī-çāreyi incitme saḳın sen
'Aşḳ ehline ben bildicegim gülmemelidir

4 Şeydāligin iẓhār ideyor bu dil-i şeydā
Pek bagla efendim anı zīrā ki delidir

5 Bend oldı göñül çünki o ṭarrār-ı cihāna
Destinde irādet ḳala mı degmemelidir

6 Bilmem nedir o[l] lā ile illā [hele] zāhid
Çün yād ile bil 'ahdile peymān ezelīdir

G$_{26}$: 6^{b} S, -A.

7 Meydān-ı ma‘ārifde suhan-dāna ‘aded yoḳ
Bu güfteye Ferhād ‘acabā ne dimelidir

27

Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün

1 Bir kimse ki eyyām-ı bahāra nigerāndır
Bu bende gibi bülbül-i efgān-künāndır

2 Bir dīde ki nergis gibi göz dike bahāra
Sun -ı Ḥaḳa ibretle naẓar -bāz-ı cihāndır

3 Dervīş teber-bāzını aldı dūşına bil
Hep berk nevāsuñ alan eyyām-ı ḥazāndır

4 Hiç būy-ı vefā lāleden olsun mı nümāyān
Ḳalbi ḳaradır dāg-ı derūn içre nihāndır

5 Bir şūh-ı cefā-pīşe[ye] dil oldı giriftār
Kim silsilesi būy gibi sünbül-i āndır

G_{27}: 7a S, -A

6 Ruhsārınasoḥbet mi olur berg -i semenden
Ḳaddine ḳıyās eyleme ki serv-i revāndır

7 Erbāb-ı niyāz cümlesi āşufte-i ḥāldir
Meydān-ı ma ārifde hele şīr-i demāndır

8 Bunca suhan-ı nādire Ferhād ne ki sende
Zāhid ideyor bu ne ta accüb ki ne cāndır

28

Fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lün

1 Gel ṭarīḳat pīr-daşım yüregimüñ gammı var
Nūş idüp mey-i ezel destimde aşḳuñ cāmı var

2 Yār elinden eyle nūş ādemi görüp bilesin
Tā ezel bezminden añla bizde dostuñ būyı var

3 Görmüşem dostuñ cemālin olmuşem ben pür-gümān
Ḳaldı endīş[e] özümde iste misin sen de var

G_{28}: 7[a] S, -A.
[1] Gel ṭarīḳat pīr-daşım: Gel berū pīr-daş-ı ṭarīḳat S.
[3] Cemālin: cemālüñ S. // endīş[e] özümde: özümde endīş S. / iste: ister S.

4 Arayup gezdim cihānı tā [ki] nice ser-te-ser

Sende himmet ister iseñ bul aran var yüri var

5 Aḳl u fikrim ḳalmadı cümleten itdi tārmār

Ne aceb sırdır bu sır kim sende bir varlıḳda var

6 Ḳalmışam zindān içinde iderem andan ben ār

Merḥamet ḳıl zīra dögünmeyecek haznende var

[7] Gel be-ḳadr-i hem-dem eyle hecr ile yāremde var

Ḳoma hecrüñde efendim her ne varsa sende var

8 Bu ḳuluñ Ferhādı itme maḥrūm-ı aşḳ ey şehā

Mücrime sen it ināyet andan özge kārı var

29

Fā ʿi lā tün fā ʿi lā tün fā ʿi lā tün fā ʿi lün

1 Hāṭırında naḳş olan fikr-i dehen yārdır

Yoḳ degil aşḳ ehlinüñ göñlinde bir sır vardır

2 Ḳo[r]ḳaram haṭṭ-ı gubār olur lebinden āşkār

Ey güzel ser-mest-i bāde kāşif-i esrārdır

---

[7] Hecrüñde: hecrinde S.

G_{29}: 7 [b] S, -A.

3 Dīde-i bülbülde cāy itmişhayāl -i rūy-ı gül

Çevresinde görünen müjgānısanmañ hārdır

4 Aşḳderyādırsadef göñlüm velī o [l] ṭarfdır

Olsadefdeki olan bi l dürr-i aşḳ -ı yārdır

5 Aḳl u fikr u sabr u ṭāḳat gitdi elden Ferhadā

Şimdi bir āh u figān itdicegim nā-çārdır

30

Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün

1 Ṭa n eyle[me] pertev salıcaḳşimdi girüde

Tevfīḳu ñ ile eyle meded ḥāli yamāndır

2 Ḳalbi ḳara ṭ aglarca günāh ile yamāndır

Ḳahhār-ı zamān ehl-i dile sa b-ı zamāndır

3 Kānūnlar olup şimdi bu eyyām-ı nev-bahār

Küstāh nesīm āteş-i aşḳ içre nihāndır

---

[4] Dürr-i: dürr ü S.

G_{30}: 7 [b] S, -A. Matla beyti eksiktir.

[2] dile: +gör ne S.

4 Pīrāhen-i gül gonçeyi çāk eyledi şimdi

Meydān-ı ma ārifde o bir şī-i zamāndır

5 Bir şūh-ı cefā-pīşeye dil oldı giriftār

Ruhsārı göñül ehline āteş-i sūzāndır

6 Şimd'eylemedeĀsaf -ı dil ḥaşmet-i āşkār

Ḳaddini ḳıyās itme [anuñ] serv-i revāndır

[31]

Velehūİlāhī der -Maḳām-ıḤcāz

Me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün

1 Görüp sırrında Sübḥānı göñül nice ḳarār ider

Ne müşkil ḥāl olur gaflet her insānıharāb ider

2 Dahi ersām-ı keşretle bu cān ṭurur aẕāb içre

Niçe bir āh idem derd-i derūnumdan keder yeter

---

[6] ḳıyās itme: itme ḳıyās S.
G31: 8[a] S, -A.
[1] görüp: gönderüp S.

32

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Dahi dünyāçü -sır-ı ney āteşe düşmiş yanar
Gün bugün dermān umarken işim oldı intiẓār

2 Bu fenāda görmeyeyim bir vücūdumda eṡer
Ḳaynar aḳar ṭurmayor içim ṭutuşmışdır yanar

3 Ser-te-ser gülmez yüzüm dā’im beni ḳan agladır
Vaḥdete irmez elim mādām cān[ım] tendedir

4 Ḳoma gurbetde beni [sen] merḥamet hep sendedir
Āteş-i hecrüñle cānā ben de kül oldum yeter

5 Āteş-i aşḳ artdugı içün ṭurma göñül giryān ider
Müşkil oldur aşḳı olmayanı derd ḥayvān ider

6 [Ol] hevā ise yeter Ferhād seni arzū ider
Şīrin ili açılursa bāg-ı cennet seyr ider

G_{32}: 8[a] S, -A.
[1] Dahi dünyā: dünyā hem dahi S.
[2] görmeyeyim: +bir keder S.
[5] artdugı içün: +ṭurmaz S.
[6] Ferhād: +cān S.

33

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Hayli dem irmez elim yanar vücūd sūzān ider
Agyara aldanma cānım seni o[l] meftūn ider

2 Zāhid añlasa bu sırrı zühdi n'eyler terk ider
Bu hevesle ṭapma dünyāya seni maḥzūn ider

3 Nīçesi ṭāḳat getürmez ḳande baḳsa ār ider
Baḳma gel dünyāya cānā ol seni magbūn ider

4 Her ne mevcūdı görürseñ baḥr-i ummān andadır
Maẓhar-ı tāma ulaşmasañ seni memnūn ider

5 Dil-berā rūḥānī ol ṭaşra ḳoma kim hār ider
Yanma firḳat odına kim gündüzini dün ider

6 Giyüben varlıḳ libāsın dost iline yol arar
Gözleri yaşuñ bu Ferhād rūz [u] şeb Ceyḥūn ider

G_{33}: 8[b] S, -A.
[4] ulaşmasañ ulaşmasın ol S.

34

Me fā ʻī lün me fā ʻī lün me fā ʻī lün me fā ʻī lün

1 Yeridir serseri gezsem ne yārim ne diyārım var
Ne göñlüm gibi derdim dökmege bir gam-küsārım var

2 Reh-igamda düşüpḳaldımża īf [u] bī -mecal cānā
Ne künc-igamdaḥālim yanmaga [bir] yār -ıgārım var

3 Ḳatı düşkünlügüm var āşıḳ-ı şūrīde-ḥāl oldım
Ne dilde ṭāḳat u sabr u ne elde ihtiyārım var

4 Diyār-ıgurbete düşdüm cüdā oldum mekānımdan
Garīb ellerde ḳaldım ben ne hūb-rūy nigārım var

5 Yine vādi-i hecrinde gamuñla olmuşam hem-rāh
Safā-yıhāṭırım yoḳgāyetiyle inkisārım var

6 Beyābān-ı tecerrüdde gezüp Ferhād miṡāli ben
Ne bir yerde hevā-yı zülf-i yār ile ḳarārım var

G$_{34}$: 8[b] S, -A.
[2] Reh-i: rehi S. // künc-i: künci S.
[3] Āşıḳ-ı: Āşıḳı S.
[5] Safā-yı:Safāyı S.

35

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Dostlar efgān itdigim a cablaman
Andelībüñ çün işi efgāndır

2 Subḥa dek gīceler efgān iderim
Hub cemālüñ bāgını seyrāndır

3 Seni sevdim ise cürm[i] ne acīb
Ḳalmadı ṭāḳat bu dil vīrāndır

4 Dögünüpsabrımḳarārımḳalmadı
Añlamam kendim ḥalım yamāndır

5 Ben senüñ hecrüñe düşelden beri
Dā’imā bī-çāre dil nālāndır

6 Pīrim amān bu enīndenḳurtar
Yeter oldı bu göñül uryāndır

G_{35}: 9[a] S, -A. Şiirin matla beyti eksiktir.
[1] a cablaman: ‘aceblemen S.
[5] Hecrüñe: hecrine S.

7 Sen bu Ferhād bendeñe it merhamet[7]

Raḥmetiñ deryāsı çün ummāndır

36

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Kim Alīnüñ sırrını cānı içinde gizler

Ehl-i irfān didiler nāmına ey dil anuñ er

2 Bunca iḳdām itdiler gel Alīyi terk it diyü

Dönmezem ḥubb-ı Alīden itseler biñ pāre ger

3 Eyledi yagmā vücūdum mülkini aşḳ-ı Alī

Rāh-ı aşḳında ḳomuşamsıdḳile bin cān [u] ser

4 İntiẓār oldum reh-i aşḳında ben hayli zamān

Kim göreyim hub cemālüñ bir kere ey Ḥayder

5 Ḥubb-ı Alīdir göñüller şādlıgı revnaḳı

Ehl-i irfāna Alīdir ey dilā nūr -ı basar

6 Hem kerem-bahş oldı uşşāḳa dilā bilgil o şāh

Cümle vārım hep fedādır vuslat-ı Alī yeter

---

[7] bendeñe: bendene S.

G_{36}: 9ª S, -A.

7 Alīnüñ aşḳıyla deldim bunca sengīn ṭagları
Anuñiçün mahlasım Ferhād diyü söyler

Ḥarfu'r-Ra

37

Me fā ʿī lün me fā ʿī lün me fā ʿī lün me fā ʿī lün

1 Biz ol miḥnet-keşiz ki yāremiz ḫiffet ḳabūl etmez
Muḥabbet öyledir kim vāḳı ʿāşir ket ḳabūl etmez

2 Acebdir ki bize devrān yine sırr itdi esrāruñ
Cenāb-ı şeyhinüñ pendini almaz hem ḳabūl etmez

3 Velāyet şerḥi[ni] cümle haber virmiş aña bir bir
Velākin ṭıfldır cānā haber almaz ḳulaḳ ṭutmaz

4 Hevā-yı şemm-i zülfüñ ihtilāle bāʿiṣ olmuşdur
Cihānı yüklenür ʿāşıḳ velī ṣıḳlet ḳabūl etmez

G_{37}: 9[a] S, -A.

5 Dagıldı tār-ı zülfe tārmārī gibi endīşem
Bu efkārım benim hiç ḳayd-ı endīşe ḳabūl itmez

6 Aceb mi halḳa şīrīn gelse böyle vaż -ı fermānı
Raḳībeḳa sdı keremdir biz e birgün aman virmez

7 Cihānda görmedim agyār gibi bir kimse ār itmez
Küçük olanlara her dem büyük büyük cefā olmaz

8 Me'ālīhaṭṭını yazsa ele olur bize olmaz
O dildār bī-şu ūrdur anuñ[ī]çün hem gınā virmez

9 Muḥabbet ḥālini vasfile añlamaḳ ne mümkin[dir]
Bilür ḥāl ehli Ferhād anı ki ḳāl ile bilinmez

[38]

Me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün

1 Görünce dili meyl itdirdi bil o çeşm-i fettān-sāz
O yārı tenhā göreydim iderdim arż ile niyāz

2 Kemīngāhda ṭurur gamzeleri anuñ ḳaçan kim ki
O çeşm-i āhularını anuñ alınca hẒāb-ı nāz

G_{38}: 9^{b} S, -A.

3 Firāk-ı hecrüñ ile yandım insāf it efendim sen
Yeterdir bu dil-i bī-çāreye bu sūz-ı cān-güdāz

4 Göñül o[l] nev-nihāle rabṭ eyle zevraḳ-ı kenār
Mis̱āl-i cū dil aḳıtdı bilüpdür serv-i ser-efrāz

5 Sen āzāde gezer iken cihān bezminde ey Ferhād
Aceb sayd itdi murg-ı dil nizārım [alan] o[l] şahbāz

Ḥarfu's-Sin

39

Fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lün

1 Zāhid[ā] gel bizleri āzāda sen itme heves
Ḥālimizdençünhaberdār olmadan çıḳarma ses

2 Eyledi Ādeme ta līm Alleme'l-esmāyı Ḥaḳ
Ol ilimden bī -habersin var yüri var sesi kes

---

[4] kenār: kenāra S.
[5] nizārım: nizārımı S.
G_{39}: 9^{b} S, -A.

[3] Tār-ı ankebut gibi sarmış aceb deryā seni
Bizlere sen vız vız itme bezm evinden meges

4 Biz cemāl-i yāra āşıḳ cümleden el çekmişiz
Yārimiz ālī-cenabdır bizleri sandı ne-kes

5 Çünki meydān-ı suhanda ehl-i irfān gördiler
Bugazeline senüñ Ferhād didiler cümle bes

Ḥarfu'ş-Şın

40

1 O şūhı iden āşüfte dil bir āfet imiş
Sevdicegine lāzım olan ri āyet imiş

2 Andasoḥbet ebnā -i cinsi bildirdi
Meger zamānda gaddārlıḳ ẓarāfet imiş

3 Pertevsize muḳābildir rūy-ı sāde cān
Bildüñ cihānda lāzım olan ḳıyāfet imiş

[3] aceb deryā seni: seni deryā aceb S.
G_{40}: 10ª S, -A. Vezin tespit edilemedi.

4 Fitne-i haṭṭuñ oldı bu fitnelere bādī
Şimdi zamānede ey dil bu da ‘ādet imiş

5 Dahl itme vaż‘-ı agyārı sen saḳın Ferhād
Cihāna kim naẓaruñ mūcib-i basīret imiş

Ḥarfu’s-Sad

[41]

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Sāḳiyā bir kerre ayaḳ bezmimize sen de bas
Eyleyelim cān u dilden dilberā soḥbet-i hās

2 Eyleyelim bu gice cānā senüñ ile safā
Bu dil-i dīvāneyi gel eylegil gamdan halās

3 Sanma dilber bu güzellügüñ senüñ bāḳī ḳala
Esb-i nāzuñ ey şehā dizginini bir pāre ḳas

---

[5] Naẓaruñ: naẓarın S.
G_{41}: 10ª S, -A.

4 Ol raḳīb-i bed-liḳānuñ baña itdigi eẕā
Ḳatl idüp ol bed-fi āli eylegil şāhım ḳısās

5 Hiç bahāne ola mı Ferhād bu dürr-i meknuna
Şöyle bu naẓ m-ı cemīle-i pesend-keşdir havās

Ḥarfu'ḍ-Ḍad

42

Fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lün

1 Nāme yazmaḳdan o yāre ey göñül nedir garaż
Ḥālimi aḥvālimi itmek durur ol şāha arż

2 Biz o yüzden geçmişizdir varlıgımızdan ḳamu
Bilmeziz nedir yemīn u hem yesār hem ṭ ūl u arż

3 Zāhidā irfāna satma sen riyā vü ucbını
Bizlere lāzım degildir eyledügüñ naḳd u ḳarż

---

[5] naẓ m-ı: naẓ ma S / cemīle-i: cümle S.
G_{42}: 10^a S, -A

4 İstemez pīr-i mugān ucb u riyā ile amel
Eyledügüñ ṭopṭolu olsa eger kim rūy-ı arż

[5] Rūz u şeb eyle du ā ol şāhagāfil olmagıl
Zīrā Ferhād eylemek saña du ā bil oldı farż

Ḥarfu'ṭ -Ṭı

43

Fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lün

1 Ey dilā bu sözlerim cān u göñülden eyle żabṭ
Ne güzel yaḳışmış anuñ ḥüsn-i zībāsınahaṭ

2 Hayli demdir görmege arzū iderdim ol şehi
Ol mübārek rūyını gördüm anuñ bir kez faḳaṭ

3 Ey göñül sen sırr-ı aşḳı itme her nādāna fāş
Eyleme agyārıla hīç ol maḳāldan ẕerre basṭ

---

[5] Saña: sāña S.
G_{43}: 10 [b] S, -A.

4 Eyleme ifşā ne deñlü eyler ise o cefā
Cevr-i yāra sabr u taḥammül durur evvelki şarṭ

5 Medḥ-i yarda sen daḳīḳ ol Ferhadā pekçesaḳın
Olmaya ki itmeyesin soḥbetinde bir galaṭ

44

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün

1 Dil-i dīvāne cānānuñ ider sīm-i berinden [haṭ]
Bahār irse ider bülbül yine derd-i terinden haṭ

2 N'ola kākülleruñ itse perīşān ol büt-i ra nā
Ki murg-ı nev-perīde bil ider bāl u perinden haṭ

3 Habersizce göñül bend oldı ol zülf-i siyeh-kāra
Aceb kim eylemişdir dil-i dīvāne yerinden haṭ

4 Ne lezzetdir ne bilsün ẕevḳ-ı aşḳı zāhid -ihod -bīn
O bed-çehre ider ise ider sīm ü zerinden haṭ

5 Bize arż itme zāhid cenneti var [git] senüñ olsun
Eẕ elden eylemiş Ferhād bu illerüñ erinden haṭ

G_{44}: 10^{b} S, -A.

Ḥarfu'l- Ayn

45

Me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün

1 Cihānda her kime kim yār ola bahtıyla hem ṭāli
Ola burc-ı sa ādetden anuñ bil ahteri ṭāli

2 Niçe pervāneveş ḥüsnine ḳarşu yanmaya bu dil
O bir rūḥ-ı musavverdir ki ḥüsni cümleyi cāmi

3 Nicesabr eylesün ādem görünce ol perī -rūḥı
Olupdur nūr-ı Ḥaḳ seyr eyle rūyında anuñ lāmi

4 Bu aşḳuñ lez̠z̠etinden sen haberdār olmaduñ çünki
Hudā ḥaḳḳı bize zāhid kerem it olmagıl māni

5 Bu dünyāya heveskār u ṭalaskār olmagıl Ferhād
Ḳanā at kenz-i lā-yefnādır olgıl sen dahi ḳāni

G_{45}: 11^{a} S, -A.

Ḥarfu’l-Gayn

46

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Sīneyi pür eylemişdir aşḳ ile bir niçe dāg
Dāmen-i aşḳa yapışdım itmezem hergiz ferāg

2 Gel berū azm idelim biz aşḳ iline ey dilā
Ben işitdim aşḳ ilinde yog imiş yaḳīn ırāg

3 Görme lāyıḳ nefsini gel dām-ı dünyāya düşe
Dāne içün dām-ı dünyā olmaya kim sana ag

4 Nefse uyup rāh-ı aşḳdan kendini [sen] itme dūr
Ehl-i aşḳa ey şehā çün oldı bil ṭāg üsti bāg

5 Baḳmagıl günāha Ferhād sen visāle sa y ile
Ārif-i bi’llāh olan [ādem] olur bugün ırāg

G_{46}: 11^a S, -A.

47

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Gamma humı müşgīn-i dilber yine bil virdi zāg
Göñlümüz dāglar ki olsun her ṭarafa göz ḳulag

2 Beynehümāda olanı eyle sen şerḥ ey begim
Hāṭır-ı nā-şādıma cānā benim ṭāg üsti bāg

3 Ḳoma her şahsı ḥicāb altında cānā pek saḳın
Tā ki ola dü cihānda ḳara yüzüñ senüñ ag

4 Kūy-ı yāre nā’il oldı azm-i diyārım benim
Hāṭır-ı nā-şādımı her yirden itdim ben ferāg

5 Çıḳdı yūfa münkirüñ ḥāli ḳızıl manḳır gibi
Ẕīrā olmaz Ferhadā çün şemşir-i gayb ile lāg

48

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Zāhidā gel itme bize her zamanda ḳurı lāf
Bī-hüde bize nasīḥat itme sen ḳıl insāf

G_{47}: 11[a] S, -A.
G_{48}: 11[b] S, -A.

2 Āşıķānuñ aşķını gel itme inkār sen [de] hīç

Tā olasın nezd-i irfānda ķamudan sen mu āf

3 Gel bu uşşāķa ṭa ndan ṭut dilini sen hele

Peksaķın ki itmesünler seni zāhid itlāf

4 Sen ṭarīķat sırrına zühd ile olmazsın vuķūf

Āşkāre itmediler mürşidān-ı eslāf

5 Rūy-ı dil göster ķamuya kimseyi itme azar

Bu cihānda eyle Ferhād kendini zer gibi sāf

Ḥarfu'l-Ķaf

49

Fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1 Zāhidā gel ālemi cān eyleyen cānāna baķ

Bulmaķistersen özüñ ger sūret-i insāna baķ

---

[2] inkār sen [de] hīç: sen hīç inkār S.

G_{49}: 11^{b} S, -A.

2 Pūte-i aşḳ içre cümle kendini ḳāl eylemiş

Ārif-i billāh olan sāḥib-göñül irfāna baḳ

3 Men aref sırrına ger vāḳıf olayım diriseñ

Cān içinde söyleyen ol ḥażret-i cānāna baḳ

4 Kā'inātuñ şerḥini hep cümle tefsīr eyleyüp

İlm-i Ḥaḳ kendi metīn olmış ulu ummāna baḳ

5 Bu fenāda Ferhadā ādem durur aslu'l-usūl

Cümlenüñ maḳsūdı olan [ol] ulu sulṭāna baḳ

50

Fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1 Yandırır cānā muḥabbet nārına sevdā-yı aşḳ

Bu vücūduñ şehrini gel sen de it yagmā-i aşḳ

2 Dest-gīrim ol benim sen al elim eyle halās

Şehr-i melāmetde beni eylegil rüsvā-yı aşḳ

3 Bu bāzār-ı aşḳa geldim āşıḳān dīvāneler

Sāde mecnūnam bugün oldum ki bī-pervā-yı aşḳ

G_{50}: 11[b] S, -A.

4 Bundan özge rāyic olmaz Cem e getürdür anı
Ḳıl ṭaleb kim andadır hep cümleten deryā-yı aşḳ

5 Giderüp aḳl ını itdirür temāşāçün seni
Yine cümle ayn içinde hūb ider zībā-yı aşḳ

6 N'eyleyem dünyā içinde ṭutmadım hergiz ḳarār
Eyledi Mecnūn beni çünki yine Leylā-yı aşḳ

7 Ger sorarsañ Ferhadā ḳanda bu iẓhār-ı nuḳū ş
İlse cemāl-i tecellī küllisi külhā-yı aşḳ

Ḥarfu'l-Kef

51

İlāhī der-maḳām-ı Baba Ṭāhir

Mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

1 Cān küştesi dil bende-i fermānı Alīnüñ
Oldum dil ü cāndan ḳul u ḳurbānı Alīnüñ

G_{51}: 12ª S, -A.

2 Kūyında n'ola sāye-sıfat yollara düşse
Ten hāk-i reh-i serv-ihırāmānı Alīnüñ

3 Dil murgı hevāsında döner şāh-ı gül üzre
Destinde ḳaçan kim ṭura fincānı Alīnüñ

4 Derdüñle şehā cān viricek meşhedim üzre
Yārān baralar küşte-i hicrānı Alīnüñ

5 Ḳayd eyle ḳuluñ defterine saña disünler
Ben zārına Ferhād suhan-dānı Alīnüñ

52

Fe i lā tün fe i lā tün fe i lā tün fe i lün

1 Ḥaḳ sırıdır gizemi Ḥażret-i Mevlānānuñ
Lā-yu addır ni‘amı Ḥażret-i Mevlānānuñ

2 Seyr olur Meṡnevī-yi pāki ile ehlu'llāh
Basṭ olur her ni amı Ḥażret -i Mevlānānuñ

---

[2] Düşse: döşense S.
G_{52}: 12[a] S, -A.
[1] gizemi: esrārı S. // ni‘amı: en‘âmı S.

3 Fuḳarāsı n'ola garḳ olsa begim sammūra
Var acāyib ḥaşemi Ḥażret -i Mevlānānuñ

4 Bende-i bendesiyüz Sulṭan-ı Tebrīzīnüñ
Şemsedir hep ḳasemi Ḥażret-i Mevlānānuñ

5 Fuḳarā zümresine dā'im atalıḳ eyler
Veled-i muḥteremi Ḥażret-i Mevlānānuñ

6 Şāh-ı ma mūre-i ir fān Ḥüsamü'd-dīndir
Bende-i muḥteşemi Ḥażret -i Mevlānānuñ

7 Āşkār[e] geçe esrār-ı Hudāyī yoḳdur
Münkirāndan elemi Ḥażret-i Mevlānānuñ

8 Ferhād aytdı [ki] göñül mürdesin iḥyā böyle
Es̱er-i sırr-ı demi Ḥażret-i Mevlānānuñ

53

Mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

1 Servi gibi ol ḳadd-i dil-ārāya ne dirsiñ
Sünbül gibi ol zülf-i semen-sāya ne dirsiñ

---

7 geçe: geçdi S. // Münkirāndan: +hīç S.
G_{53}: 12^b S, -A.

2 Mülk-i dili ger gāret ider ise aceb mi

Ārıżda olan o haṭ-ıhaḍrāya ne dirsiñ

3 Dil ḳıble ider ise ne var Ka be-i ḥüsnüñ

Rūyuñda nümāyān yed-i beyżāya ne dirsiñ

[4] Harāb-ālūd olan nergis-ihūn -rīziḳo dursun

Uşşā ḳı helāk eyleyen o aya ne dirsiñ

5 Ẕerre gibi Ferhād dehen tengini sorma

Unnāb gibi ol la l-i şeker-hāya ne dirsiñ

54

Velehū Müstezād

Mef ū lü me fā ī lü me fā ī lü fe ū lün

1 Servī gibice ol ḳad-i dil-cūya ne dirsiñ

Yā ḥüsn-i mücellā

Güneş gibi ḳapla

Sünbül gibi ol zülf-i semen-būya ne dirsiñ

Andan dahi a lā

Yoḳdur nigehimden

[4] eyleyen: iden S.
G_{54}: 12 [b] S, -A. Müstezād: müstehzād S.

2 Ger meclis-i uşşāḳa hırām eylese [ol] māh

Nāzıyla eger kim

Ol dilber-i mümtāz

Uşşāḳda ḳopan hāy ile hūya ne dirsiñ

Hīç söz ola mı yā

Kimsabr ide aña

3 Üftādeye ṭāḳat mi gelür söyle a zāhid

Allāhı severseñ

Terk eyle riyāyı

Diḳḳatle baḳ o nergis-i āhūya ne dirsiñ

Var mı aña hemtā

Ṭāḳat gele mi yā

4 Hem gülşen-i ḥüsninde olan ḥāleti dursun

Pek diñle sözüm sen

[Hem] ṭogruca söyle

Miḥrāb-ı elest ol iki ebrūya ne dirsiñ
Sen yoḳdiye bil hā
Aḳıllıca ol hā

5 Çoḳsoḥbeti gel itme dırāz sen yine Ferhād
Ḥâcet degil isem
Herkes bilür anı

O ḥoḳḳa-i tengindeki lü'lüye ne dirsiñ
Yoḳkimsed[e] ḥālā
Ol lü'lü-i lālā

55

Velehū

Fe ʿi lā tün fe ʿi lā tün fe ʿi lā tün fe ʿi lün

1 Merd-i dānā geçinenler bu ḳadargaflet ile
Sust olurlar gelicek ṭ ā atine Mevlānuñ

2 Eyledüñ ömrini bīhūde iḍā at sad ḥayf
Farḳı senüñle ne ola cehil ü nādānuñ

G55: 13[a] S, -A. Şiirin matla beyti eksiktir.

3 Göñül insāf idelim böyle mi geçsün günüñ
Gażab u ḳahrını fikr eyleyesin Mevlānuñ

4 Fażluñı gāhī tefekkür eylegil gufrānuñ
Kerem ü raḥmetine hiç şüb{h}e yoḳ Raḥmānuñ

5 Menzil-i āsāyişüñ birgün olur hāk añla
Geçdi senüñ gibi Ferhād nice yārānuñ

56

1 Olsa emānet-şi ār dahi saḳın aldanma
Eminöñünden atar deryāya cümle māluñ

2 Çoḳ uzayınca visāl ḥaẓẓı ḳaçar bilgil şehā
Sulṭānım var devlete żararı bu ihmālüñ

3 Āşıḳı dūr itmesün Allāh cemāl-i yārdan
Ḳış gününde sīnesi ateş olur manḳāluñ

---

[3] göñül: gel+ S.
[5] añla: +gel S. // geçdi: +dün S.
G_{56}: 13ª S, -A. Vezin tespit edilemedi.
[2] Ḥaẓẓı: ḫaṭṭı S.

4 N'ideler tāḳ dimek celbī imiş ancaḳ

Kiẕb u durūg iledir cümle işi remmālüñ

5 Ol ḳaşı yāya a Ferhād çekdügüñ ne bu ta ab

Ol durūg ile senüñ ister heme pā-māluñ

Ḥarfu'l-Lām

57

Fā ʿi lā tün fā ʿi lā tün fā ʿi lā tün fā ʿi lün

1 Ey göñül gezme yuḳarda bulamazsın anda yol

Nūş idüp sahbā-yı aşḳı mest hem medhūş ol

2 A ḳıdup dā'im gözüñ yaşın giceler subḥa dek

Aşḳ-ı cānān ile gül gibi sararuban vü sol

3 Maḳsad-ı a lāyı bulup bu fenādan çek elüñ

Gezme yabanlara gel sen sende ara sende bul

G_{57}: 13^{b} S, -A.

4 Buluben bir mürşid-i kāmil rıżāsın gözle gel
Hem oluben ol ināyet-kānīnüñ bābında ḳul

5 Bir gün o fırsat geçe Ferhād eline bil senüñ
Hiç te'essüf üzre olma sen hemān gül gibi gül

Ḥarfu'l-Mim

58

1 Ḥālimi ol sitemkāre arż eylemeden usandım
Hele bu rūzgāruñ germ ü serdinden usandım

2 Bilmedim cürmüm nedir āyā cām-ı cihāndan bezdim
Ol sīm-beden būy-ı reyḥānımdan usandım

[3] Bir laḥẓa ansız olamazdım n'oldı ben yārdan usandım
Şimden gerü ey dil ḥaḳīḳati bildim mecāzdan usandım

G58: 4[b] A, -S. Vezin tespit edilemedi.
[3] Laḥẓa: laḥsa A.

4 Öyle mest olmuşam ki zülf-i perīşānımdan bezdim
Hele bu bezm-i cihānda seyr u safādan usandım

5 Eyā n'oldı baña bugün mekāndan usandım
Çekdigim derd-i elemdir nigāhdan usandım

6 Bildim seni ey cān ḳurbānuñ olam gayrı unutdum
Sevdim seni ālem-i agyārdan usandım

7 Öyle Anḳā olmuşam ki zīnet-i dünyādan usandım
Cānım bu cihānuñ ḳāfile -sālārından usandım

8 Ben Ferhādveş Şīrīn ārı unutdum

Yār ile hem-dem olalı gayrı kārından usandım

Hele ben cāy-ısafā derdden usandım

59

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Sıdķ u ihlās ile geldim ķapuña ben dönmezem

Āşıķınam senden ayru kimseyi ben bilmezem

2 Murg-ı dil bend oldı çünki zülfüñe cānā senüñ

Bu cihānuñ şehlerine ser-furū ben ķılmazam

3 Eyhudāvendā irişdirķuluñı maķsūdıma

Bāb-ıgayra ba dezīn ben gitmezem hem gelmezem

4 Ķıl teraḥḥum hem ināyet baķma sen isyānıma

Nefs ü şeyṭān igvasıyla ben seni yañılmazam

5 Bu ķuluñ Ferhād sezā-yı merḥametdir Dāvudā

Ki mey-i aşķşöyle mest eyledi īd eylemezem

G59: 13 b S, -A.

[1] Ķapuña:ķapına S.

[2] Zülfüñe: zülfine S.

[3] Ķuluñı:ķulunı S.

[5] Eyledi: itdi S.

60

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Zāhidā sen añlamazsın saña minnet itmezem
Gel yeter benden çek el sen zühd ü taḳvā almazam

2 Bir oñulmaz derde düşmüşem riyāyı bilmezem
Aşḳ odı yaḳdı vücūdum gayrı derdin bilmezem

3 Sen dahi zühd ü riyādan vazgeçüp cehd eylegil
Tā bulasın ẕāt-ı Ḥaḳḳı ben bu sözden dönmezem

4 Tā ezelden cām-ı aşḳı nūş idüben gelmişem
Bunda aşḳdan gayrı bir şey satmazam hem almazam

5 Seyr-i aşḳ artırdı sırrım gayrı seyrān eylemem
Ferhadā bezm-i ezelden ahdi ben unutmazam

G_{60}: 13 ^{b} S, -A.
[3] Cehd eylegil: eyle cehd S.
[5] Eylemem: eylemezem S.

61

Me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün

1 Uruben dil ü cān mülkini ser-tā-ser tarāc itdim
İçüben aşḳ cür asını hep maḥv -ı abād itdim

2 İrişdir ḳaṭ re -i luṭf it yine ummāna sulṭ ānım
Vücūdum şehrini yaḳup sīnemi dāg dāg itdim

3 Ki buldum şimdi ol yāri[mi] ḥālim aña arż itdim
Ki cürmiyle ḳabūl it iḥtiyācım arż -ı ḥāl itdim

4 Bu şeb beni sevindirdi çerāgım yaḳd ı nūrından
Ki redd itmez beni ẕātuñ o dergāha niyāz itdim

5 Ezelden tā kemend- i zülfine kendimi bend itdim
Ateş-i aşḳ ıla yandım yazıḳ b a grım kebāb itdim

6 İçüp ma şūḳ şarābını ki mest oldum bu ālemde
Yine hicrān-ı ḥasretle eridüp derdi ḳāl itdim

G_{61}: 14^a S, -A.
[1] uruben: urdım S.
[2] Vücūdum şehrini yaḳup: yaḳup vücūdum şehrini S.
[3] Ki cürmiyle ḳabūl it iḥtiyācım: ḳabūl itdi ki cürmiyle ḥācetim S.

7 Ḥcābımdan yüzüm suyın dü çeşmimden revān itdim

Ḳuluñ Ferhād benim ki hāk-i pāye arż-ıḥāl itdim

62

Fe ‘i lā tün fe ‘i lā tün fe ‘i lā tün fe ‘i lün

1 Ḥalḳa ḥalḳa melegüñ çogı felekde dirler

Bir ser-i ḥalḳada Husrev ola gevher hātem

2 Ṭaşdır ol göngül ki mihrini ḳabūl eylemeye

Mü’minīn müjde dile şem a basarlar hātem

3 Çōḳla lüñle revān siḥri vücūduñ iline

Baş[ın] ortaya ḳoyup oldı dil-āverhātem

4 Çün visālüñ āşıḳıdır Ferhād[ı] eyleme red

Nāmını naḳş-ı nigīn eyleyüp ezber hātem

---

7 Suyın: suyuñ S.

G_{62}: 14^{a} S, -A. Şiirin matla beyti eksiktir.

2 Mü’minīn müjde: müjde mü’minīn S.

Ḥarfu'n-Nun

63

Mef 'ū lü me fā 'ī lü me fā 'ī lü fe 'ū lün

1 Oldıgarīḳ -ı baḥr-ıhaṭā ey göñül amān
Sa y it halāsa ir sāḥil-i maḳsūda hemān

2 Seni var idenüñ aṭāsı bol durur ammā
Aç keştī-i melāmete ihlāsıla bād-bān

3 Ḳılduñ giderek ma sıyete nīce żamīme
İtdüñ hevā-yı nefs ile vaḳtüñi güẕerān

4 Çün itdi seni Ḥażret-i Ḥaḳ cümleden a lā
Bu gülşen içinde olagör āleme sulṭān

5 Geçirme zamānım idüben köhne zamān hem
Olursa yine senden olur bendeñe iḥsān

G_{63}: 14[b] S, -A
[3] Vaḳtüñi: vaḳtini S.
[5] Bendeñe: bendene S.

6 Hem arş ile kürs hāk - i pāyüñ eyledi tūtyā

Ey ẕāt-ı şerif buldı selāmet saña uyan

7 Muḥtāc durur dergehine şāh u gedā hep

Ey şāh-ı rüsül keẟ ret- i cürmüm saña ayān

8 Bu cürm ü ḳabāḥat ile gündüz gicelerde

Ferhād ḳuluñı eyleme gel sen heme nālān

64

Fe i lā tün fe i lā tün fe i lā tün fe i lā tün

1 Bezm- i meyde ilemiş āşıḳa ḳasdı cānān

Şimşir- i nāzı yine destine almış uryān

2 Sandılar sünbül- i terdir gül- i şād-āb içre

Olmasa eyyam- ı bahāra baḳar mı yārān

3 Ḳalmadı bende saña arż-ı niyāza ṭ āḳat

Serv iderdi görse cism- i bülendüñi rāmī hemān

---

[8] Ḳuluñı:ḳulunı S.

G_{64}: 14^{b} S, -A.

[1] nāzı: nāzuñ S.

4 Girībānda ḳaldım ise aşḳuñ ile me'lūfum
Āyīnedir masdūḳ olan ṭab -ısāfī olan

5 Bu hevādan beḳā olmaz bu dilim efsürdedir
Tek ferāmūş itmeye āşnāya bīgāne olmaḳdır yamān

6 Gerçi çoḳ dīvāne cānā ḳıla Mecnūnveş
Vādi-'i aşḳ içre Ferhād gibi yoḳ bir giryān

65

Fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lā tün fā 'i lün

1 Ḳıl baña yā Rab tecellī ile gel bir bir beyān
Eyle bu göñlüm tesellī görüne cümle ayān

2 Ḳalmışam keṣret içinde göñlüm oldı pek garīb
Sen baña eyle ināyet hem meded it el-amān

3 Bir günahkār abdüñim ben olmuşam rüsvā-yı ām
Dergehinden dūr olursam ḥālim olur pek yamān

---

[4] Masdūḳ: masḳūd S.
G_{65}: 15[a] S, -A.
[2] garīb: garīban S.
[3] Abdüñim: abdinim S.

4 Ḳılma rüsvāy beni cürmüm ṭ olu kevn ü mekān
Dergehüñ dāru’l-emāndır andadır hep āşıḳān

5 Cümle ḳul senden umarlar afv u gufrān yā Mu īn
Ṭaşırup ummān iderseñ raḥmetinden vir hemān

6 Ḳalmış isyān içre mūrunum eyā Rabbe’r -Raḥīm
Ferhadā itme tefekkür dergeh-i dāru’l-emān

66

1 Hayāl-i rişte-i zülfüñle çıḳdı menzile dil
Busaḥn -ı aşḳda cān -bāz gibi ḳurdı resen

2 Dahi o ṭıfl-ı ebced-hẒ ān idi bu mektebde
Cemāl-i pākine bir noḳṭa ḳonmış idi ben

3 Muḥabbet üzre dikiş ṭutmaz idi ülfet idüp
Delālet eylemese hayṭa göz göre sūsen

4 Ḳuş uyḳusında idi andelīb-i şūr-fiken
Şarāb suhtesi gibi ṭutarsa ḳan reng-i semen

G66: 15a S. Vezin tespit edilemedi.
4 ṭ utarsa: +ḳan S.

5 Revāc eyledi haṭṭī-i kāle-i ḥüsni o şūh
Ne ḳadr-i fā'iz ider emti a-i nāsūrdan

6 Hemīşe ḳāle gelür o şūh -ı sīm-beden
Gözi agardı ise ola dīdeler rūşen

7 Birhırkayaḳanā at idüp çekdi dāmeni
Hīç baḳma mısın kemālüñ zevālini sen

8 Maḳas didi çıḳmış arż -ı ḥāluñ der -kenārı
Ey cān pāresi severem cāndan seni ben

9 Ol istersen saña yolda Hudāya ḥamd it
Bī-leẕ ẕ et geçdim cihānuñ Mısr u Şām Ḳandiyesinden

10 Gördüñ gevherüñ idrāküñ var ise aksini
Beni dehānuñda gör cihānuñ ḥoḳḳa -bāzını sen

11 Eylegil Ferhād o şāhuñ rūyına bir kez naẓ ar
Ḫūblaruñ şāhı durur bilgil dilā işbu gelen

---

9 Saña: sana S.
10 Dehānuñda: deḥānuñda S.

67

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Sūret-i ma mūra baḳma ārif ol her yāneden
Varını terk eyle de gel gör ne ṭogarāneden

2 Çoḳ zamandırāteş -i ruhsārınaḳarşu niyāz
Nār-ı aşḳda yanmagı ögrendi dil pervāneden

3 Āşıḳ oldı çün dil-i sad -pāre o sīmīn-bere
Hīç ne mümkin ayru olmaḳ o leb-i handāneden

4 Hāy u hūy-ı nefsi ḳaldır zāhid[ā] sen aradan
Geç aşḳı gel ṭaleb ḳıl her dil -i vīrāneden

5 Gel berū Ferhādveş Ḥaḳdır seni çün yaradan
Sen seni bil kim yaratdı al haber cānāneden

G_{67}: 15[b] S, -A.
[4] Dil-i: dili S.

68

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün

1 Niçündür āşıķuñ ma şūķı ayru düşe yanından
Ķamer z̠erre degil cānā rūyuñ bil āftābından

2 Suhan ķadrüñ bilür irfān olan umar kāküller
Çıķıcaķ gevherüñ artar bilürseñ ķadr-i kānından

3 Ugurlama saķın sūret surat ugrısı olmagıl
Bu sūretde olan ādem çıķar dirler īmāndan

4 Özüñi maḥv idüp ārifler ile eyle ünsiyyet
Halās eyle bu cānuñ gel Hudānuñ sen az̠ābından

5 Riyāyı terk idüp cānuñ ebed z̠evķine irişdir
Bu Ferhād gibi ey zāhid geçüp şevket vü şānından

69

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Hançer-i tāz el ur[ur]mış çeşm-i cellādım amān
Eylemiş yārān o hūn-rīz ķasdı ķatl-i āşıķān

G_{68}: 15^b S, -A.
G_{69}: 15^b S, -A.

2 Dil-berā ẕātuñ içün itme bu bed-endīşeyi
Āşıķ-ı ṣādıķ olana eylemezler bed-gümān

3 Zülfüñüñ hevāsına uyma amān ey nev-civān
Diñleme gamze raķībi itme yoķ yere ķan

4 Gel berü ṣoḥbet gözet ey nāzenīnim sen benim
Ol Hudā ḥaķķı ḫilāf-ı va de itme el-amān

5 Eyledüñ bend-i esīr sen beni ey şūh-ı cihān
Oldı bu Ferhād ķulınuñ ḥāli cānā pek yamān

Ḥarfu'l-He

70

Velehū der Maķām-ı Māhūr

Me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün me fā 'ī lün

1 Ulaşdır bendeñi ehl-i kemāle yā Rasūla'llāh
Sen olduñ reh-nümā dār-ı cemāle yā Rasūla'llāh

G_{70}: 16^{b} S, 1^{b} A. Başlık: İlāhī Güfte-i Ferhād Paşa Māhūr A.

[2] Cemālüñ musḥafından ezber itdim āyet-i nūrı
Bu baḥs̱e eylemem ben ḳīl u ḳāli yā Rasūla'llāh

[3] Bu ma sıyyet ile [bir kez] yüzin görsem seḥer-gāhī
Kerem ḳıl luṭf u iḥsān it gedānım yā Rasūla'llāh

[4] Ḳuluñ Ferhāda raḥm eyle bu yolda dest-gīrim yoḳ
Ayırma bendelerden [eyle] mülḥaḳ yā Rasūla'llāh

71

Fe ‘i lā tün fe ‘i lā tün fe ‘i lā tün fe ‘i lün

1 Teşnedir āşıḳ-ı dil vuslat-ı Mevlānāya
Pey-rev olmaḳdadır ol sünnet-i Mevlānāya

2 Ḳudsiyān ālem-i bālāda muḳallidlerdir
Dönerek ẕikr iderek ḥālet-i Mevlānāya

3 Evliyā-yı selefüñ serleri ser-gerdāndır
Reşk iderler şeref ü şevket-i Mevlānāya

---

[2] Āyet-i: āyeti A. // Ḳīl u ḳāli: ḳīl-i ḳāle A.
[3] bir kez: -A.
[4] eyle: -S.
G_{71}: 16[b] S, -A.

4 Veled ü Şems ü Salāḥ ile Ḥüsāmu'd-dīndir
Çār-ı erkān-ı ḳavī devlet-i Mevlānāya

5 Bir göñül ḳaldı vücūdumda benim ey Ferhād
Ol dahi oldı fedā Ḥażret-i Mevlānāya

72

Fe ʿi lā tün fe ʿi lā tün fe ʿi lā tün fe ʿi lün

1 Rabṭ-ı ḳalb eyleyeli Ḥażret-i Mevlānāya
Oldı şāyeste göñül himmet-i Mevlānāya

2 Görse Dārā ile İskender anuñ dārātını
Ṭāḳat-āver olamaz şevket-i Mevlānāya

3 Hūy-ı şevḳānesini gūş idüben ʿālem-i ḳuds
Pāy-ı gūyān olur ḥālet-i Mevlānāya

4 Ser-küşāde be-kemer-best oluben üstāda
Cümlesi teşne-lebān ru'yet-i Mevlānāya

5 Evliyā şirzesi hem dahi ḳuṭub aḳṭābı
Gıbṭa-keş olsa revā devlet-i Mevlānāya

G72: 17a S, -A.
4 Be-kemer-best: be-kemer dest S.

6 Oldı çün hem halefüñ hem selefüñ ḫünkārı
Muntaẓ ırdır ḳamusı ni met -i Mevlānāya

7 Fī ile buldı usūlı bu durur gālib-i ṭıyn
Ḳıldı meyyāl anı Ḥaẓret -i Mevlānāya

8 Ferhadā şevḳ -i derūn var ise Mevlānāya[8]
Ḳıl teveccüh cihet-i halvet -i Mevlānāya

73

Fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lā tün fā ʻi lün

1 Bir gedā halvet-serāy-ı şāha itdikde duhūl
Görmedim ki luṭ f u iḥsānuñla memnūn olmaya

2 Ālemi mu teber itdi būy-ı zülfüñle sabā
Rūyuña ālem niçe cānā ki meftūn olmaya

3 Ḳıluram cānımı ḳurbān yā Muḥammed yolına
İki gözümden aḳan yaş ola mı hūn olmaya

---
[8] derūn: derūnuñ S.
G_{73}: 17ª S, -A. Matla beyti eksiktir.

4 Bu dili āşüfte iden ol saçı Leylā dur[ur]

Gam beyābānında cānā nice Mecnūn olmaya

5 Hiç gider mi bu gedā Ferhād ḳapuñdan ey şehā

Ḳıl kerem bī-çāreyeşāhā ki mahzūn olmaya

74

Güft[e]-i Ferhād Pāşā

Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün

1 Düş oldı gözüm[de] yine urdı [o] nigāra

Dükenmeyecek derde sataşdım baña çāre

2 Aldatma beni ey meh-i tābānım efendim

Cevrüñ yeter oldı şeh-i Dārā dil-i zāra

3 Gel arż -ı cemāl eyleye ey zülf-i semen-bū

Bir pāre tesellī olamaz hem bula yāra

4 Bir gün gelür ol ki saña bil oldı müyesser

Bī-hūde tefekkür ile gel olma avāre

---

[5] Ḳapuñdan:ḳapından S.

G_{74}: 17[b] S, -A.

[4] ile: +ger S.

[5] Sen ẕerrece Ferhād saḳınup şaşma yoluñdan
Aşḳuñ seni birgün ola irişdire yāra

[75]

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün

1 Ataş-ı aşḳa pervāne ol an ṭālib-i cānāne
Vücūdını idüp isbat girer andan bu meydāna

2 Geçüben cümle eşyādan yanup aşḳ içre fānī ol
Sürüben rūyınıhāklere cevher içre ir kāne

3 Bilüp nefsüñ yaḳup vāruñ irişe nūra tā nāruñ
Görine çoḳ saña yāruñ şükür çoḳ ḳıl bu iḥsāna

4 Saña vuslat çü virdi el girü keṡretde ḳalma sen
Gelüp ḳudret bu demde irişesinḥāl -i insāna

5 Anı münkir ne bilür ey dilā ṭaş atmadadır ol
Sen ārif oluban Ferhād kerem-bahş ol bu yār[an]a

---

[5] Saḳınup:Saḳıyup S.
G_{75}: 17[b] S, -A.

76

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Sensaḳın incinme dünyānuñ dilā darlıgına
Çekme bīhūde ta ab gel fānī gülzārlıgına

2 Bu fenāda ger selāmetde olayım diriseñ
Rāh-ı aşḳda āteş uyur vücuduñ ḥarlıgına

3 Mürşid-i kāmile el vir tā kesilsün ḳīl u ḳāl
Hem senüñ bu varlıguñ irişe Ḥaḳ varlıgına

4 Ol kerīmüñ ḫiẕmetini cān ile eyle ḳabūl
Sensaḳın baḳma bu nefsüñ itdigi zārlıgına

5 Nefsini bilün de Ferhād men aref sırrına ir
Mā’il olma pek saḳın kimsenüñ āzādlıgına

G76: 17 b S, -A.
3 Mürşid-i kāmile: Mürşide kāmile S.

77

Fā i lā tün fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

1 Bu fenā dünyāda yetmez mi nasīḥat sana dil
Ser-furūdursanma çü her şāhı sen munẓ īrda

2 Cilvegāhı yār olanlar gayrı itmezler ḳabūl
Tekyede şeyhliḳ ḳolay mı bilmeli ta bīrde

3 Bu dehirde vāsıl-ı deryā-yı aşḳ olduñ ise
Maṭ lab u maḳsūda irdüñ aynaveş tasvīrde

4 Ṭapma gel dünyāya ẓulmetde ḳalursın sen ebed
Gün geçirme ḳıl ibādetçalışup her yirde

5 Zehr ider birgün ḥayāt-ı cānuñ ey zāhid cihān
Fā'ide yoḳdur saña itdicegüñ taḳrīrde

6 Dāmen-ālūdesin ey Ferhād bu dünyā içre
Çünki böyle yazmış ezel kātibi taḳdīrde

G77: 17 b S, -A.

Ḥarfu’l-Yā

78

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün

1 Gelüp bezm-i elestden sen muḥabbet cāmın içdiñ mi
Alup ol gūy-ı cānānı sen anlarla bilişdiñ mi

2 Sen anlarla ezelden āşnāsın çünki ey ṭālib
O illerin erin bulmaḳlıga candan çalışdıñ mı

3 Geçüp bu bezm-i fānīden fenā fi’llāha hem irüp
Baḳā bi’llāha irmege sen ey sālik düş[ün]diñ mi

4 Fenā bezmine gelmekden nedir maḳsad benim cānım
Bu sırrı bilen ehl-i diller ile [sen] buluşdıñ mı

5 Acep o nefs-i bed-keşi basam deyüp de bir görseñ
Bu meydān-ı muḥabbetde hele Ferhād yarışdıñ mı

G_{78}: 18^{b} S, -A.

79

Me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün me fā ‘ī lün

1 Gelüp bezm-i elestden sen şarāb-ı kevs̱ er içdiñ mi
Bul evvel bezm-i irfānı sen anlarla bulundıñ mı

2 Ezelden āşnā olup bilişmemek acep şimdi
Ciger ḳanıyla eşk-i çeşmini ey dil yogurdıñ mı

3 Bu bezm-i fāniye gelmekden ancaḳ ne imiş maḳsad
Virüp cānāne her vārı fenā fi’llahda oldıñ mı

4 Bu çarşū-yı bazār içre heme birlikde oluban
Heme ya maḳsad-ı a lā olan cānānı buldıñ mı

5 Arayup dil-beri dā’im tecessüs vü tefaḥḥusda
Bu yolda zāhidā Ferhād gibi sen de yoruldıñ mı

80

Fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lā tün fā ‘i lün

1 Aşḳuñ içre çünki yandım nāra ḥācet ḳalmadı
Gel kerem ḳıl hecre zīrā hīç liyāḳat ḳalmadı

G_{79}: 19^{a} S, -A
G_{80}: 19^{a} S, -A.

2 Ey kerem kānı baña luṭf u ināyet eyle sen
Ben ḳuluñda senden ayru ferde minnet ḳalmadı

3 Yandurur nār-ı muḥabbet her zamān cān u teni
Aglaram her demde cānā tende rāḥat ḳalmadı

4 Baña terk-ıhẒ āb iden cānā senüñ aşḳın du[rur]
Vasluña eyle sezā zīrā ki ṭ āḳat ḳalmadı

[5] Arzu-yı vasluñ ile şeydā dili haste du[rur]
Sen [de] bu Ferhād[a] raḥm it sabra ḳudret ḳalmadı

[81]

Mef ʿū lü me fā ʿī lü me fā ʿī lü fe ʿū lün

1 Gel cevr ü cefā eyleme cānā yeter oldı
Ṭ āḳat mi gelür nāz ile ḥālim beter oldı

2 Bir sīm-beden dil-bere alındı bu göñlüm
Vaslı hevesi ile göñül gam çeker oldı

---

[5] şeydā dili: dil-i şeydā S.
G_{81}: 19ª S, -A.

3 Āşüfte göñül hecrüñ ile gurbete düşdi

Uzatdı yolum ḥāl-i göñül derbeder oldı

4 Virmedi baña fırsat-ı vaslını o dil-ber

Dīdemden aḳan eşk heme hūn-ı ciger oldı

5 Birgün ola Ferhād saña bil vuslat-ı cānā

Feryād u figān eyleme ālem bezer oldı

82

Me fā ʿī lün me fā ʿī lün me fā ʿī lün me fā ʿī lün

1 Raḳībe uyup ol dil-berini gözden ıraḳitdi

Çıḳardı göz hele ey dil alurken ol çapagını

2 Bahār-ı aşḳ virüp mi desine anuñ aceb tāb

Didim görünce bulmış tencere şimdi ḳapagını

3 O dil-beriñ şu haṭṭ-ı tāze ne hoşḥüsnüñ artırmış

Dilā baḳimdi sen o şūh haṭṭuñ ṭumṭuragını

4 Olan ẕevḳ u safāyı ṭuṭ [añup] hāṭırda ey gül-[ruh]

Gider zevraḳçe-i mey ṭogru sen alma ayagını

G$_{82}$: 19[b] S, -A. Şiirin matla beyti eksiktir.

5 Ezel Ferhād bilürdüñ ḥāl-i aşḳı cümle bir bir sen
Gelüp bu meclis-i aşḳa geçirdüñ yine çāgını

83

1 Bileyin dir iseñ meşreb-i dervīşānı
Maḥv olur āşıḳ-ı bī-çāre görünce anı

2 Terk-i cān itmeyicek bulmaz imiş cānānı
Aḳl nice farḳ ider mertebe-i imkānı

3 Her ṭarafdan varılur irsem diriseñ yāre
Şeş cihet ḳaydın itme puldur her yanı

4 Gel bu varlıḳ hevesin maḥv eyle ey cānā
Ma rifet baḥrinüñ olasın hāḳānı

5 Ten anuñ ṭılsımıdır bilmiş ol Ferhād
Ey nice āşıḳları Mecnūn-ı şeydāyī

G_{82}: 5[b] A, -S. Vezin tespit edilemedi.

[DÜBEYT]

1

Mef ‘ū lü me fā ‘ī lü me fā ‘ī lü fe ‘ū lün

Bilgil ki saña āşıķam ey kākül - ihoş -bū
Cevr eyleme [sen] ķulına ey nergis-i āhū
Bu cevr ü cefādan acabā ne ola ḥikmet
Meyl itme raķib sözine ey ķāmet-i dil-cū

D_1: 22^a S, -A. Başlık: Velehū Rubā ī

MAṬLA İYYĀT

[1]

Mef ʿū lü me fā ʿi lü me fā ʿi lü fe ʿū lün

Cevr oḳlarına sīne nişān olsa gerekdir

Derd-i dilimiz halḳa ıyān olsa gerekdir

[2]

Fe ʿi lā tün fe ʿi lā tün fe ʿi lā tün fe ʿi lün

Yine urur ise dil-hẒ āh ilemez müjgānı

Ḳorḳaram [ben ki] dilimden eriye peykānı

[3]

Fā i lā tün fā i lā tün fā i lün

Kimde var ise muḥabbet eṡeri

Ḥıbb-i yārüñgayrı dan oldı yeri

MT1: 22^a S, -A.
MT2: 22^a S, -A. Vezin tespit edilemedi.
MT3: 22^b S, -A.

4

Me fā ī lün me fā ī lün me fā ī lün fe ū lün

Cihānda egrilik ālātını celb eylemişler

Bārī ucı ṭogrı olaydı çengālüñ

5

Niçün teraḥḥum itmezsin o haṭṭuñ ebrūsına

Bilmem n'idügi yan mı baḳılmaz ser-furūsına

MT_4: 22 [b] S, -A.
MT_5: 22 [b] S, -A. Vezin tespit edilemedi.

6

Fā i lā tün fā i lā tü n fā i lā tün fā i lün

Bir ogulmaz derde düşdim yanaram pervāneveş

Ḳalmadısabraḳarārım iñlerem ummāneveş

MT_6: -S, 6 [b] A.

KAYNAKÇA

Aksoy, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 1976, 3 cilt.

Deniz, Sebahat, "Dübeyt (Dübeytî) Hakkında", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi The Journal of Turkish Cultural Studies,* Sayı 14 (Bahar 2006), s. 77-100.

Eyüboğlu, E. Kemal, *Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler,* Doğan Kardeş Matbaacılık, İstanbul 1975, 2 cilt.

Hadis Ansiklopedisi: Kütüb-i Sitte, Haz. İbrahim Canan, Akçağ Yayınları, Ankara 1993, 18 cilt.

İnal, İbnü'l-Emin Mahmut Kemal, *Son Asır Türk Şairleri,* Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1999. 4 cilt.

İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Kataloğu, Milli Eğitim Basımevi Yayınevi, İstanbul 1968, 3 cilt.

Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali, haz. Hayrettin Karaman [ve öte.], Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara 1999.

Levend, Agah Sırrı, *Divan Edebiyatı: kelimeler, remizler, mazmunlar, mefhumlar,* Enderun Kitabevi, İstanbul 1984.

Mehmet Süreyya, *Sicill-i Osmanî,* Sebil Yayınevi, Ankara 1996. 4 cilt.

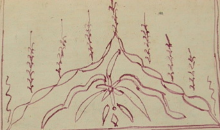
Öztuna, Yılmaz, *Türk Musikisi Ansiklopedisi,* Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1969, 2 cilt.

Pakalın, Mehmet Zeki, *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,* Milli Eğitim Basımevi, İstanbul (1-2. cilt 1971, 3. cilt 1972), 3 cilt.

Pala, İskender, *Divan Edebiyatı,* Ötüken Yayınevi, İstanbul 1996.

Tanrıkorur, Cinuçen, *Biraz da Müzik,* Zaman Kitap, İstanbul, 2001.

Tuman, Mehmet Nail, *Tuhfe-i Nâilî,* Bizim Büro Yayınları, Ankara 2001. 2 c.

سوزه بسم الله ایله باشله یلم   بی مکان پاکه حمد ایله یلم
که ایتدی بزی احیا بر اوج خاکدن   شاه کونین رهبر پاك ایدن
طائر سدره یه ویرن طیران   کم ایله اوکچه طرفه اکویان
لامکان سیرینه اوران پرواز   جان هما سنی صید ایدن شهباز
جبرائیلی اوکنجه بیك ایدیجی   ایدوبده دوستی بولنه کیدیجی
فیضی هر جانبه صوکبی روان   رحمتی چشمه سنه تشنه اولان
بزم جان شمعی خواجهٔ لولاك   بولنك خاکی ذروهٔ افلاك
خرمن ماهی بر مغیله بولن   یوزی احسانده کل مثالی کلن
جانلری عاشق ایلین اوزونه   محمد در حق دینلدی سوزونه
حق بیوردی سوزونه حرمت ایچون   دیدی صلو علیه امت ایچون
یا الهی تحیت ایله سلام   ویرانك روح اقدسنیه دوام
دخی اصحاب والینه صلوات   کا ولدیلر رهنمای راه نجات
منبع صدق امام اولدر   یار غاری سید المرسلدر
ایتدی شانده یا اولوا الابصار   ثانی اثنین اذ هما فی الغار
یار ثانی عمر خلیفهٔ حق   عدل ایدی هر دم انا درس سبق
ایتدی عدل اولدی بانده قبول   اکا امت سراجی دیدی رسول
یار ثالث عثمان ذی النورین   علم و حلم ایچره مجمع البحرین
یار رابع امام و خویش وصی   اسد الله عالم علی ولی
یار مشفق حسین و حسن   کا ولدیلر شاه دین امیر ازمن
قرة العین دیده مقبوللر   ظلمله دین بولنده مقتوللر
عم پاکی حمزه و عباس   سومینلری سزا بیت قهر یله باس
ال و اولاده اوله هر دم سلام   کا ایتدیلر دین بولنی انلر تمام

مخزن اسرار خدای معین   مطلع انوار محمد امین
خوف و رجا اهلنه نعم النصیر   خبر شفیع و بشیر و نذیر
علم و عمل ظاهر و باطن تمام   ذات شریفنده بولو بدر ختام
چقدی ایسه جانب طوره کلیم   اولدی نبی مجلس حقه ندیم
اولدی عصا سیله بساقجی شبان   کرك حرامی یه ایرشدی زبان
اولدی قرین ایره بودر یای نور   ایتدی دڭ معجزه بر بر ظهور
بولدی دمندن ایکی مرده روان   قیلدی فروزنده ایکی شمع جان
ایکی چراغ ویردی کرم ایلدی   زینت محراب هم ایلدی
کاغی اکر اتمسه تابیله کون   طوغمد و غرد و نه بوکون
کلدی ظهور ایلدی مخفی کنوز   قدرت حق ایله بنلندی رموز

زاهدا عرفانه صاتمه سن ریا و عجبنی / بزلره لازم دکلدر ایلدیکک نقد و قرض

استمز پیر مغان عجب و ریا ایله عمل / ایلدیکک طوتبطلو اولسه اکرکیم روی ارض

روز و شب ایله دعا اول شاهه غافل اولمغل / زیرا فرهاد ایلمک سکه دعا بل اولدی فرض

حرف الطاء

ای دلا بو سوزلرم جان و کوکلدن ایله ضبط / نه کوزل یاقشمش انک حسن زبانینه خط

جیلی دمدر کورمکه ارزو ایدردم اول شهی / اول مبارک روینی کوردم انک برکز فقط

ای کوکل سن سر عشقی ایتمه هر نادانه نقل / ایلمه اغیاره هیچ اول مقالدن ذره بسط

ایلمه افشانده کلو ایلرسه او جفا / جور یاره صبر و تحمل دردا ولکه شرط

مدح یارده سن دقیق اول فرهادا بکجه صقین / اولمیه که ایتمیه سک صحبتنده بر غلط

حرف الطاء

دل دیوانه جانانک اندر سیم بر تندن / بهار ایرسه ایدر بلبل بینه درد تر تندن حظ

نوله کاکوللرک انسه پریشان اولیت رعنا / که مرغ نو پریده بل ایدر بال و پر تندن حظ

خبرسز جه کوکل بند اولدی او زلف سیه کاره / عجب کیم ایلمشدر دل دیوانه پر تندن حظ

نه لذتدر بلسون ذوق عشقی زاهد خود بینی / اوید چهره ایدر ایسه ایدر سیم و زر تندن حظ

بزه عرض ایتمه زاهد جنتی وار سنکی اولسون / اذلدن ایلمش فرهاد بو ایللرک ار تندن حظ

جهانده هر کیمه کیم یار اوله بختیله هم طالع / اوله برج سعادتدن انک بل اختری طالع

نیجه پروانه وش حسنکه قوشو یانمیه بو دل / او بر روح مصوردر که حسنی جلوه یی جامع

نیجه صبر ایلسون ادم کورنجه اول پری روی / اولوبدر نور حق سیر ایله رو بینده انک لامع

بو عشقک لذتندن سن خبردار اولمدک چونکه / خدا حقی بزه زهد کرامت اولمغه مانع

بو دنیایه هوسکار و طلبکار اولمغل فرهاد / قناعت کنز لایفنی در اولغل سن دخی قانع

حرف الغین

سینه بر ایلمشدر عشقله بر نیجه داغ / دامن عشقه یاپشدم ایتمزم هرکز فراغ

کلبرو عزم ایده لم بز عشق ایلینه ای دلا / بن ایشتدم عشق ایلنده یوغمش یقین ایراغ

کورمه لادیق نفسنی کل دام دنیایه دوشه / دانه ایچون دام دنیا اولمیه کیم ساکه آغ

نفسه اویوب راه عشقدن کندینی ایتمه دور / اهل عشقه ای شها چون اولدی بل طاغ اوستی باغ

بغمغل کناهه فرهاد سن وصاله سعی ایله / عارف بالله اولدن اولور بو کون ایراغ

غمزه خمی مشکین دلبرینه بل ویردی زاغ / کوکلمز داغلر کمه اولسون هر طرفه کوز قوناغ

بزنه هماده اولورنخ ایله سن شرح ای بکیم / خاطر ناشادیمه جانا بنم طاغ اوستی باغ

قومه هر شخصی حجاب التنده جانا یک صقین / ناکرا اوله دو جهانده قاره یوزک سنک آغ

کوی یاره نائل اولدی عزم دیادم بنم / خاطر ناشادیمی هر یردن ایتدم بن فراغ

چیقدی یوف منکرک حالی قزل منقر کبی / زیرا اولمز فرهادا چون شمشیر غیب ایله اوراغ

حرف القاف

زاهدا کل اتمه بزه هر زمانده قوری زوق
بیهوده بزه نصیحت اتمه سن قیل انصاف

عاشقانک عشقنی کل اتمه سن هیچ انکار
تا اوله سن نزد عرفانده ممدوح سن معاف

کل بو عشاقه طعندن طوت دلینی سن هله
بلکه صقین که اتمسونلر سنی زاهدا اتلاف

سن طریقت سرینه زهد ایله اولمزسن وقوف
اشکاره اتمدیلر مرشدان اسلاف

دوی دل گوستر قمویه کیمسه اتمه آزار
بو جهانده ایله فرهاد کندینی زدکبی صاف

حرف القاف

زاهدا کل عالمی جان ایلین جانانه باق
بولمق استرسن اوزنک کرصورت انسانه باق

بونه عشق ایچره جمله کندینی قال ایلمش
عارف بالله اولان صاحب کوکل عرفانه باق

منع فستینه کروا قهر اولهیم دیرسن
جان ایچنده سویلین اول حضرت جانانه باق

کائناتک شرحنی هپ جمله تفسیر ایلیوب
علم حق کندی متن اولمش اولو عمانه باق

بو فناده فرهادا ادمدر اصل الاصول
جمله نک مقصودی اولان اولو سلطانه باق

یا اندرون جانا محبت نار نه سودای عشق
بو وجودک شهرنی کل سنده ایت یغمای عشق

دستگیر اول بنم سن آل الیم ایله خلاص
شهر ملومتده بنی ایلکل رسوای عشق

بو بازار عشقه کلدم عاشقان دیوانه لر
ساده مجنونم بو کون اولدم کبی پروای عشق

بوندن افزون کرایچ اولمز جمعه کتور درانی
قیل طلب کیم انده در هپ جمله سی دریای عشق

کیدروب عقلنی ایندیر تماشا جوی سنی
ینه جمله عین ایچنده خوب ایدر زیبای عشق

نیلیم دنیا ایچنده طوتمدم هرگز قرار
ایلدی مجنونی بنی چونکه بینه لیلای عشق

کرصورارسن فرهادا قنده بو اظهار نقوش
ایلسه جمال تجلی کلیسی کلهای عشق

حرف الکاف الهی در مقام طاهر

جان کشته سی دل بنده فرمان علینک
اولدم دل و جاندن قول و قربانی علینک

کوینده نوله سایه صفت یوللرده دوشنسه
تن خاکده سرو خرامانی علینک

دل مرغی هواسنده دو نرشاخ کل اوزره
دستنده مجنکم طوره فنجانی علینک

دردکله شها جان ویریجک مشهد اوزره
باران یاره لر کشته هجرانی علینک

قید ایله قولک دفترنه ساکردیسونلر
بو زارنه فرهد سخندانی علینک

حوش سر بدر اسراری حضرت مولانانک
لابعد درانعامی حضرت مولانانک

سیر اولور مثنوی پاکی ایله اهل الله
بسط اولور هر نعمی حضرت مولانانک

فقراسی نوله غرق اولسه بکیم سموده
وار عجایب حشمی حضرت مولانانک

بنده بنده سیوز سلطان تبریزینک
شمسه درهپ قسمی حضرت مولانانک

فقرا ذره سنه دائم اتالق ایلر
ولد محترمی حضرت مولانانک

شاه معموره عرفان حسام الدیندر
بنده محتشمی حضرت مولانانک

اشکار ایجدی اسرار خدایی بو قدر
منکر اندن هیچ المی حضرت مولانانک

فرهاد ایندی کوکل مردسک احیا بوله
اثر سر دمی حضرت مولانانک

اولمه دلبسته سی جاه غرور افزانك   عالم فانیده اکر پایه کرسلطانك
دکلمه کل صحبتنی جاهل نادانك   دکمز بر پوله بو قدر هیچ سنك اذعانك
کرمی درده صبر ایلمین بر لحظه   نیجه طاقت کتور درجانا سنك بر آنك
عاقلیسن سوزینه کل یقمغل اعدانك   دکمز بر پوله بو قدر هیچ سنك اذعانك
نسنه غرور اولورسك بودنی دنیانك   مثعلسی نه جزادر کردش دورانك
نه اولدی ای جانم سنده منك عرفانك   دکمز بر پوله بو قدر هیچ سنك اذعانك
ترك ایدر فرهاد دماغك برکون بو جانك   فجر دك سن اوالنده اولدی فرصتك
عمر نازینیی هبا یه ویرمه یك صقنك   دکمز بر پوله بو قدر هیچ سنك اذعانك

سروی کبی اول قد دلدار یه نه دیرسك   سنبل کبی اول زلف سمنسایه نه دیرسك
ملك دلی کرغارت ایدر ایسه عجبمی   عارضده اولان او خط خفرایه نه درسك
دل قبله ایدر ایسه نه وار کعبه حسنك   رو ینده نمایان ید بیضایه نه درسك
خراب آلود اولان نرکس خونریزی قو سون دور   عشاقی هلاك ایدن او آیه نه دیرسك
ذره کبی فرهاد دهن تنکنی صورسه   عناب کبی اول لعل شکرخایه نه دیرسك

ولـه مستزاد

سروی کبی اول قد دلجویه نه دیرسك   یا حسن مجلا کونش کبی قیلاو
سنبل کبی اول زلف سمن بویه نه دیرسك   اندن دخی اعلا بو قدر نکاهدن
کر مجلس عشاقه خرام ایلسه ماه   نازیله اکر کیم   اول دلبر ممتاز

عشاقده قوپان های ایله هویه نه دیرسك   هیچ سوز اولمی یا کیم صبر ایده اکا
افتاده یه طاقتمی کلور سویله آ زاهد   اللهی سوز سك ترك ایلر دیای
دقتله بقاو نرکس اهویه نه دیرسك   وارمی اکا همتا طاقت کلمی یا
هم کلشن حسنده اولان حالتی دو سون   بلك دکله سوزم سن طلوع غروجه سویله
محراب السته اول ایکی ابرویه نه دیرسك   سن یوق دیه بل ها عقلم وجه اولها
چوق صحبتی کل اتمه دراز سن نیه فرهاد   حاجت دکل ایسم هرکس بلور انی
او حقه تنکنده که لؤلؤ یه نه دیرسك   یوق کیمسه ده حالا اول لؤلؤ لالا

ولـه

مرد دانا کچنلر بو قدر غفلت ایله   مست اولور لر کلیجك طاعته مولانك
ایلدك عمرینی بیهوده اضاعت حیف   فرقی سکله نه اوله جاهل و نادانك
کل کوکل انصاف ایده لم بو یلمی کچیسون کونك   غضب و قهرینی فکر ایلیه سن مولانك
فضلکی کاهی تفکر ایله کل غفرانك   کرم و رحمته هیچ شبهه یوق رحمانك
منزلی اتنامیشنك برکون اولور خاك   اکله کل   کلدی دونسك کبی فرهاد نیجه یارانك

اولسه امانت شعار دخی صقین الذمه   امین او کندن انار دریایه جمله مالك
چوق قاوز انجه وصال حظی بجر بلبل کل شها   سلطانم وار دولته ضروری بو اهمالك
عاشق دور اتمسون الله جمال یاردن   قیش کوننده سینه سی اقشا اولور منقالك
بنده یلر تاقدمك چلبی نمش ایحق   کذب و دروغ ایلد جمله ایشی رمالك
اول   اول قاشی یایه فرهاد چکدیکك نه بو تعب

اول دروغ ایله سنك اسنرهمه یا مالك

حرف اللام

ای کوکل کزمه بو قارده بولمزسك یانده یول — نوش ایدوب صهبای عشقی مست هم مدهوش اول

اقبدو دائم کوزك یاشك کیجه لر صبحه دك — عشق جانان ایله کل کبی صرار و بنده صول

مقصد اعلایی بولوب بو قادنجك الك — کزمه بیانلره کلسن سنده ارسنده بول

بولوبن برمرشد کامل رضاسن کوزله کل — هم اولوبن اول عنایتکانی نك پابنده قول

برکون او فرصت بکجه فرهاد البنبل لنك — هیچ تأسفا و زره اولمه سز همان کل کبی کل

حرف المیم

صدق اخلاصیله کلدم قپونه بن دونمزم — عاشقینم سندن ایرو کیمسی بن بلمزم

مرغ دل بند اولدی چونکه زلف جانانسنك — بو جهانك شهلرینه سرفرو بن قلمزم

ای خداوندا ایرشدر قولنی مقصودینه — باب غیره بعد زین بن کتمزم هم کلمزم

قیل ترحم هم عنایت بقمه سن عصیانمه — نفس و شیطان اغوسیله بن سنی یا کلمزم

بو قولك فرهاد سزای مرحمتدر کو اودا — که می عشق شویله مست ایندی ایدا یلمزم

زاهدا سز کلمز سکه ساکه منت اتمزم — کل یتر بندنجك ال سن زهد و تقوا المزم

بار اوکلمز درده دوشمشم دیا یجه بلمزم — عشق اودی یاقدی وجودم غیری دردی بلمزم

سندخی زهد و ریادن واز کچوب ایله جهد — تا بوله سن ذات حقی بن بو سوزدن دونمزم

تا ازلدن جام عشقی نوش ایدوبن کلمشم — بونده عشقدن غیری برشی صاتمزم هم المزم

سیر عشق اتردی سرم غیری سیران بلمزم — فرهدا بزم ازلدن عهدی بن او نتمزم

اوردم دل و جان ملکنی سرتاسر تاراج ایتدم — ایچوبن عشق جرعه سنی هب خراباد ایتدم

ایرشدر قطرهٔ لطف ایت بنه عمانه سلطانم — یقوب وجودم شهرنی سینمی داغ داغ ایتدم

که بولدم شمدم اولیاری حالم کا عرض ایتدم — قبول ایده که جرمیله حاجتم عرض حال ایتدم

بو شب بنی سوندردی چراغم یقدی نوردندن — که دردا تمزبنی انك اودرکاهه نیاز ایتدم

ازلدن تا کندی زلفنه کندیمی بند ایتدم — افنش عشقله یاندم یازق بوم کباب ایتدم

ایچوب معشوق شرابنی که مست اولدم بو عالمده — بنی هجران حسرتلر ایدوب دردی حال ایتدم

عابدن یوزم صویك دو چشمدن روان ایتدم — قولك فرهاد بنم که خاکپایه عرض حال ایتدم

حلقه حلقه ملکك چوغنی فلکده دیرلر — برسر خلقده خسرو اوله کوهر خاتم

طاشدر اول کوکل که مهرینی قبول ایلمیه — مژده مؤمنین دله شمع بصاولر خاتم

چوق لعللر روان سحری وجودك ایلمنه — باش اوزرنایه قویوب اولدی دل دور خاتم

چون وصالك عاشقیدر فرهاد ایلرد — نامنی نقش نکین ایلسیوب از بر خاتم

حرف النون الهی وله در مقام حجاز

ای جمالك افتابی رحمة للعالمین — برتو قندیل محراب هدی للمتقین

اولدی نقش خاتمك هم یا شفیع المذنبین — سن هدایت معدنی سك ایت شفاعت یا معین

لغننه لوله کشی دیاتی خطاب بهترین — یازدی منشور رسالت چون قضا کاتبین

چکدی طغرا بر نیه امضا ختم المرسلین — سن هدایت معدنیسک ایت شفاعت یا معین

داور روز جزا خواهنده لطف و عطا — چون طفلکده ظهورک انبیا و اولیا

مظهر ذات وصفات نبی بدلده مصطفی — سن هدایت معدنیسک ایت شفاعت یا معین

یا محمد نور احمد حق سنی ایتمش یقین — سنکیچون نازل اولدی بنجه آیات مبین

سن کبی سلطان دینه اولدی فرهاد کمترین — سن هدایت معدنیسک ایت شفاعت یا معین

اولدی غریق بحر خطا ای کوکل امان — سعی ایت خلاص ایر ساحل مقصوده همان

سنی وار ایده نک عطاسی بولدر اما — اچ کشتی امیده وسته اخلاصله بادبان

قیلدک کیدرک معصیته نیجه ضمیمه — ایتدک هوای نفسله وقتی کذاران

چون ایتدی سنی حضرت حق جملدن اعلا — بو کلشن ایچنده اوله کور عالمه سلطان

بجرمه نمائم ایدوبن کهنه زمان هم — اولور سه ینه سنده اولور بنده نه احسان

هم عرش ایله کرسی خاکپایک ایلدی توتیا — ای ذات شریف بولدی سلامت سکا اویان

محتاجدر درکهنه شاه وکدا هب — ای شاه رسل کثرت جرمم سکا عیان

بو جرم و قباحت ایله کوندر کیجه لرده — فرهاد قولنی ایلمه کل سن همه نالان

بزم میده ایلمش عاشقه قصدی جانان — شمشیر نازک ینه دستنده الش عریان

صندیلر سنبل تر دکل شاد آب بجره — اولمسه ایام بهاره بقادمی باران

قالمدی بنده سکا عرض نیازه طاقت — سرو بردی کورسه جسم بلندکی راحی همان

کر بیانده قالدم ایسه عشقکیله مالوفم — آیینه در مصقود اولدن طبع صافی اولدن

بو هوادن بقا اولمز بو دلم افسرده در — تک فراموش ایتمکز آشنایه بیگانه اولمقدر یمان

کرچه چوق دیوانه جانا قیسله مجنون وشی — وادی عشق ایچره فرهاد کبی یوق بر کریان

قیل بکا یارب تجلی ایله کل بر بریان — ایله بو کوکلم تسلی کوروبن جمله عیان

قالمشم کثرت ایچنده کوکلم اولدی یک قران — سن بکا ایله عنایت هم مدد ایت الامان

برکناهکار عبدینم بن اولمشم رسوای عام — درکهندن دور اولورسم حالم اولور بک یمان

قلمه رسوای بنی جرمم صولوکون و مکان — درکهک دار الامان دانده دره هب عاشقان

جمله قول سنده اومارلر عفو غفران یا معین — طاشروب عمان ایدرسک رحمتندن ویرهان

قالمش عصیان ایچره مور نیم ایا رب الرحیم — فرهاد ایتمه تفکر درکهی دار الامان

جیال رشته زلفکله چقدی منزل دل — بو صحن عشقده جانباز کبی قوردی رسن

دخی او طفل ابجد خوان ایدی بو مکتبده — جیال پاکنه بر نقطه قونمشیدم بن

محبت اوزره دیکیش طوتمز ایدی الفت ایدوب — دلالت ایلمه حیطه کون کوره سوسن

قوش اویقوسنده ایدی عندلیب شور فکن — شراب بحت سی کبی طوترسه قان رنکی کن

کرواج ایلدی خطی کاله حسن او شوخ — نقدر فایز ایدر امتعه ناصوردن

همیشه قاله کلور او شوخ سیم بدن — کوزی اغردی ایسه اوله لر دیده لر روشن

بر حرفیه قناعت ایدوب چکدی دامنی — هیچ بقمز میسک کمالک زوالنی سن

مقصودی دیدی چقمش عرضحالک درکنا دی — ای جان پاره سی سودم جاندن سنی بن

اول استدی سنا بولده خدایه حمد ایت — بی لذت ایچدم جهانک مصر و شام قندیه سندن

کوردك کوهرك ادراککه وار ایسه عکسنی بنی دخانکده کور جهانك حقه بازیسنی
ایله کل فرهاد او شاهك روینه برکز نظر خوبلرك شاهیدر بلبل دلا اشبو کلی

صورت معموره یقمه عارفا اولهر یانه دن طوتی ترك ایله ده کل کور نه طوغرانه دن
چوق زماندر اتش رخساره قرشو یانار نار عشقده یانمغی اوکرندی دل پروانه دن
عاشق اولدی چون دل صد پاره او سیمین بره هیچ نمکنا بر واولمقاول لب خندانه دن
های هوی نفسی قالدر زاهد سن اره دن کنج عشقی کل طلب قیل هر دلی ویرانه دن
کلبرو فرهاد وش حقد لنی چون یاره دن سن سنی بل کیم یراندی ال خبر جانانه دن

بغوندر عاشقك معشوقی ابرو دوشیا نندن قمر دنده کل جانا روبك بل اقا بندن
سخن قدرك بلور عرفان اولان او مرکمالکر چقیجق کوهرك ارتار بلور بکك قدری کانندن
اونی بلمه حقیقی صورت تصور قاو غربیمه اولمغل بو صورتده اولاه ادم چیقر دیرلر ایمانندن
اوزکی محو ایدوب عارفلر ایله ایله انسیت خلوص ایله بو جانك کل خدانك کی عنواندن
ریایی ترك ایدوب جانك ایدذوقنه ایرشدن بو فرهاد کبهای زاهد بچوب شوکت وشانندن

خنجر ناز ال اول مرخ چشم جلاد دم امان ایلمش یاران او خونریز قصدی قتل عاشقان
دلبراك الك ایچون اتمه بو بداندیشه عاشق صادق اولاه نه ایلمزلر بدکمان
زلفنك هواسنه او بمه امان ای نوجوانان دکلمه غمزه رقیبی اتمه یوق یره قان
کلبرو صحبت کو وقت ای نازنینم سن بنیم اول خدا حقی خلاف وعده علمه الامان

ایلدك بنده اسیر سن بنی ای شوخ جهان اولدی بو فرهاد قولنك حالی جانا یکسان

حرف الواو

عشق شرابك ایجدم ازل هیچ کیمه دن اتمم حذر
درویشیم ایله نظر یا حضرت مولانا هو
سن یتشدك امدادیمه یقدك محبت نادینه
قیل عنایت باق حالیمه یا حضرت مولانا هو
کل زاهدا کله بزی طورصه همان آت سن سوزی
اعما اولان کوردم کوزی یا حضرت مولانا هو
پیرم قوماز بزی غریب فریاد یمز هب عندلیب
باغ جمال اولدی نصیب یا حضرت مولانا هو
سن سن بزی مهمان ایدن عشق یولنه قربان ایدن
عالم ایچره سیران ایدن یا حضرت مولانا هو
فقر و فناده قالیمز وصلت ایچنده حالیمز
عشق یولیدر سیرانمز یا حضرت مولانا هو
عشق سیریدر سیران بکا قرباندر فرهاد سکا
اذکار دور هر آن اکا یا حضرت مولانا هو

حرف الهاء الهی وله در مقام نهفت

لبی دونك مخزن راز خدادر یا حبیب الله بنا اول مشتاق جانم فدادر یا حبیب الله

قیل شفاعت یا نبی الله

سنك عشقك ایله یاندی درونم یا حبیب الله　　بو زمرسوزمك کرم رضانه روادر یا حبیب الله

قیل شفاعت یا نبی الله

بنم جرمم قتی چوق در بلودم یا حبیب الله　　غریبکدر قپونده برکدادر یا حبیب الله

قیل شفاعت یا نبی الله

کرم قیل مرحمت ایله بو درده یا حبیب الله　　نیجه کوندز بنم زادم سکادر یا حبیب الله

قیل شفاعت یا نبی الله

شو جرمیمله اهم سنکچوندر یا حبیب الله　　کبائر اهلنه امداد سنکدر یا حبیب الله

قیل شفاعت یا نبی الله

بو فرهاده ترحم ایت سزادر یا حبیب الله　　وقت حشرکه فریادم سکادر یا حبیب الله

قیل شفاعت یا نبی الله

ولە الهی در مقام ماهور

اولاشدر بنده کی اهل کماله یا رسول الله　　سن اولدك رهنما ارجاله یا رسول الله

جمالك مصحفنده ازبر ایتدم آیت نوری　　بو بحثنا یلم بن قیل و قالی یا رسول الله

بو معصیت ایله برکز یوزین کورسم سحر کاهی　　کرم قیل لطف و احسان ایت کدانم یا رسول الله

قولك فرهاده رحم ایله بو بولده دستکیرم بوق　　ایرصه بنده لردن ملحق یا رسول الله

تشنه در عاشق دل وصلت مولانایه　　بتیروا ولمقده در اول سنت مولانایه

قدسیان عالم بالاده مقلدلردر　　دونرك ذکر ایده رك حالت مولانایه

اولبامی سلفك سرلری سرکرداندر　　رشك ایدرلر شرف و شوکت مولانایه

ولد و شمس و صلوح ایله حسام الدیندر　　چار ارکان قوی دولت مولانایه

برکوکل قالدی وجودمده بنم ای فرهاد　　اولدخی اولدی فدا حضرت مولانایه

ربط قلب ایلیه لی حضرت مولانایه　　اولدی شایسته کوکل همت مولانایه

کورسه دارا ایله اسکندر انك دارایتی　　طاقت آوردا ولمز شوکت مولانایه

هوی شوقانه سنی کوش ایدوبن عالم قدس　　پای کوبان اولور حالت مولانایه

سرکشاده بکمر دست اولوبن استاده　　جمله سی تشنه لبان رؤیت مولانایه

اولیا شرزسی هم دخی قطب اقطاب　　غبطه کش اولسه روا دولت مولانایه

اولدی چون هم خلفك هم سلفك خنکاری　　منتظردر قمو سی نعمت مولانایه

فی ایله بو لدی اصولی بو در در غالب طن　　قلدی میال الی حضرت مولانایه

فرهادا شوق درونك وار ایسه مولانایه　　قیل توجه جهت حلوت مولانایه

برکدا خلوتسرای شاهه ایتدکده دخول　　کورمدم کرە لطف و احسانکله ممنون اولمیه

عالمی معتبر ایتدی بوی زلفکله صبا　　رونیه عالم نیجه جاناکه مفتون اولمیه

قیلودم جانمی قربان یا محمد یولنه　　ایکی کوزمدن اقان یاشی اولمی خون اولمیه

بو دلی آشفته ایدن اول صچی لیلادر　　غم بیابانده جانا نیجه مجنون اولمیه

هیچ کیدرمی بوکدا فرهاد قپوندن ای شها　　قیل کرم بیچاره یه شاهاکه محزون اولمیه

دوشنا ولدی کوزمزبنه اوردی نکاه   دو کنمیه جک درده صتا شدم بکاچاره
الدانمه بنجای مه تابانم افندم   جوق یترا ولدی شه دارا دل زاده
کل عرض جمال ایلیدای زلف سمنبو   بر باده تسلی اوله مرهم بو له یاده
بر کون کلوراولکر سکا بال اولدی میسر   بیهوده تفکرله کر کل اولمه آواره
سن ذره جه فرهاد صقبو تشاشمه بو لندن   عشقك سنی بر کون اوله ایرشدره یاره

اتشی عشقه پروانه اولانطالب جانانه   وجودینی ایدوب اثبات کیروانندن بو میدانه
بچون جمله اشیادن یانوب عشق ایچره فانی اول   سوروب یوزینی خاکلره جوهر ایچره ایرکانه
بلوب نفسك یاقوب وارك ایریشه نوره تا نارك   کوروب جوق سکا یارك شکر جوق قیل بو احسانه
سکا وصلت جو دیرد الکیروکثرتده قالمه سن   کلوب قدرت بو مدده ایریشه سکه حال انسانه
انی منکر بلور ای دلا طاشمه ده در اول   سن عارف اولوب فرهاد کرمیخشا اول بو باده

سن صقینی انجمه دنیانک دلادار لغنه   جکمه بیهوده تعب کل فانی کلزار لغنه
بو فناده کرسلومتده اولیم دیرسه   واه عشقده اتشی او یورو جودك خار لغنه
مرشد کاملدن ال ویرتا کسلسون قیل وقال   هم سنك بو وارلغك ایریشه حق وار لغنه
اول کریمك حذمتنی جان ایله قبول   سن صقین بقمه بو نفسك ایدیکی نار لغنه
نفسنی بلونده فرهاد منی عرف تمر تر ایر   مائل اولمه بك صقین کیمسه نك آزار لغنه
بو فناده تیمزمی نصیحت سائل   سر فرود رضمه جوهر شاهك منظر ده

جلوه

جلوه کاهی یار اولنلر غیری اتمزلر قبول   تکیه ده نشخاق قولاغی بلملی تعبیر ده
بو دهر ده واصل دریای عشق اولدك ایسه   مطلب و مقصوده ایردك اینه وش تصویر ده
طمع کل دنیایه ظلمتده قلورسك سن ابد   کون کیجه قیل عبادت جالشوب هر یرده
زهر ابد ربرکون حیاتی جانکا ای زاهد جهانه   فائده یوقدر سکا ایتدیکك تقریرده
دامنی لوده سك ای فرهاد بو دنیا ایچره   چونکه بو یله یازمش ازل کاتبی تقدیرده

حرف الیاء الٰهی دو مقام

باباطاهر

یناره چراغند رمدام   حق سنی ایله مثل بنام
امتلرك ایدر سلوم   ای شاه عالم مصطفى
سن سین بزه شفیع تمام   سنك بو جمله خاص و عام
سن سن عالم بولمزنظام   ای شاه عالم مصطفى
عشقك بنی ایلدی لام   هر نفسده سنی یولام
کمتر قولك فرهاد غلام   ای شاه عالم مصطفى

وله الٰهی در مقام بیاتی

که اول سلطان اللهم بنی نفسیم ایراق ایتدی   انتسابم وار ایکن بنی یارمدن جدا ایتدی
بنی خلق ایلیوب طوردم نیجه دم ماوطنی ایچره   کدائم مرحمت ستدن بنی غربت خراب ایتدی
کیجه کوندز خمی عقد دیقوب بغرم کباب ایتدی   که لذات الیوب شوقدن کو دانجام تراب ایتدی

چون اسرار خدا بلور بودر دیمه دوا سندن   کدانم مرحمت سندن بنی غربت خراب اتدی
بو حالمی زبانمدن واروب باره خبر اتدی   ازازل بزمنه تعظیم ایچون قدم کمان اتدی
ازلدن اشنا اولوب قرینا ستجابتلیمی اتدی   کدانم مرحمت سندن بنی غربت خراب اتدی
شولرکیم چالشور توحید ایله نور تجلی حیان   کمی سی الوب لذت کیمنه عشقی حال اتدی
قولا اور بوسوزه فرهاد بو دمده حالی صبر ایلم   کدانم مرحمت سندن بنی غربت خراب اتدی

بحمد الله که ایرشدی بهار ایامی کل دوری   دوکندی غصه و غملر دونلدی عالم دنیا
افندم سیرانه چیق جمله دنیا سبزه زار اولدی   اجلدی لاله لر کللر ینه اقل بهار اولدی
واروب قاوروخوره جانا کوروب غنچه لری انده   همان وقتیدر کچرمه دیدیلر عاقل و دانا
افندم سیرانه چیق جمله دنیا سبزه زار اولدی   اجلدی لاله لر کللر ینه اقل بهار اولدی
ایدوب باغبانی یار بودم فرح بوله کوکلرم هم   قوکلسون سا کما انشراح صفا وذوقله جانا
افندم سیرانه چیق جمله دنیا سبزه زار اولدی   اجلدی لاله لر کللر ینه اقل بهار اولدی
جهان جنت کبی ایکن بو غم کشلک ندر فرهاد   صفادن چکمه کل ال هیچ قساوت اتمه کل شاها
افندم سیرانه چیق جمله دنیا سبزه زار اولدی   اجلدی لاله لر کللر ینه اقل بهار اولدی

کلوب بزم الستدن سن محبت جامنی ایچدی نمی   آلوب اول کوی جانانی سن انلر ایله بلشدی نمی
سن انلر ایله ازلدن اشنا سن چونکه ای طالب   اوابللر نیاز ین بولمق لوفه جاندن نچه شدی نمی
بکوب بو بزم فانیدن فنا فی الله هم ایروب   بقا بالله ایرمکه سنمای سالک دوشدی نمی
فنا بزمینه کلمکدن ندر مقصد بنم جانم   بو سری بیلمز اهل دللر ایله بولشدی نمی

عجب او نفس بد کشی بصامر دیوبده بر کوکنی   بو میدان محبتده هله فرهاد باد شدی نمی

کلوب بزم الستدن سن شراب کوثر ایچدی نمی   بولا اول بزم عرفانی سن انلر ایله بولندی نمی
انلدن اشنا اولوب بلشمه مک عجب شمدی   جکر قانیله اشک چشمنی ای دل یوغردی نمی
بو بزم فانی یه کلمکدن انجق نه ایمش مقصد   ویروب جانانه هر واری فنا فی الله ده اولدی نمی
بو چارشوی بازار ایچره هم بر لکده ما و تونی   همه یه مقصد اعلا اولان جانانی بولدی نمی
ارایوب دلبری دائم تجسس و تفحصده   بو یولده زاهدا فرهاد کبی سنده یوردی نمی

عشقک ایچره چونکه یاندم نار محبت قلمدی   کل کرم قیل هجره زیرا هیچ لیاقت قالمدی
ای کرم کانی بکا لطف و عنایت ایله سن   بن هولنده سندن ایرو فرده منت قالمدی
یاندر ونار محبت هر زمان جانو تنی   اغلرم هر دمده جانا تنده راحت قالمدی
بلکه ترک خواب ایدن جانا سنک عشقندر   وصلنا ایله سن ازبر اکه طاقت قلمدی
ارزوی وصلکیله دل شیداخته در   سن بو فرهاده رحم ایت صبره قدرت قلمدی

کل جور و جفا ایلمه جانا یتر اولدی   طاقتمی کلور ناز ایله حالم بتر اولدی
بر سیم بدن دلبره الندی بو کوکلم   وصلی هوسیله کوکل غم جکر اولدی
اشفته کوکل هجر کله غربته دوشدی   اوزاندی یولوم حال کوکل در بدر اولدی
ویرمدی بکا فرصت وصلنی او دلبر   دیدمدن اقان اشک همه خون جکر اولدی
بر کون اوله فرهاد سکا بل وصلت جانا   فریاد و فغان ایلمه عالم بزرا اولدی

جناب فاضلی فیاض مطلق علیدر علی   هم شرف بخش و نقابت ذاتی علیدر علی
اولدی بل سر لوحهٔ عرفان او شاه اولیا   عطا ایتدی لم یزل هم شانی علیدر علی
بحر الطاف کوهر ینک کانی علیدر علی   علم و عرفان بحرینک عمانی علیدر علی
رامدر دام رینه عالم ولدی امتله امان   مؤمنک نور ایمانی شانی علیدر علی
کوهر شان معدلت توفیقی علیدر علی   یعنی همام سین باران علیدر علی
قیل ادب ایله حذر سزای دار دار او شاهدن   فیضی اولور فرهاد الهام دوستم علیدر علی

رقیب او یوب اول دلبرینی کوزدن ایراق ایتدی   چیقردی کوزلرای دل الورکن اولی جیاغنی
بهار عشق و یروب بمعده منه فلک عجب تاب   دیدم کوزنجه بو لشی تجره شمدی قیاغنی
او دلبرک شوخ خطی تازه نه خوش حسنک ادر خوشی   دلا بو قامدی سنا او شوخ خطک طمطراغنی
اولان ذوق و صفای طوت خاطر دهای کل   کیدر نور تجهٔ مع طوغروسی المه ایاغنی
ازل فرهاد بلوردکه حال عشقی جمله بر برینی   کلوب بو مجلس عشقه بجردک بینه جیاغنی

غزل حضرت فرهاد پاشا تخمیس صلاوجی زاده

ستدهٔ درکاه پیرانده وجودک قیل آسیر   جلهٔ مردانله سعی ایلیوب مقصوده ایر
دقیرهٔ تسلیمی دست حضرت سلطانه ویر   خدمت عرفانله کل قلب مولانایه کیر
جانی ترک ایتمینجه ایلمه جانانه طلب
منکر اکوربند حق طا اولوا الالبابله   اقتدا قیل اهل حاله حشر اولوب احبابله

خاك

خاکنه سور دیدهٔ الودهٔ خونابله   استان مولوی یه کل بو کون ادابله
اسب زرین حاضر ایتدهاندن ایت مردان طلب
اهل دل ملک جهانی جمله المز بر پوله   سعی ایده اسیب زهر ماسوادن قورتوله
زاهدا فردا دیلرسن مشکلک اسان اوله   محو ایدوب بو دل هواسن کل بکون کیر بو یوله
جام عشقی نوش ایدوب بو کوزلرک مستان طلب
صید اولنمز مرغ بزم لامکانی ایله   دامه کلمز اول هما اشتول دانه اعاالله
شرعه فانی صانور لر اوله قیل و قال الله   کیمسه اولمز نفسنه عارفا اولور اولمز حال الله
حالک ایت مجنون صفت وار اندن ایت لیلادن طلب
دل بوا کسیر محبتله سزا در صولنمسه   کیم دمادم ایچنه شیم هوادن طولنمسه
خالص اولمز جنس جوهر کانی کر بولنمسه   دور اولور حی آب نیسان واصل حق اولنمسه
عین جان ایله او زرک هب اندن ایت جانانه طلب
ساقی دوران وحدت الکله هر ملتی   مجلس بیکانهدن کسسهای و هوی عشرتی
مرشد کاملدن استه مملو جام همتی   کل کوکل میخانه سنده قودمه بزم الفتی
پیر الندن نوش ایده کور اندن ایت عرفان طلب
کوهکن وش اولدی دل شوریدهٔ زلف نکار   حال عنبر فامله بر بربزمشی دوی یار
مبهم سنده شعلهٔ نور هدایت اشکار   دور رخسارنده جانان شمس دلبر بیقرار
ذرهسنی کور منیجه اتمه سن شیرین طلب
ذرهسنی و یردی صلاوجی او غلوم بهروحدته   سالکا کل سنده صوده راه یول بو فرصته
حضرت فرهاد دشر فقری ایرشدر غایته   خلعت عزت کیوب اندن ایر بو دولته

اه ایلدی بنی بو نفس دون — عشق یولندن دور و محزون
ایله بو فرهاده خدایا کرم — محشره دک ایله اکا سن کرم

وجه جانانه نظر قیل هب اکادر اقتدا — قنده ایدرسن نکاهی کورینن دوستدر سکا
غیریدن دل خانه سک پاک ایلده کل حاضر اول — خانهٔ یار تشریف ایده یار مهیادر سکا
بو نزک ذلتده قال اتمش سنی استاد عشق — ای کوکل صاف اولدک ایسه امتحان اولمز سکا
جملهدن سن یاری سیر ایلدک ایسه ای کوکل — دوست دشمان حادیله کل جمله یکساندر سکا
حالت وصلک صفاسندن فغان اوتمز دمدم — بقدیغک آیینه دربل کورونن یاردر سکا
فرهاده اتمه تفکر جونکه کبرک بو بوله — برکون ایردسن صفاسنه باغ فردوسدر سکا

حق اولاندن غفلت اتمه باشنی ای دل اکا — هر نه کیم امر ایلر ایسه دکله کیم آسان اولا
سن جماله طالب ایسک توحید ایله کیر بوله — تا همه اول نور وحدن سنک کوکلک طولا
کوی توحید استر ایسک جوکانی الغیل اله — فرصتی فوت اتمه سعی ایت مشکلک تا حل اولا
مرشده کل خرمت ایت سن هر بانک برکتان وله — مست اولوب ذکر خدایه طثره کرمه کل بولا
کیجه کوندوزه فات سن ایله کل حقدن نیاز — کوشجان اچه کور کیم هر صباحک خیری اولا
عارف بالله اولان خادیله یکسان اولهجی — کیم ندامت ویرهنی فرهاد اولار المازقواد

حسنک لطافتندن ظاهر که نور خدا — خلقک نسیمدن دیرن ومی جمن صفا
احیابادی اولدی جونکه قطرهٔ جودک — عالمی کرک نجی لروزا تمتکده اشیا

فکرک شها سنک هیچ لوح ضمیر صنغمز — او مبهمی نمکن حل ایلمسی جانانا
دین ملکنی جون احیا ایتدک سن افندم — قول اولسه کرنه وله کلیم ایله مسیحا
عشاقه جان بخشدر بو غزلک ای فرهاد — اوز اتمه جوق کلامی عشاقه ویرصه سودا

کوهرک قیمتنی صرافدن ایتدیلر سئوال — مرشدک نظر ایکن ایلر انجق بی بها
صنمهد وشوردم جهانده بی مشقت کوهری — کوهر حقانی دار درحقیقتده ناکلهها
حب محبوب ایله مملو کوکلی هب عارفلرک — جان کوزی باج کوده کننه ایمش بل بو صنظ
عاشقانک حالی هر دم ذکر محبوبدن یکیم — وادی عجب بو جهانده بو یله کوهر ای آشنا
ابتدا نه ابتدا یوق انتها نه انتها — اولمه فرهاد مثالی سنک خاره بنا

طالمشم بحر کهٔ فرقته یا مولانا — کیرمشم شاهرهٔ حیرته یا مولانا
اولمشم درکه والاکی زیارتدن دور — بن قوللک ایله سزا وصلته یا مولانا
اولدی خاکستر ایزان صفا میل ایدهمن — سکا عاشق بجنن جنته یا مولانا
اهل عشقی ینه سن سین ایدن آشفتهٔ حق — عاشقک ایرسه نوله حضرته یا مولانا
دوشدی بو فرهاد قولک کندینی ضایع ایتدی — هله عشقک کبی بر حالته یا مولانا
بو حسن لطافتنده ای کل زیبا — بن سا که نیجه اولمیهیم عاشق شیدا
هب بکا ایلدیکک جور وجفا ذا الکرم — بر کره ترحم ایلیه ای قد دلارا
ایت دنمی عجب عاشقه جور بلا زینت — لطف وکرم ایت سودیکم دلبر رعنا

قطره‌نی بحر ایله‌مز بو حمایت عثمان طلب

غزل حضرت فرهاد پاشا تخلص نوری

دل خانه‌سی قیلودی عرفانی علینک　　عالملری طولدردی هلر شانی علینک

اولسم نه عجب چاکر میدانی علینک　　جان کشته‌سی دل بنده‌ٔ احزانی علینک

اولدم دل و جاندن قول و قربانی علینک

لا ابقد دانک مهری ایله یرلره دوشسم　　پروانه کبی یعنی که آتشلره دوشسم

ابجملی انک عشقی ایله دللره دوشسم　　کوینده نوله سایه صفت یوللره دوشسم

تن خاکده سرو خرامانی علینک

باصسه کل اولور خار ایسه خاک سنبل اوزره　　خالی یاقشور لعل لبی جز و کل اوزره

ترجیح ایدرم قهوه‌ٔ بودمده مل اوزره　　دل مرغی هواسنده دونر شاخ کل اوزره

دستنده قچنکیم طوره فنجانی علینک

عشقک کل بیجاره اولورم قدم اوزره　　اولدر سه بنی تیغ ستم مقصدم اوزره

قائم قلمی کیمسه بونک ویده اوزره　　دردکلر شه جان ویریجک مشهدم اوزره

یاران باز الرکشته‌ٔ هجرانی علینک

دائم سکا درحسن توجهده کوکلر　　میدان کرم قالدی سکا شمدی سراسر

نوری قولنی ایله قبول ای شه قنبر　　قید ایله قولک دفترنه تا که دیسونلر

بن زادرنه فرهاد سخندانی علینک

غزل وله تخلص صلوجی زاده

ای دل اوله کور محرم عرفانی علینک　　سرّنه دمادم ایره عرفانی علینک

کوشایت که نه نطق ایلدی یاوانی علینک　　جان کشته‌سی دل بنده‌ٔ فرمانی علینک

اولدم دل و جاندن قولو قربانی علینک

اظهار محبتله نه غم دللره دوشسم　　مجنون کبی وادیلره یاد ایللره دوشسم

دم در او شهک عشقی ایله بو یوللره دوشسم　　کوینده نوله سایه صفت یوللره دوشسم

تن خاکده سرو خرامانی علینک

ایقده قالوب جرعه مثالی سنبل اوزره　　کندین دیره مزد و شسته دخی جام مل اوزره

اخیره پروانایده مزجر و کل اوزره　　دل مرغی هواسنده دونر شاخ کل اوزره

دستنده قچنکیم طوره فنجانی علینک

چکدم ازلی خلعت عشقک قدم اوزره　　شوقن ایله راحت بولودم سندم اوزره

واصل اولیم حضرتنه مقصدم اوزره　　دردکلر شه جان ویریجک مشهدم اوزره

یاران یازه لرکشته‌ٔ هجرانی علینک

فرزنده صلوجی یه مدد مشرب دونلر　　بیکانه‌ٔ اسرار خدا دردیمسونلر

مجموعه‌ٔ عشاقده نا محرم اوقوسونلر　　قید ایله قولک دفترنه تا که دیسونلر

بن زادرنه فرهاد سخندانی علینک

مثنویات

مسطرکش صفحه‌ٔ مراتب　　خامه زن سبحه‌ٔ مواهب

معمار بنای چار ارکان　　بادوکش شهر بند امکان

سلطان سریر لایزالی　　مستغنی تحت لوا بالی

اویله نو عرایش عیب　　سرلوحه کش کتاب لا ریب

آب کرمندن اولدی پیدا　　صندوقهٔ صدفده دُر یکتا

هر قهری هزار لطفی حامل　　هر زهری هزار شهدی شامل

صنعی ایله اولدی جوهر انداز　　مانند چنار سینه باز

ناموسی سخن گذاری ناس　　امد شد کاروان انفاس

جنبیده شو فیدر عناصر　　مهر ایله دونر بوقته دوائر

وصف ازلی بیانه صغمز

اول مرغ بو آشیانه صغمز

ولە

زاهد خوش بکجن طالعدر　　غرضاندن عمل صالحدر

ایله انجام مراد اقدام　　دائم اولسک نائل مرام

مسلک اهل فتوت اولدر　　جنت عالی یه طوغری یولدر

همت اربابی مروتلی اولور　　کرم اصحابی کرامتلی اولور

ایت سوزن تسلیه اول نالانی　　کله بر باده یرینه جانی

شوقله کل کبی اقبال اولسون　　دوه دلکه براز خوشحال اولسون

طوتوب بو یولی اهل سلوک　　اولدی هپ اهل سلوک جمله ملوک

عار در فرهاد نفعدن اولمق عاری

کوردینز هپ شفاعت کاری

ولە

هجوم ایتدی حیرت دل بر غمه　　اونوندی نیچون کلدیکک عالمه

ندن

ندن اولدی بکا بو فرقت بلمم　　عقلمی باشمه دریب الامم

عجایب سر اولدی بکا علم　　لجدی درد و فراقیله ایامم

کرچه کیم جان و دل اولدی هراسان　　دیله پرهیز اولور سه اولور و آسان

چونکه فرهاد حالیدر نجارام

مشفقانه ایتدی بویله کلاوم

اوخته لری چوق طبیبه دوشدم　　سکا دلداده یم جانم افندم

سنی بلدم که بن سکا کلدم　　بکا رحم ایله سلطانم افندم

فنا بحرینه جانا غرق اولدم　　فنا بولدی حالم سوسری اولدم

بنی زم ایده نی بن مدح ایدرم　　مشفقانه دردر حالم کلاوم

چونکه فرهاد حالک اولدی نجارام

اغلمقدر براشا سکه مدام

ولە رباعی

بلکل که سکا عاشقم ای کاکل خوشبو　　جور ایلمه کل قولنه ای نرکس آهو

بو جور و جفادن بجبانه اوله حکمت　　میل اتمه رقیبه سوزنه ای قامت دلجو

ولە مطلعیات

جور او قلر بنه سینه نشانه اولسه کرکدر　　درد دیلمز خلقه عیان اولسه کرکدر

بنه اوردیسه دلداه ایلمزم مژکانی　　قورد قوماه دلمدن ادیبه پیکانی

ولە

کیمده وار ایسه محبت اثری   حبّ یارک غیریدن اولدی بری

وله

جهانده اکریلک الا اتنی جلب ایلمشلر   باریجا وجی طوغریجا اولیدی چنکالک

بنجون ترحم اتمزسک او خطک ابروسنه   بلمم بدیکی بانمی بقلمز سر فروسنه

سن صنمه که جور ایله بکجه عاشقی سندن
بکز بو کوکل اولسه اکر بویکا دنیا

کل عیش ایله نوش ایله براق قیل ایله قالی
فرهاد هله حال اهلی جکر می غم فردا

ایت همیشه لطفنی یارب رهنما بکا
شول طریقی یا که کوستره که اول کتمز بکا

اشنا الغم بنم قطع ایت غیردن الامان
عارف بالله اولان قوللر ایله آشنا

قیل بو یولده بنی لک ثابت قدم ای پادشاه
کم ایده یم راه حقه غل و غش سر اقدا

بر عمل یوق بنده شایسته سکا هیچ ای اله
شان لطفندن علیمه کوره ویر منجرا

قویمه هواده قولک فرهاده سن ایله لطف
استقامت یولوم سن هدایت قیل بکا

الا ای معدن الطاف که سن سین جملدن اعلا
غبار پایینی اقسم ایکی کوزلریمه طوتیا

افندم کرچه بنم مانند خار و خاشاکم بنک
قولون بر قطرهٔ کمتر افندمدر اولور دریا

جهانی ایلدک شمدی کلستان صفا جانک
سندن اولدو نجلیه مطلوب هر غریب مقصد اقصا

عجب می طوتسه دنیایی افندم خوان احسانک
نصیب المقده در دائم کرک اعلا کرک ادنی

هدایتله عنایت هم سنکدر ای کرم کانی
سن ایلدک فرهادی جهانده بویله مستثنا

حرف الباء

موسم کل کجدن کل عشقه کیر ایله شتاب
بوی باغ معرفتدن نفحه یاب اول نفحه یاب

بربرینه جون کورفتا اولوبدر بو کائنات
داغیلوب بل اولمنه اکر شبکرلرک اکتساب

کفت و کوی ماسوای کل قولاغندن جیقر
تا که سمع جانه حقدن ایرشه حسن خطاب

دونمدن دور فلک بول بر ضیایی معنوی
کورمیه هرگز غروبی همچو ماه و آفتاب

فرهادا ارباب عشقدن همت الور سن اکر
اچلور باب سعادت وسته بی ارتیاب

بختی مساعد اولانک یوردی البت کشتیسی
قومه یارب کل بزی غربت ایچنده سن غریب

نه عجب سر در بو سر کیم هیچ سزامی شاننه
سا که بهتان ایدنا ول منکر ایله قادم غریب

سنی بز تا بزم الست برلمشیز ای شها
نیچون اولمایه بزمده بجتمز بویله عجیب

ایت کرم قولنه یارب بو کیجه دردیمزی
الالیم بز دردیمزدن بر خبر ویر ای نجیب

یا الهی قولنم بن بولونه قربانیم
اچیو برمیدانی قوتار بکا اولغل طبیب

دوا اولور سه دردکهندن کر بو فرهاد بندکی
حشره دکین کوله یارب حالنمه جمله رقیب

اولدی جون نطقم ایله مایهٔ دلبرانتساب
ایلمشدر جمله هنر بر او ذات اکتساب

نقل بزم جمی دارا کبی تمدح ایدوب
بر ایاغ اوزره ویره کوریا که کنایه جواب

قالدی ایادلا جشمهٔ مرحمتده آب
بن سکا دیرم قوانلوقا بجره قالمه ایت شتاب

شادونی هم طوب طولیدر غل غش ایله شها
جکمک استر لرسنی اغوشه یا ب یاب

جود ایله بقلمه دیوانه کوکل الامان
سن بو فرهاده کرم قیل یا مفتح الابواب

حرف التاء

جام عشقی دلر ازل نوش کرده ام از بزم الست
ایلدی بونده جانا مست اولان روز الست

مست الندن ایچشم بادهٔ عشقی ازل
شویله مست ایتدی بنی بلم ندر اغلو و مست

عالمی هستیده اولدی عالمی نیستی یه کر — عالم نیستیده اولان کوردی کابد شکست
عالم نیستی یه پرواز ترک هستی اولدی چون — ایله ترک سنده وجودی خی جمله هر چه هست
آشناسک یار ایله چونکه ازلدن فرهاد — هیچ ایدرمی ترک عشقی کیمکه ازلدن اولدی مست

زاهد بنم اول مست بنه سن خوفله حیرت — اتمز بکا کار ایلدیکک وعظ و نصیحت
بز بنداسیر خم زلف پریشانز — بو قفسده تمز وار سنک اولسون همه جنت
پرواز ایده لی نیستی ملکنه براقدق — سن قیلمه قال ایله بزه ایلمه ثقلت
بز پیر مغان بنده سیوز عشقله رسوا — سن عاقلیسن ایلمه بزلر ایله الفت
بویله پریشان گفته یه باعث نه در فرهاد — وارکبی جه بو گفته ده برگزلیجه حکمت

یا رب دل پردا غمه سن ایله عنایت — عالمده بوله تاکه محبت ایله شهرت
باقی وارلغی آتش عشق ایچره هبا ایت — لطف و کرمندن بکا سن ایله مروت
هجرانی یار ایله کوکل همه سوزان — هبا ایلدی غارت کوکلی وله طلعت
هجرانده قومه بزلری وصلینه سزا ایت — بو خسته کوکل وصلکله تا بوله صحت
فرهادی سنی محروم ایده مه اولوب حضرت — ارباب نیاز ملجئی در اول در عزت

مدد یا رب غرور و نفسله قیل بو بندکی مست — ازل بزمنده چون ایتدک عشقیله بنی مست
اولوب وحدت و کثرتا ایچنده سکا همه یاد — سزامی بویله زاد انده قالوم بی کس غریب همت
بنم سن دستگیرم سن مدد سندن مدد سندن — الیم ال دستگیرم اول ای دشبور غیری بو غربت

سنکدر کاه عالیکدر پناهی جمله نک شاها — صغندم بن سکا ایت مرحمت ای صاحب قدرت
ایردسه کونیم وصل سکا فرهاد شوبکه بل — نوبه کبم نظر اتسک کوروننا اول وکو حضرت

نه خوش کلمش شو انداه بو خطیله طراوت — بنم جانم سنی سودی سنی حق امانت
کوردلدن بو کوکل ایچره بکا عینی اطاعت — بنم جانم سنی سودی سنی حق امانت
بکا دیرلر کوزل سور قدیمدندر بو عادت — بنم جانم سنی سودی سنی حق امانت
نیچون اول کوکل اولدک صونکده نه ندامت — بنم جانم سنی سودی سنی حق امانت
بکا دیرلر که ترک ایله نمکندر فراغت — بنم جانم سنی سودی سنی حق امانت
کوردلدن سن کبی خوبی کوکلدن اولدی الفت — بنم جانم سنی سودی سنی حق امانت
عاشقانده اولور فرهاد محبتله صداقت — بنم جانم سنی سودی سنی حق امانت

یتمزمی عجب چکدیکک درد ایله زحمت — یتمزمی یا ایتدیکک دنیا یه رغبت
کل دکلمه ال سوزنی اتمه تکابو — هر کوردیکک شخصه همان ایلمه عزت
کوردنمی عجب دنیا پرستلرده درست سنی — قیلدنمی یا انلر ایله طوغریجه الفت
جانا سنی سومده بزه وارمی شناعت — کر اولسه دلم پاره بنه اتمیه فراغت
فرهاد قولنی صنمه که سن ایده شکایت — کندی کرمندن اکا کل ایله عنایت

ازلدن یار غم المشمدر عشقدن لذت — بنم حلم صورانجانا بنی عشق ایتدی بی طاقت
اوغمده سر هجرم دکلدر سکا درامدم جانا — کوردنمز ساحل مقصود امان ای صاحب قدرت

اگر گورسه بنم بو عشقله سوز درونم قیس ... بوراه ایجره اولمز ایدی بکا اتنک ایله الفت

فلک بلمز امان برکیمسه دن درمانه یوق امکان ... بو یوکای دل صد پاره سکا یاردن اولور شفقت

بنا اولدم مست لایعقل شراب لعل دلبردن ... ایرشمسن فرهادا یاره ندر بوسنده کی غفلت

حرف الثاء

اولدی شاها تخت عثمانی سکا چون موروث ... رامدر امرینه شاهان جهان غیری عبث

سن شهنشاه جهان خاقان اعظم سن شها ... سکا طغیان ایلینک اولور ایشلری عبث

آل عثمان نسلی سینی سن طینتن پاکدر سنک ... سکا کیم دلاور ادر سر دیدیلر عالم عبث

بل او شاهی سن ظریفا اولما ای دل هیچ جدل ... کیمکه انی بلمدی هبا ولدیلر جمله عبث

روز شب فرهادا و شاه ایلکل دائم دعا ... اکا طغیان ایلینک حالی جمله هب عبث

کل اولمه دلا اشبو فنا ایله ملوث ... لایقمی اولسن کرو جهان ایله ملوث

بو بزم فنایه نیه کلدیکنی اکله ... دارات جهان ایله صقین اولمه ملوث

اولدک جوا و محبوب جهانه ازل عاشق ... شمدی اولمغه لایقمی که غیر ایله ملوث

عشق باده سنی نوش ایده کور یاردنه یارک ... تردامن اولنلر له دلا اولمه ملوث

فرهاد سنی یازدیلر ازل دفتر عشقه ... جهد ایله که اغیار له سن اولمه ملوث

حرف الجیم

بلا و مجنون صفا فرهاد عشقه اولدی بر هندن بیج ... بلو مندا نک که چه شهید دیسک کفندن بیج

بودی هر سرو بالایه اقیمه صو کبی کوکلک ... فنا کولردن الچک بهار گلشندن بیج

چکلمز درد حسرت بو باغک دردی جوسی ... دو کلمز درد و محنت درخ حال چمندن بیج

کوکل شهباز نه سیمرغ قافه سن جناح ایله ... بو الجقده که پرواز ایلیی زاغ و زغندن بیج

حرف الحاء

چون چمنده شیوه رفتارک اکلدی صبح ... بو بونه طوبی و سدره ایلدیلر رنک صبح

کافر اولکیم زلف دردیک کوردی دیمدی اوخرج ... آمنت خلق اللیل والضحی هم والصبح

دانه خال سیاهک سبحه الابرار در ... لوحه ماه جبینک مطلع نور صبح

اختر نجم ایله قلقلو جنک و جدال ... تیغ جوهر دار اولمشدر دود اه صبح

یرید دکوش شهنشاه ایدرسه سوزلرین ... هر کلامک و رددر فرهاد همان سویله صبح

حرف الخاء

ساقیا درد لبندن صون می کلفام کوخ ... جرعه میند درد دل تشنه یه انعام کوخ

بزم عشقنده لبنله کوزلک اشفته سیون ... مزه مزه اول میله سکر بادم کوخ

حظی کلدکده دلا زلفک ایله مسکن کوخ ... دو داخرده کشینک دود اغیدر شام کوخ

منزل یار که جای دل ایکی قدمدر لکن ... ایرمک اول قدمه استر خیلجه اقدام کوخ

نامدار اولمز عشقله جهانده فرهاد ... کشی عشقی کبی ای دلا اولملی بد نام کوخ

حرف الدال

بر جمال یاره قرشو ایلرز بل فریاد — بره طعن ایلمه زاهد اتمه بزلره عناد
چونکه بزم هر پیر بیزا اولدی جانا پیر عشق — کیجه کوندز اولمده در نشئه خربلی ازد باد
خاطر ناشادیمی یاب اتمه بزمله غرض — کرچه معالودیز اما دکلیز اهل فساد
کاتب عشق دفتر عشقه چو یاد دی نامیز — تا ازلدن اولمشز بز غم دنیادن ازاد
بو شهادت ملکنه هم چونکه کلدک ازازل — فرهادا بزم السته دائما سن ایله یاد

جهان هپ بوی کلندن بنم جانم معطر باد — زبانمده ایدر لیلک اسمنی دمادم یاد
یوزنده علم الاسما قاشک محرابه عشاقه — رخک نورندن ای کون بو کون نا بجره اولوبدر شاد
لبکدر آب کوثر هم دهانک حقه کوهر — عجب ساحر در چشمک اولوبدر عاشقه جلاد
سکا عاشق اولان عشاق کوکلدن هپ اندیرلر عبد — دیلرم حضرت حقدن جمالک ایلیه مزداد
نمکدن ایلیه وصفک شوکیم حال اهلی اولماز آه — کرمندن قولک فرهادی غمدن ایله کل ازاد

حرف الراء

ذاهد سنک اوز هدوریاک چون عملیدر — بلمز سن ای بیچاره سکا نیله ملیدر
اولقد دلارا شه ممتازی بوله کور — مستایلین افتاده لری لعل ملیدر
افتاده و بیچاره بی انجمه صقین سن — عشق اهلنه بن بلدیکم کولمه ملیدر
شیدالکک اظهار ایده یور بو دل شیدا — بک بغلا افندم انی زیرا که دلیدر
بند اولدی کوکل چونکه او طراز جهانه — دستنده اولادت قالمی دکمه ملیدر
بلمم ندر اولا ایله الا اهله ذاهد — چون یار دیلیه بل عهدله پیمان ازلیدر

میدان معارفده سخندانه عدد یوق — بو کفته یه فرهاد عجب اندیملیدر

برکسه که ایام بهاره نکراندر — بو بنده کبی بلبل افغان کناندر
بر دیده که نرکس کبی کوزدیکه بهاره — صنع حقه عبرتله نظرباز جهاندر
درویش تبرباذی الدی دو سنبل — هپ برک نواسک الآن ایام حزاندر
هیچ بوی وفا لالهدن اولسونمی نمایان — قلبی فرادر داغی درون ایچره نهاندر
برشوخ جفا پیشه دل اولدی کرفتار — کیم سلسله سی بوی کبی سنبل اندر
رخسارنه صحبتمی اولور برک سمندن — قدینه قیاس ایلمه که سرو رواندر
ارباب نیاز جمله سی اشفته حالدر — میدان معارفده هله شیر دماندر
بو نجه سخن نادره فرهاد نکه سنده — ذاهد ایده یور بونه تعجب که نه جاندر

کلبرو بیردش طریقت یوریکمک غمی وار — نوش ایدوب مجازل دستمده عشقک جامی وار
یار الندن ایله نوش ادمی کورو بیله سک — تا ازل بزمندن اکله بزده دوستک بوی وار
کورمشم دوستک جمالک اولمشم بی بر کمان — قالدی اوزمده اندیشن استرمیسن سنده وار
اره یوب کزدم جهانی نانجه سر تا سر — سنده همتا استرسیک بول ادین وار بوری وار
عقل و فکرم قلمدی جمله ایتدی تارمار — تعجب سردر بوسر کیم سنده بر وار لقده وار
قالمشم زندان ایچنده ایدرم اندن بن عار — مرحمت قیل زیاد و کنمیه جک خزینده وار
کل بقدر هم دم ایله هجریله یار مده وار — قو مهجر نده افندم هر نه وار سنده وار
بو قولک فرهادی اتمه محروم عشقوای شها

مجرمه سن ایت عنایت اندن اوزکه کاری وار

خاطرمده نقش اولان فکر دهان یاردر　　یوق دکل عشق اهلنک کوکلنده بر سروار در
قوپارم خط لغبار اولور لبندن آشکار　　ای کوکل سرمست باده کاشف اسرار در
دیده بلبلده جای ایتمش خیال روی کل　　جوره سنده کوردوکن مژکانی صنمک خار در
عشق دریادر صدف کوکلم ولی اوطرفده　　اول صدف ده کی اولان بل در وعشق یار در
عقل وفکر وصبر وطاقت کندی الدن فرهاد　　شمدی براه وفغان ایتدیکم ناچار در

طعن ایله بر توصلیجی شمدی کر بیده　　توفیقک ایله ابله مدد حالی یماندر
قلبی قراطاغلرجه کناه ایله یماندر　　قهار زمان اهل دله کورنه صعب زماندر
کانونلر اولوب شمدی بو عبد آیام نوبهار　　کستاخ ضیم آتش عشق ایچره نهاندر
پیراهن کل غنچه‌یی چاک ایلدی شمدی　　میدان معارفده او بر شیر زماندر
بر شوخ جفا پیشه یه دل اولدی کرفتار　　رخساری کوکل اهلنه آتش سوزاندر
شمدی که بلمده اصف دل حشمتی آشکار　　قدینی اتمه قیاس سرو رواندر

ولالهی در مقام اوج

کوکل دلبسته در جانا سنک زلفک حیالنه　　خسته یم ایرمک میسر اولمدی وصالنه
نه کوناه ایدم بلم بو جنونم حالنه　　بنی بویله سوزان ایدن بویله یه کندی جکه در
کیجه کوندز سنک عشقک بنی زار وزبون ایتدی　　فراقم آتشی یاندی دو چشم اشک خون ایتدی
کوکلم کوندن زیاد اولدی بنی دردک خراب ایتدی　　بنی سوزان ایدن بویله یه کندی کناهمدر

هوسکار

هوسکار اولمه باقی نفسی دو شور انشلر جاننی　　دوکوردی بنی غربته دون کون ایلرم زاری
اولور بو وصلتم سندن بکا ایله کرم کانی　　بنی سوزان ایدن بویله یه کندی کناهمدر
ازلدن آتش عشقه دوشن ایلر می شکوای　　سنی مجنون ایدن لیلا دله قوری ماوشیدای
بو فرهاد قولنه هر دم عنایت ایلر اول باری　　بنی سوزان ایدن بویله یه کندی کناهمدر

ولالهی در مقام محیر

قرش اسایشه صالمه بدنی عریانمدر　　اولمده جمله سنک عرض وسمه جیرانکدر
الامان هر دم امان بنم وردزبانمدر
دور شب زار وفغان ایتدیکمز سیرانکدر　　هله بو نرم جهان جمله سنک یامالکدر
الامان هر دم امان بنم وردزبانمدر
عالم ودنیا وعقبا قول وقربانکدر　　حاصلی جور وجفا بکا مروتکانکدر
الامان هر دم امان بنم وردزبانمدر
فضل حق قولنه لطف واحسانکدر　　ذوق وصلتا ایله فرهاد شادمانکدر
الامان هر دم امان بنم وردزبانمدر

ولالهی در مقام حجاز

کوندرب سرنده بجانی کوکل نیجه قرار ایدر　　نه مشکل حال اولور غفلت هر انسانی خراب ایدر
دخی ارسانم کثرتله بوجان نطور دعذابه ایچره　　نیجه براه ایدم درددر ونمدن کدر بتر
دنیا هم دخی جوق سرنی اقشه ده وشمشیر بار　　کون بکون درمانا ومار کی ایشم اولدی انتظار
بو قتاده کورمیه یم برکدن بو وجودمده اثر　　قنادا قار طورمیوب ایچم طولو قشم در بتر

سرتسر کوکلمز بوزمردائم بنی قان اغلدر — وحدته ایرمزالیم ما دام جان تنده در
قوم غربتده بنی مرحمت هب سنده در — اقشن هجر کله جانا بنده کوال اولدم بتر
اقشن عشق ارندو غیچون طودم کوکل ایدر گریبان — مشکل اولدر عشقی اولمینی دردحیوان ایدر
هوا ایسه بتر فرهاد جان سنی ارز و ایدر — شیرینا بلی اجلوه سه باغ جنت سیر ایدر

حیلی دم ایرمزالیم یار وجود سوزان ایدر — اغیاره الدانمه جانم سنی ومفتون ایدر
ذاهد اکلاوسه بوسری ذهدی بیلر ترک ایدر — بو هوس لاطیمه دنیایه سنی محزون ایدر
نیجه سی طاقت کتوردم قنده بقسه جان ایدر — بقمه کل دنیایه جانا اول سنی مغبون ایدر
هر نه موجودی کوردوسن بحر عمان انده در — مظهر تامّا اولا شمسن اول سنی ممنون ایدر
دلبر اروحانی اولطشره قومه کیم خاد ایدر — یانمه فرقا اودینه کیم کوندزینی دون ایدر
کیمو بن وار لقلبا سک دوکتا ایلینه بول ارار — کوزلری باشک بوفرهاد روز شب جیحون ایدر

بریدرسر سوری کزسم نه یاردم نه دیارم وار — نه کوکلم کبی درد مرد وکمکه بر غمکسارم وار
دهی غمده دوشوب قالدم ضعیف بی مجال جانا — نکنجی غمده حالم یانمغه یارغارم وار
قتیدو شکنلکم وار عاشقی شوریده حال اولدم — نه دلده طاقت وصبر ونه الده اختیارم وار
دیار غربتده دوشدم جدا اولدم مکانمدن — غریب اللرده قالدم بن نه خوب روی نکارم وار
یه واده هجرنده غمکله اولمشم همراه — صفای خاطر یوق غایه تیله انکسارم وار
بیابان تجردده کزوب فرهاد مثالی بن — نه بریرده هوای زلف یار ایله قرارم وار

دوستلر افغان ایتدیکم عجب می — عندلیبک چون ایشی افغاندر
صبح دک کیجه لر افغان ایدرم — خوب جمالک باغنی سیراندر
سنی سودم ایسه جرمم نه عجیب — قالمدی طاقت بو دل ویراندر
دوکنوب صبرم قرارم قالمدی — الکلم کندم حالم بیماندر
بن سنک هجر بینه دوشلدن بری — دائما بیچاره دل نالاندر
بیرم امان بو انیتدن قورتاد — بترا ولدسی بو کوکل عریاندر
سن بو فرهاد بنده نه ایت مرحمت — رحمتک دریاسی چون عماندر

کیم علینک سرّنی جانی ایچنده کزلر — اهل عرفان دیدیلر نامنه ای دل انکار
بو نیجه اقدام ایتدیلر کل علی بی ترک ایت دیو — دونمزم حب علیدن انسلر بیک باده کر
ایلدی یغما وجودم ملکنی عشق علی — راه عشقنده قومشم صدقله بن جان سر
انتظار اولدم ره عشقنده بن حیلی زمان — کیم کوره یم خوب جمالک برکره ای حیدر
حب علیدرکو کللر شادلغی دونقی — اهل عرفانه علیدر ای دلا نور بصر
هم کر منجشی اولدی عشاقه دلا ایکی اوشاه — جمله وار مهب فدادر وصلت علی بتر
علینک عشقیله دلدم بو نیجه لنکی نطا غلی — انکیچون نخاصم فرهاد دیو سویلر

حرف الراء

بزاول محنتکشز کم باریمز خفت قبول اتمز — محبت اویلدیکم واقعا شرکت قبول اتمز
عجبدر که بزه دوران بنه سرا ایتدی اسرارلک — جناب شیخنک بندینی المرهم قبول اتمز

ولايت شرحني جمله خبر ويرمش اكابر … ولكن طفلدر جانا خبر المز قولق طوتمز

هواي شم زلفك اختلاله باعث اولمشدر … جهاني بوكلنور عاشق ولي نقلت قبول اتمز

داغلدي تار زلف تار ماري كبي انديشم … بوافكادم بنم هيچ قيد انديشه قبول اتمز

عجبمي خلق شيرين كلسه بويله وضع فرهاده … رقيبه قصدي كورمدر بزه بركون امان ويرمز

جهانده كورمدم اغيار كبي بركسه عار اتمز … كوجك اولنلره هر دم بيوك بيوك جفا اولمز

ما لي خطني يازسه الله اولور بزه اولمز … او دلدار بجشو ندر انكچون هم غنا ويرمز

محبت حالني وصف ايله اكلامق نه ممكن … بيلور حال اهلي فرهاد اني كه قاليله بيلنمز

كور نيجه دلي ميل ايتدردي بل اوچشم فتان ساز … او يادي تنها كورديدم ايدردم عرض نياز

كيمكاهده طور دغمزه لري انك تحكم كه … اوچشم اهولرينه انك البته خوب ناز

فراق هجر كل يا ندم انصاف ايت اهدم كه … بتردر بودل بيچاره يه بو سوز جان كداز

كوكل ونو نهالدر بطله زورق كناره … مثالي جودلا قدي بل سرو سرفراز

سنا زاده كز ايكن جهان بزمنده اي فرهاد … عجب صيد ايتدي مرغ دل نزار ايمي وشهباز

حرف السين

زاهد كل بزلره ازاره سن اتمه هوس … حاليمزدن چون خبردار اولمدن چقره مسس

ايلدي آدمه تعليم علم الاسمائي حق … اول علمدن بيخبر سن وار بيودي وارسي كس

نادعنكبوت كبي صارمش سني عجب دوريا … بزلره سني ويرو ويرا تمه بزه ويندن نكس

بز جمال باره عاشق جمله دنال حكمشز … يار بيمز عالي البجنا بدر بزلره صندي نكس

چونكه ميدان سخنده اهل عرفان كورديلر … بو غزلينه سنك فرهاد ديديلر جمله بس

حرف الشين

او شوخ ايدنا شفته دل بر افتا ايمش … سوديكجه لازم اولان رعايت ايمش

انده صحبت ابناء جنسي بلدردي … مكر زمانده غدار لق ظرافت ايمش

برتو سزه مقابلدر دوي ساده جانه … بلدك جهانده لازم اولان قيافت ايمش

فتنه خطك اولدي بو خلقه باده … شمدي زمانه ده اي دل بوده عادت ايمش

دخل ايتمه وضع اغيار ايدي سن صقنه فرهاد … جهانه كم نظرين موجب بصيرت ايمش

حرف الصاد

ساقيا بركره اياق بزمنده سنده باص … ايليه ليم جان ودلدن دلبر اصحبت خاص

ايليه ليم بو كيجه جانا سنك ايله صفا … بودل ديوانه في كل ايله كل غمدن خلاص

ضمنه دلبر بو كوز للكك سنك باقي قله … اسب نازك اي شهادير كيمني برباره قاص

اول رقيبي بدلقانك بكا اتديكي اذا … قل ابدو با ول بد فعالي ايلكل شاهم قصاص

هيچ بهانه اولمه مي فرهاد بودر مكنونه … شويله بو نظمه جمله پسند كشدر خواص

حرف الضاد

نامه يار مفدنا و باره اي كوكل اندر غرض … حالمي حولي اتمكر و الشاهه عرض

نراو بوزدن نكحش دروار لغز نمو … بلمز دندر بيني وهم ميسا وهر طول وعرض

دیوان فرهاد
پاشا

